

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

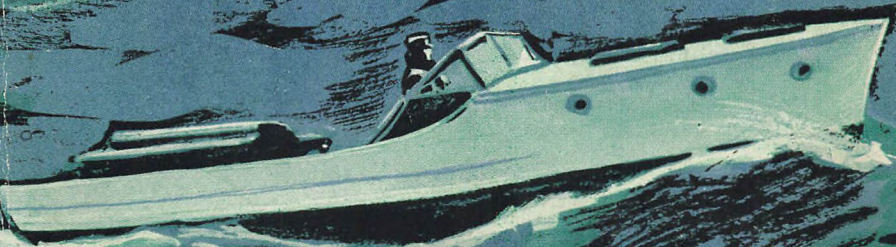
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ERLING KIÆR
MED GESTAPO
I KØLVANDET

SV. OTTO

FRIMODT

MED GESTAPO I KØLVÅNDET

ERLING KIÆR

M E D G E S T A P O
I K Ø L V A N D E T

J. FRIMODTS FORLAG · KØBENHAVN
M C M X L V

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

BERETNINGEN OM
HVORDAN DET LYKKEDES AT FØRE
FJORTEN HUNDREDE FLYGTNINGE
OVER SUNDET

I

Dagene omkring den 1. Oktober 1943 var mærkelige. Det svirrede med uhyggelige Rygter om, at Tyskerne vilde arrestere alle Jøder og sende dem til Polen. Mange slog sig til Ro med, at det vovede Nazisterne alligevel ikke at gøre i Danmark, mod danske Statsborgere, andre anede det værste, og der gik Panik i dem.

Den 2. Oktober læste man i alle Dagblade, at de mest pessimistiske havde haft Ret. Officielt meddelte Tyskerne:

Efter at Jøderne, som ved deres tysk fjendtlige Ophidselsesvirksomhed og deres moralske og materielle Støtte til Terror- og Sabotagehandlinger, hvilket i væsentlig Grad har bidraget til Skærpelsen af Situationen i Danmark, ved de fra tysk Side trufne Forholdsregler er blevet udskilt af det offentlige Liv og hindret i fortsat at forgifte Atmosfæren, vil der som Opfyldelse af det Ønske, der næres i videre danske Kredse af den danske Befolkning, i de nærmeste Dage blive begyndt Løsladelse af internerede danske Soldater, og Løsladelsen vil finde Sted i det Tempo, som bestemmes af de tekniske Muligheder.

Men allerede nogle Dage i Forvejen var mange Jøder kommet til Helsingør for at prøve at komme til Sverige. De var dødsensfortvivlede og angst, og deres Forsøg paa at komme over Sundet

var højst planløse. De prøvede at komme i Forbindelse med Fiskere eller selv at sejle over i Robaade. Baade Dag og Nat sejlede de over i alle Slags Fartøjer, som de havde købt, laant eller lejet. En veritabel Masseflugt var begyndt.

Jeg var selv saa smaat begyndt at foretage Transporter til Sverige af andre Flygtninge, men ogsaa det var meget tilfældigt. Først da Jøderne kom i Farezonen, begyndte den illegale Transport over Øresund at antage ordnede Former.

Efterhaanden fik vi det organiseret saaledes, at Jøderne blev samlet i forskellige private Huse i Snekkersten, Espergærde og Helsingør. Ellers anede vi ikke, hvor vi havde dem. Vi bragte saa selve Flugten i Stand og hentede Flygtningene fra deres Opholdssteder, som de ikke maatte bevæge sig fra. Det var altfor farligt.

Der kom imidlertid flere og flere Jøder til. De var i alle Aldre, smaa Børn og gamle Mennesker, rige og fattige, udrustet med højst forskelligartet Bagage, men alle usigeligt bange.

Det hele truede med at vokse os over Øerne. Saa en Dag kom vi i Forbindelse med en Kommission i Gilleleje, hvorfra Jøder blev transporteret til Sverige med en Skonnert. Der kunde være en to-tre Hundrede Mennesker om Bord. Overfarten blev derfor en Del billigere, saa de mindre bemidlede ogsaa kunde komme med.

Der var ca. 100 Jøder i Snekkersten paa det Tidspunkt, nyfødte som Oldinge og Mennesker i deres bedste Alder. Rent tilfældigt skrev jeg netop den Dag Navnene op paa dem, der betalte, og hvormeget de betalte — noget jeg ellers aldrig gjorde. De gav saa meget, de havde Raad til, og der kom ca. 60,000 Kr.

ind. Vi ringede til Kommissionen i Gilleleje for at høre, hvorledes det stod til, og Banen blev meldt klar.

Vi blev allesammen stuvet ind i fire Lastbiler og tre Personvogne og kørte af Sted. Denne Aften benyttede jeg mig første Gang af Politiet i Helsingør for at høre om Gestapos Færden langs Kysten. De fortalte, at Gestapo var paa Vej nordpaa i Biler.

Vi fortsatte alligevel og kom til Esrom, hvor vi standsede. Redaktør Børge Rønne, en af mine glimrende Medarbejdere, og jeg tog ind paa Esrom Kro. Vi ringede straks til Politiet i Helsingør for at høre nyt om Gestapo. Der var tilsyneladende ingen Fare paa Færde, og vi kørte videre nordpaa. Jøderne var meget urolige, det var der naturligvis ikke noget at sige til, men vi var nødt til at være haarde, ellers kunde Turen slet ikke gennemføres.

Ca. 3 Kilometer fra Gilleleje standsede vi igen. Vi kørte ind paa en Gaard, hvor vi holdt Rast, medens Børge Rønne fik fat paa en Bil og tog til Gilleleje for at høre, om der var klar Bane.

Han fik fat paa Kommissionens Medlemmer, men de var temmelig nervøse. Gestapo var begyndt at faa Mistanke, endnu havde de dog intet foretaget sig. Vi skulde vente paa Gaarden, til vi fik nærmere Besked. Rønne kom tilbage, og vi sad og ventede. Klokkeren blev henad 12-1 Stykker, Nerverne stod for Alvor paa Højkant, vi havde ikke hørt noget endnu, og saa tog Rønne og jeg alene til Gilleleje. Vi vilde i Forbindelse med Kommissionen for at aflevere Pengene til dem. Jeg havde tresindstyve Tusinde Kroner i 5- og 10-Kronesedler og i Smaa-

mønt, saa det fyldte en Del. De blev fordelt rundt omkring paa mig i Overfrakkeforet.

Vi fik fat i en Bil og tog af Sted. Vi kørte Nord om Byen og spadserede den sidste halve Kilometer ad Jernbaneskinneerne efter at have sendt Bilen væk. Til sidst naede vi et af Komité-medlemmernes Hus. Der var laaset og slukket.

Vi bankede haardt paa Døren. Ikke et Livstegn. Vi bankede igen, stærkere. Huset var som uddøet. Saa sparkede vi af alle Kræfter paa Døren, vi skulde jo have Besked. Vi *maatte* have de hundrede Jøder af Vejen. Saa kom Manden ned og lukkede op, kridhvid i Ansigtet af Angst. Han troede, vi var Gestapo.

Da vi fortalte, hvem vi var, sagde han: De maa forsvinde omgaaende. Tyskerne har opdaget det hele. De har foretaget en Razzia og bl. a. faaet fat paa en hel Del Jøder, der var indkvarteret paa Kirkens Loft. Saa smækkede han Døren i igen.

Der stod vi og anede ikke, hvad vi skulde stille op. Vi kikkede lidt paa hinanden og spadserede saa derfra. Vi vilde gaa tilbage samme Vej, som vi var kommet, Nord om Byen. Men vi var kun lige akkurat kommet uden for Havelaagen, da en Bil i rasende Fart strøg op foran Huset og standsede.

Gestapo sprang ud, men vi havde ikke Tid til at se, hvad der nu vilde ske. Vi løb ind i nogle Haver, forcerede det ene Hegn efter det andet og kom tilsidst ud paa den nordre Vej. Men vi turde ikke følge Hovedvejen og gik derfor tværs over Markerne til Byens sydlige Indkørselsvej.

Ikke saa snart var vi kommet op paa den, før den ene tyske Patulje efter den anden dukkede frem. Vi var ikke særlig ivrige efter at møde dem. Det var et mistænkelig sent Tidspunkt, og

en kropslig Visitation af mig vilde have bragt 60,000 Kroner for Dagen. En fed Bid for Gestapo.

Vi smed os ned paa Pløjemarkerne og mavede os frem gennem Snavs og Ler. Klokken fire om Morgenen naaede vi endelig Gaarden, hvor vi havde efterladt de hundrede Jøder. De var endnu mere nervøse nu og spurgte febrilsk, hvordan det gik. Jeg kunde desværre ikke trøste dem, men fortalte dem, hvad der var sket, og at Gestapo havde taget en Del Jøder paa Kirke-loftet. Jeg vidste ikke, hvad vi skulde gøre, men vi maatte se at komme tilbage til Snekkersten, det var for farligt og desuden nytteløst at blive.

Men nu var Chaufførerne meget uvillige til at køre den samme Tur igen. Jeg lavede en Akkord med dem og fik dem til at regne ud, hvormeget de skulde have for den Tur. Det gjorde de, og det var egentlig ikke saa forfærdelig mange Procent. Ved Hjælp af Optegnelsen med Navnene og de Penge, hver især havde indbetalt, var det nu muligt for mig at regne ud, hvor meget det vilde blive til hver. Resten fik Folk tilbage. Saa var Chaufførerne tilfredse, og vi besluttede at køre tilbage, saasnart det blev lyst.

Vi turde ikke køre med det samme, fordi syv Biler med tændte Lygter straks vilde have vakt en ubehagelig Opmærksomhed. Flygtningene var meget nervøse over at skulle vente saa længe, men det var det eneste, jeg kunde raade dem til. Jeg kunde kun give dem den Trøst, at jeg selv vilde sidde i den forreste Vogn, saaledes at ogsaa jeg blev taget, hvis der skete noget.

Klokken halvseks startede vi. Det viste sig at være i aller-sidste Øjeblik. Tyve Minutter senere drøede Gestapo ind i

Gaarden og fik fat paa en jødisk Moder med to Børn og to unge Jøder, som ikke havde villet følge os tilbage til Snekkersten. Jeg kan ikke lade være med at tænke paa, hvad der vilde være sket, om vi havde ventet lidt endnu med at starte.

Som Lyn og Torden kørte vi ind over Land, og en kvart over seks var vi i Snekkersten igen. Jøderne blev afleveret hos de samme Familier, hvor de tidligere havde været indkvarteret, og de skulde saa faa Besked om, hvornaar vi kunde faa dem over Sundet, forhaabentlig samme Dags Aften.

Børge Rønne og jeg tog hjem til mit Hjem, hvor vi vaskede os og fik rent Tøj paa. Aldrig har jeg nydt det saadan. Vi var blevet utrolig snavsede af at kravle rundt paa Maven i Mudder og efteraarsplørede Marker, og vore Ben var helt hudløse og opblødte af den lange, uvante Løbetur tilbage til Gaarden.

Jøderne kom imidlertid først af Sted næste Dags Aften. Det skete pr. Fiskerbaade fra Humlebæk, Espergærde og Snekkersten. Der var mange Børn med paa disse Sejladser, og for at der ikke skulde opstaa Panik — og det var der af og til Tegn til — henvendte vi os til de forskellige Læger langs Kysten. De var meget flinke og venlige og hjalp os med at give Børnene beroligende Indsprøjtninger og de voksne Sovepiller. Ikke mindst Dr. Finsen i Espergærde var os her til stor Nytte.

Men vi havde ogsaa andre Medhjælpere. De unge Kystbetjente fra *Stella Maris*, Folk fra Kriminalpolitiet, Ordenspolitiet og Politifuldmægtigene. De var straalende allesammen, og de hundrede Jøder kom godt til Sverige.

Siden havde vi en Tur til Hornbæk, hvorfra to Skibe skulde sendes til Sverige med Jøder om Bord, og det spændte af uden

dramatiske Momenter — eller rettere sagt kritiske Øjeblikke, for dramatisk er det jo altid at redde Mennesker paa Flugt. Til sidst var alle de velhavende Jøder kommet til Sverige, og tilbage havde vi kun de mindrebemidlede. Dem vilde vi naturligvis ogsaa meget gerne sende over i Sikkerhed, men det var svært. Vi savnede en ordentlig Organisation, vi var afhængige af Fiskerne og alle mulige andre, og vi savnede Kapital.

Der var stadig Jøder, der forsøgte at komme over selv. En Aften blev der sat en Robaad i Vandet. Om Bord var elleve Jøder og een Sabotør. Den lille Baad var fuldstændig overfyldt, og formodentlig har Passagererne været ude af sig selv af Nervøsitet. De kunde ikke holde den paa ret Køl, og kun to Kilometer fra Land kæntrede Baaden. To Flygtninge opgav med det samme og druknede, medens det lykkedes Resten at svømme i Land. De var meget forkomne, men ellers var der ikke sket dem noget. De blev bragt paa Hospitalet, og derfra ringede man til mig.

»Hvad skal vi stille op med disse Flygtninge?« spurgtes der. Man turde ikke beholde dem, da Risikoen for, at Gestapo pludselig skulde foretage Razzia paa Hospitalet, var for stor. Tykerne var meget interesseret i vore Hospitaler. Saa mødte vi op paa Hospitalet, hentede Patienterne ude til Rønnebæralleen, og samme Aften blev de sendt over med en Baad fra Hornbæk. De to druknede blev først fundet en Maaned efter.

Vi var efterhaanden naaet frem til den 10. Oktober. Den Dag fik jeg en Henvendelse fra *Montebello*, hvor der boede en jødisk Læge og hans Datter. De vilde betale 4000 Kroner for

at komme sikkert over Sundet. Dér var Chancen for at forbedre vor Organisation. Vi havde nemlig indset, at det eneste rigtige vilde være, om vi selv havde en Baad.

Jeg ringede straks til Redaktør Rønne og sagde, at nu var Chancen der. Vi kunde faa 4000 Kroner som Startkapital til at købe en Baad for. Det blev vi hurtigt enige om. Men hvem skulde føre den? Det var straks meget vanskeligere. Ingen af os var særlig maritimt kyndige. Han turde ikke sejle den, og jeg var heller ikke vild efter det. Skulde vi have fremmede til at gøre det, betød det Udgifter til Lønning. Saa maatte jeg alligevel hellere selv gøre det. Vi blev enige om at købe en Baad, som jeg skulde sejle. Jeg vilde holde fjorten Dages Sommerferie paa Grand Hotel i Helsingborg, det kaldte vi det, og saa i den Tid gaa i fast Rutefart mellem Danmark og Sverige.

Vi spurgte alle mulige og umulige Steder efter en lille Fiskerbaad, og endelig kom vi i Forbindelse med en Lods i Helsingør, der gerne vilde sælge én. Det var en lille Baad med Raolie-motor, der kunde skyde en Fart af tre Knob i Timen. Jeg skulde købe den under Haanden for to Tusinde Kroner. Det skulde hedde sig, at den var stjaalet. Det gjorde jeg paa Betingelse af, at han gjorde den i Stand; den skulde sejle næste Dags Eftermiddag, hvis Vejret var til det.

Foruden den gamle Læge og hans Datter vilde vi meget gerne have tre Sabotører med over. De havde faaet en Dom paa tre Maaneders Fængsel, som de afsonede i Helsingør Arrest. De vilde af Sted med det samme, og vi lagde derfor en Plan. Vi vilde kidnappe dem fra Arresten. Det skulde ske næste Eftermiddag Klokken to, naar de gik Gaardtur. Vi skulde have en

Bil holdende og køre dem op nordpaa, hvorfra de skulde viderebefordres til Sverige.

Men Klokkeren elleve om Formiddagen ringede Fængselsbetjenten til mig og fortalte, at han havde været ude for et Overfald. De tre unge Mænd havde bundet ham paa en yderst hensynsfuld Maade og var lige saa roligt og stiltfærdigt spadseret ud i Friheden. Der var de skiltes, de to for at flygte sydpaa og den tredje for at tage nordpaa, de turde nemlig ikke færdes sammen. Saa var der ikke andet at gøre for os end at tage den med Ro og vente paa, hvad deres næste Skridt vilde blive.

Klokkeren tre blev jeg ringet op fra Aalsgaard. — Ja, de havde nogle Bøger, om Bogbindermesteren ikke nok vilde se paa dem? — Det vilde jeg godt, jeg havde en Anelse om, hvad det drejede sig om.

Jeg henvendte mig derfor til en ung Kontormand paa Helsingør Politistation, Bruun hed han, og vi kørte op til den opgivne Adresse. Det viste sig ganske rigtig at være den ene af Sabotørerne, som havde sat sig i Forbindelse med mig.

Jeg spurgte ham, om han havde Penge. Det havde han ikke. Han fik saa fem Kroner, for vi vilde have ham til at køre til Snekkersten. Her skulde han henvende sig paa Kroen og forholde sig i Ro, til jeg satte mig i Forbindelse med ham.

Umiddelbart efter tog jeg ind til Politiet i Helsingør for at bede dem om at holde et Øje med den unge Mand, naar han passerede Byen. Viste Gestapo noget som helst Tegn paa Virksomhed, der kunde blive ubehagelig for ham, maatte de hellere foretage en pro forma-Arrestation. Han naaede imidlertid velbeholden frem til Snekkersten Kro.

Næste Dag fik jeg Undervisning i, hvordan jeg skulde føre denne Fiskerbaad. Det skete nede i Statshavnen i Helsingør, hvor Baaden blev gjort i Stand, og de viste mig, hvordan den skulde startes, og hvordan den skulde sættes i Gear. Jeg fik ogsaa nogle højst nødvendige Tips om, hvordan Tyskerne var placerede i Forhold til Havneløbet, og hvorledes jeg nemmest slap forbi dem.

Desuden blev jeg begavet med en Lodskasket, der viste sig meget nyttig, samt falske Papirer som Lodsmester Jørgensen i Tilfælde af, at Tyskerne skulde standse mig og forlange Legitimationspapirer. Endelig forsynede jeg mig med en Masse Søsygetabletter paa Apoteket. En af Grundene til, at jeg ikke var saa begejstret for at skulle sejle Baaden, var nemlig den, at jeg aldrig nogensinde har kunnet taale Søen. Det vilde ikke være særlig rart eller ufarligt, om Skipperen gik hen og blev søsyg.

Næste Eftermiddag ved tre-Tiden skulde jeg forsøge at slippe ud af Havnen. Om Aftenen cyklede jeg sammen med Børge Rønne og Kriminalbetjent Th. Larsen fra Helsingør til Snekkersten Kro for at se, hvordan vor Sabotør havde det. Vi gik ind paa Kroen, og da han saa os i Selskab med en Kriminalbetjent, blev han ligbleg og sprang op for at ville flygte. Det var ovenikøbet den samme Kriminalbetjent, som havde haft med hans Sag at gøre, og han troede naturligvis, at jeg havde optraadt som Stikker.

Men da Larsen ikke gjorde Mine til at ville arrestere ham, men tværtimod gik hen til Tjeneren og bad ham om at servere noget Mad, faldt Sabotøren til Ro igen og satte sig ned. Vi spiste

saa et hyggeligt Maaltid Mad, og han fik Besked om næste Dag at være klar til Afsejling om Eftermiddagen.

Jeg havde to Grunde til at tage ham med sammen med den gamle Læge. Jeg havde lovet, at de skulde komme sikkert over, det var jo Betingelsen for de fire Tusinde Kroner, som vi brugte til Køb af Baaden. Hvis Motoren gik i Staa undervejs, kunde Sabotøren og jeg ro til Sverige. Det vilde være sikrere og hurtigere, end om jeg havde været alene.

Klokken halvtre næste Eftermiddag gik jeg planmæssigt ned i Baaden, satte mig til Rette, som havde jeg aldrig bestilt andet, fik Baaden varmet op, satte Lodshuen paa Hovedet og dampede lige saa roligt ud af Havnen for Næsen af Tyskerne. Havde de overhovedet Mistanke, hvad de sikkert ikke drømte om at have, blev de af Kasketten overbevist om, at jeg kun var en Lods, der skulde ud at fiske.

Jeg satte Kursen mod Sydkysten, og Klokken halvfem tog jeg Doktoren, hans Datter og Sabotøren ombord ud for Snekkersten. Derfra styrede vi lige mod Helsingborg, hvortil vi ankom Klokken seks — uden Legitimation, Pas eller noget som helst. De tre Flygtninge kom straks i Land, men det kunde jeg ikke faa Lov til.

Det var vigtigt for mig at slippe inden for Frihavnen paa Grund af mit fremtidige Arbejde som illegal Færgemand. Jeg maatte have fast Ophold i Sverige allerede den første Gang, jeg kom hertil. Jeg parlementerede længe med Svenskerne, til sidst sagde jeg til dem, at jeg skulde skaffe dem en Anbefaling fra en dansk Mand, de kunde stole paa. Med næste Færge sendte jeg Besked til Politifuldmægtig Sandholt i Helsingør, og meget snart

fik jeg den fineste Skrivelse fra ham. Og saa havde jeg fast Ophold i Sverige.

Jeg mødte tre Danskere, der for enhver Pris skulde tilbage til Danmark. Med dem fulgtes jeg op til *Grand Hotel*, hvor jeg siden havde mit Hjem under falsk Navn — til jeg efter nogle Maaneders Forløb maatte flytte hen paa et andet Hotel efter svensk Politiorde. Jeg sagde til Danskerne, at jeg kun sejlede om Dagen, og næste Dag Kl. 14 kunde de følge med mig hjem til Danmark.

Jeg stod i stadig Forbindelse med Danmark gennem de unge Kystbetjente, der havde Vagt om Bord paa Færgen. Gennem dem fik jeg mine Ordre om, hvor jeg skulde lægge til, og hvad Tid jeg skulde være der.

Næste Dag Klokken 14 sejlede jeg fra Helsingborg, og vi naaede alle fire velbeholdne til Danskekysten, hvor jeg landsatte dem ud for Rønnebæralleen. Jeg turde ikke sætte dem af det samme Sted, hvor jeg selv vilde lægge til.

Fredeligt og uantastet sejlede jeg videre mod Syd. Ved Søvang anløb jeg en Badebro, hvor en 10-12 Jøder ventede paa mig efter Aftale. De kom om Bord, og saa sejlede jeg til Sverige uden at have været i Land i Danmark. Flygtningene blev afleveret til de svenske Myndigheder, og Kursen blev igen sat mod Danskekysten. Et nyt Hold blev taget om Bord og ekspederet, og fra den Dag foretog jeg en tre-fire Ture daglig.

Det var ganske ufarligt at foretage den Slags Trafik. Tyskerne havde endnu ikke lugtet Lunten, der fandtes bogstavelig talt ikke en Patruljebaad. De faa, der var, var store og letkendelige, nemme at undgaa. Heller ikke paa Kysten var Risikoen stor,

for lige til midt i November Maaned var der ikke ret mange Gestapofolk i Helsingør.

Saa kom de til Gengæld, og samtidig fik Tyskerne en Mængde smaa og ret hurtigtgaaende Motorbaade, som skulde kontrollere Overfarten. Det lykkedes dem meget daarligt, heldigvis.

Hver Dag sejlede jeg frem og tilbage over Sundet med Jøder, Sabotører og Post om Bord. Der var ofte meget vigtig Post imellem, f. Eks. Kurérpost, og andre illegale Ting, som Tyskerne helst ikke skulde se.

Vi havde undertiden smaa Uheld. Motoren i min Baad hørte ikke til de mest stabile, sommetider fandt den paa at gøre Stop, og saa maatte jeg gribe til Aarerne og ro til Sverige. Heldigvis blev jeg meget hurtigt gode Venner med den svenske Kystbevogtning. Naar Patruljebaadene saa mig komme roende, satte de Kursen mod min Baad og var saa elskværdige at tage mig paa Slæb til Helsingborg.

Mit Samarbejde med de svenske Politi- og Militærmyndigheder blev efterhaanden meget intimt. Det svenske Kriminalpoliti tog ivrigt Del i det illegale Arbejde, de var næsten mere illegale end jeg selv.

Det var altid Badebroer, vi løb ind til, og vi havde ligefrem Kort over dem. Naar jeg derfor fik Besked om f. Eks. at anløbe S. Ø., var det Søvang, F. A. var Falcks Villa ved Tibberup-Bakken og saa fremdeles. Der var ialt halvtreds Badebroer, som vi benyttede med og uden Tilladelse. Forskellige Mennesker var desuden saa elskværdige at laane os deres Huse, saaledes at vi kunde anbringe vore Passagerer i dem før Udskibningen.

Der kunde de være i relativ Sikkerhed, de kunde lave Mad og sove.

Det var ofte en haard Tur at tage over Sundet, hvadenten det var Blæst eller blikstille, Maaneskin eller bælgravende mørkt, for som oftest stod Nerverne paa Højkant hos Passagererne. Det første halve Stykke Vej til Sverige blev der ikke mælet et Ord, og der maatte ikke ryges. Trak en af de Ombordværende en Cigaret frem og tændte, blev den uden et Ord slaet ud af Haanden paa ham. Der var ingen Parlamentering. En Cigaretglød ses altfor langt, men det opdagede Tyskerne heldigvis aldrig. De passede ikke paa, og det er ofte sket, at en brændende Cigaret har advaret os.

En Aften i Slutningen af Oktober kom jeg over til den nordsjællandske Kyst med en Bankdirektør og en ung Sabotør om Bord. Det var ret haard Storm, og da jeg var i Nærheden af Anløbsbroen, raabte jeg, at vi kun kunde have Mænd med tilbage, Kvinder og Børn maatte vente. Dette affødte en Del Diskuterer frem og tilbage om, hvad man skulde gøre, da Problemet uventet blev løst.

Pludselig kom en vældig Bølge rullende, løftede Baaden op og satte den ned ovenpaa en stor Sten, der gik lige igennem Bunden. Baaden blev hurtigt fyldt med Vand. Jeg gav Sabotøren Besked om at springe i Vandet, der kun naaede ham til Bæltet, og bære Bankdirektøren i Land. Bagefter skulde han hente mig. Ingen af os brød os om at faa vaade Fødder.

Vi tog saa til Helsingør med de Passagerer, der skulde have været over med min Baad. De blev installeret i Godsvognen paa Helsingør-Helsingborg Færgen og kom over senere paa

Aftenen. Vi, der blev tilbage, mødtes og talte om, hvad vi skulde gøre med Baaden.

Vi gik ned til den, smed alt Tøjet og laa og rodede i Vandet i tre Timer. En ubehagelig Omgang, det var jo sidst i Oktober Maaned og skrappt Vejr. Men der var ikke noget at gøre, Baaden stod ikke til at redde, og vi maatte opgive den.

Vi ringede til Kystpolitiet og fortalte, at vi havde fundet en strandet Motorbaad i Skotterup ud for Søvang. Det blev de meget glade for at høre, de tog øjeblikkelig derud, og det viste sig pudsigt nok at være en Lodsbaad fra Helsingør, der af sin Ejermand var meldt stjaalet.

Men vi maatte have fat i en anden Baad. I tre Dage søgte vi og fandt til sidst ogsaa en i Helsingør, som igen blev købt under Haanden. Det var en bedre Baad, Motoren var benzindreven, og den kunde løbe op til seks Knob i Timen. Desuden havde den den store Fordel at have en lille Kahyt med polstrede Sæder, hvor der kunde sidde indtil seks Mennesker. Resten maatte sidde udendørs. Men før vi kunde bruge den til vore Transporter, maatte den i Vandet og gøres i Stand, og Motoren skulde efterses.

Den laa i Nordhavnen i Helsingør, der var besat af Tyskerne, og det var et stort Problem, hvordan vi skulde faa den ud. Det var paa daværende Tidspunkt forbudt at sejle med Luksusbaade i Sundet, og Kystpolitiet kunde ikke hjælpe os med andet end nogle gode Tips om, hvorledes vi skulde bære os ad. Men vi klarede os.

Vi skulde søge at faa Tilladelse til at slæbe Baaden til Humlebæk Værft for at faa den udsat for en Hovedreparation. Den

kom i Vandet, Motoren blev lige eftersat, og den fik paafyldt Benzin og Olie. Færgebaaden i Helsingør skulde saa tage den paa Slæb til Humlebæk, hvad der var fuldt ud lovligt. Hvad de imidlertid ikke vidste, var, at jeg var om Bord. Jeg havde gemt mig nede i Kahytten, og da vi var kommet lidt Syd for Kronborg, kravlede jeg ud. Motoren blev startet til Færgefolkernes store Forbløffelse, Trossen, der bandt min Baad til Færgebaaden, blev skaaret over, og jeg satte rask Kursen mod Sverige.

Fra den Dag var det umuligt at sejle om Dagen, jeg kunde kun sejle efter Mørkets Frembrud. Jeg var ikke Spor glad for det, for jeg havde intet Holdepunkt paa den danske Kyst. Men jeg var nødt til at foretage en Mængde Ture, ofte baade to og tre Gange om Natten, og efterhaanden lærte jeg enhver Pynt, enhver lille Bugtning paa den danske Kyst at kende. Jeg kunde nu ramme Anløbsbroerne meget præcist, allerhøjest en halvtreds eller hundrede Meter til den ene eller den anden Side.

Den nye Baad var næsten lydløs, og det var baade af det gode og det onde. Tyskerne kunde ikke høre mig, men det kunde mine egne Folk heller ikke, naar de spændt ventede min Ankomst paa Danskekysten, især ikke, hvis det blæste.

Det var undertiden buldrende mørkt, og det kunde knibe med at orientere sig. Jeg ventede altid med at løbe ind, til jeg havde set deres grønne Blinksignal — Tegnet paa fri Bane. Ofte laa jeg et godt Stykke Tid helt henne ved Broen, før de fik Øje paa mig.

Jeg kunde have en femten-tyve Mennesker om Bord i Baaden, men jeg brød mig ikke om at have flere end en tolv Stykker.

En enkelt Gang var vi dog 22, men det kunde jeg bestemt heller ikke lide. Det var ikke alene paa Turen til Sverige, jeg havde Passagerer med, mange Gange havde jeg ogsaa Folk fra Sverige til Danmark.

Det var som Regel Mennesker, der var uønskede i Sverige, og som derfor skulde tilbagesendes. Svenskerne turde ikke gøre dette paa legal Vis, fordi de muligvis vilde blive opsnapet af Tyskerne og give dem Oplysninger, der kunde være af en vis Værdi.

Disse Mennesker kunde jeg naturligvis ikke sætte af ved mine sædvanlige Anløbssteder. Jeg kunde ikke vide, om de var til at stole paa i saa Henseende, men jeg turde ikke løbe nogen Risiko for at blive røbet. Jeg gik derfor altid ind til en Bro et godt Stykke derfra og sejlede saa tilbage til det Udskibningssted, hvorfra næste Tur skulde gaa.

En Aften i November skulde jeg sejle to Spioner tilbage til Danmark. Det var ret haard Sø den Aften, og da vi naaede Danskekysten, kunde jeg ikke lægge til. Jeg bad den ene Mand om at stille sig ved Ankeret, løse det og kaste det i Vandet, saa maatte de vade det sidste Stykke i Land. Jeg var nødt til at bede om deres Hjælp. Jeg sejlede altid alene paa mine Ture, saa jeg maatte ogsaa nu selv tage min Beslutning.

Da han kastede Ankeret, var Kæden ikke foldet ud, og Ankeret greb ikke fat. Baaden gik øjeblikkelig paa Grund og i Stedet for at hjælpe mig med at faa Baaden los, sprang de straks i Land og forsvandt. Saa maatte jeg klare Grejerne alene. Jeg gik 2 Timer i Vandet for at holde Baaden paa ret Køl, da den ellers vilde blive slaet i Stykker. Det var omtrent ud for, hvor

jeg boede i Snekkersten, jeg gik da hjem og telefonerede til mine Folk i Helsingør.

De kom saa hurtigt, det var muligt, men heller ikke de kunde hjælpe. Tiden gik, det vilde snart blive lyst, og vi stod i Fare for at blive opdaget. Endelig kom vi i Forbindelse med en Fiskerbaad med Spil i Helsingør. Den skulde tage mig paa Slæb. Da Baaden kom, var Klokken fire, og fire Timer til maatte vi arbejde, før Baaden var los. Da var det højlys Morgen. Fiskerbaaden slæbte mig over i Nærheden af Råå Havn i Sverige, og derfra roede jeg selv det sidste Stykke. Men Baaden saa køn ud! Et Ophold paa Værftet og en grundig Reparation var nødvendig ovenpaa den Behandling.

Det var ikke den eneste Gang, Vejret voldte os Ubehageligheder. Undertiden var det saa haardt, at jeg maatte sætte en af Passagererne til at staa ved Pumperne, som han betjente hele Tiden. Næsten hver Nat var jeg helt gennemblødt, og een Gang faldt jeg i Vandet og maatte sejle til Sverige, drivende vaad. En kølig Tur, der varede halvanden Time i en Novembernatsstorm.

II

Det begyndte at ebbe ud i Flygtningestrømmen. Næsten alle Jøder, der var undsluppet Gestapo, var kommet til Sverige, og jeg tænkte oprigtig talt paa at lægge op. Der var ikke rigtig Brug for mig, syntes jeg, jeg brød mig ikke om at sejle med en to-tre Mennesker pr. Tur.

Men det var svært at komme ud af det illegale Arbejde, naar man først var begyndt. Det bjergtager en, man bliver indstillet paa et spændende og usædvanligt Liv, saa derfor begyndte jeg snart paa Sygetransporterne.

Jeg har undertiden haft Mennesker med, der var saa syge, at det var nødvendigt at have en Læge med ombord, der kunde tage sig af dem paa Overfarten. Ham tog jeg saa med tilbage og satte i Land næste Dag i Danmark.

Fra Midten af November Maaned 1943 blev det betydeligt farligere at have med Transporterne at gøre. Det var efterhaanden gaaet op for Tyskerne, at der gik ikke saa lidt i Svang om Natten paa Sundet. De sendte et ret stort Antal Gestapofolk til Helsingør, og desuden var der en Masse Stikkere at slaas med.

De begyndte at faa Færten af mig. De vidste endnu ikke, hvad jeg hed, men de vidste, at der låa en Mand og sejlede frem og tilbage over Sundet flere Gange i Døgnet. De gjorde sig de hæderligste Anstrengelser for at finde mig, men det skulde ikke lykkes dem endnu.

Ofte har deres Søgelys flakket hen over min Baad, men de fattede aldrig nogen Mistanke — før senere. Havde de gjort det, vilde de øjeblikkelig have skudt. Saalænge de ikke foretog sig noget i den Retning, var der ingen Fare paa Færde, det opdagede vi meget hurtigt. De gaar jo altid lige til Biddet og er ikke Mestre i smaa, elegante Finter.

Men Risikoen var blevet meget større for mig selv og for mine Medarbejdere i Land.

Jeg saa nu kun sjældent min Kone og slet ikke mine Børn. Undertiden kom hun ned til et af Afskibningsstederne for at

faa et Glimt af mig og snakke med mig. En Aften kom hun gaaende ud for Søvang. Det var buldrende mørkt, pludselig opdagede hun en sort Skikkelse, der kom lige mod hende. Hun kunde ikke se, hvem det var, og blev rædselsslagen. Det var just ikke almindeligt, at Folk færdedes ude paa den Tid af Natten og paa disse Kanter.

Min Kone skulde have været ned ad en Sti til Anløbsstedet, men gik i Stedet for videre hen ad Vejen. Manden fulgte efter:

— Hvem er De? spurgte han saa.

— Ja, hvem er De?

Efter nogen Diskussion sagde Manden: »Det er Politiet,« hvorpaa min Kone indrømmede: »Naa ja, saa er jeg Fru Kiær.« Derpaa fulgtes de til Anløbsstedet.

Vi havde paa dette Tidspunkt indledet et meget omfattende Samarbejde med Politiet, der ikke blot indskrænkede sig til Efterretningstjenesten, der holdt os underrettet om Gestapos Færden.

Det danske Politi foretog en meget stærk Afspærring ved alle Afskibningssteder. Alle Veje og Stier omkring Stedet var lukket. Skulde Gestapo komme, blev det blot betydet dem, at Politiet var »ude paa et eller andet«, og saa forsvandt Gestapo igen.

Dette glimrende Arbejde blev udført af de unge Betjente i deres Fritid, de meldte sig frivilligt og var til stor Hjælp. Bl. a. skylder jeg de unge Reservebetjente fra *Stella Maris* megen Tak.

Naar jeg kom fra Sverige, maatte jeg først gaa ind, naar Betjentene havde blinket med en Lygte. Nogle ganske enkelte

Gange er det sket, at Glimtet er udeblevet og altid, fordi Gestapo var lidt for nysgerrige, saa Betjentene maatte forsvinde omgaaende.

Hver Dag Klokkeren stillede jeg ved Tolden i Helsingborg for at modtage mine Ordre fra Organisationen i Land gennem de unge Betjente paa Færgerne. Efterhaanden var det nemlig blevet en god Organisation. Vi havde baade Politifuldmægtige, Kriminalbetjente, en Kontorist, en Redaktør, og vi var kommet i Forbindelse med de store Organisationer i København. Herfra fik vi Folk, der skulde til Sverige.

Flygtningene blev sendt pr. Bil eller Tog til Snekkersten og Omegn og indkvarteret rundt omkring i private Hjem, hvor de maatte blive en to-tre Døgn. Vi turde ikke løbe nogen Risiko for at faa tyske Stikkere med om Bord, og derfor tog det nogen Tid, før deres Papirer og Generalia var blevet undersøgt af Politiet i Helsingør gennem Registraturen i København.

Ventetiden gjorde ikke Nerverne bedre. Mig selv rørte disse Ture ikke mere, jeg havde gjort for mange af dem, men Flygtningene var meget nervøse, de ligefrem dirrede af Spænding, og Folk, der ellers nok kunde taale Spændingen og havde taget en Risiko før i Dag, var formelig benovede, naar de i Mørket begav sig paa Vej. Maaske var det den uvante Lediggang, der gav sig Udslag paa denne Maade. I hvert Tilfælde aandede de lettet op, naar jeg midtsunds gav Besked paa, at nu maatte de ryge. Senere fik jeg Radio om Bord, og saa snart vi var paa svensk Territorium, fik de Lov til at høre Musik og Nyheder, og det hjalp paa Nerverne.

Der var sommetider ligefrem Tale om Hyggestemning om

Bord. En Overgang maatte en Bunke allierede Flyvemaskiner nødlande i Danmark, hvorpaa Besætningerne forsvandt. En Gang havde jeg en 16-18 Amerikanere med til Sverige, og vi røg amerikanske Cigaretter og havde det dejligt — men først efter at være udenfor Tyskernes Rækkevidde.

Jeg blev snart nødt til igen at se mig om efter en ny Baad. Ikke fordi den første havarede, men Tyskerne satte nu de hurtigere-gaaende Baade ind, og jeg skulde jo gerne blive ved med at kunne løbe fra dem.

Jeg fik saa fat paa en Motor med 10 HK, som blev sat ind, og jeg kunde nu løbe ti Knob. Det var en ret anselig Fart, paa det daværende Tidspunkt i hvert Tilfælde nok til at løbe fra Tyskerne. Det fik jeg et ret haandgribeligt Bevis for.

En Aften i November skulde jeg til Sverige med ikke saa faa Mennesker. Vi var omtrent kommet midtsunds, da der pludselig kommer en tysk Patrulje paa tre hurtigtgaaende Baade. Jeg ser den i Tide, drejer tilbage mod den Kyst, jeg kommer fra og løber mod Helsingør. De tænder Projektørerne og lader dem spille hen over Vandoverfladen, til de fanger os. Øjeblikkelig begynder deres Maskingeværer at skyde, men Salven slaar ned i Vandet — et langt Stykke bag os. Saa var jeg klar over, at jeg kunde løbe fra dem, og det var en ganske behagelig Tanke.

Derefter fulgte vi den korteste Rute, nemlig Helsingør-Helsingborg Færgefartens og kom derover i god Behold. Tyskerne havde opgivet Forfølgelsen. Folkene om Bord havde taget den dramatiske Situation ualmindelig flot, ikke én sagde et Ord, ikke én rørte sig, end ikke da Tyskernes Maskingeværer satte ind med deres smældende Salver.

Det vanskeligste ved Sejladsen var at ramme Danskekysten præcis paa det Sted, hvor jeg skulde have Folkene om Bord, fordi jeg ikke vidste, hvor de tyske Patruljebaade var placeret, eller hvormange der var. Men var jeg først ved Badebroen og havde faaet Folkene ind, kunde man regne med, at Faren fra den Kant var overstaaet og Turen til Sverige vellykket.

Ofte laa der forankrede Skibe i Sundet, men dem var jeg efterhaanden blevet saa fortrolig med, at jeg sejlede forbi dem en ti-femten Meter derfra lige uden for Sejlrenden. Een Gang var jeg dog uheldig. Jeg kom for nær op ad en Patruljebaad, der satte Projektørerne paa mig og skød voldsomt med Maskingevær. Heldigvis blev ingen livsvigtige Dele ramt, hverken paa mig selv eller Baaden, selv om jeg næste Dag kunde pille tre-fire Kugler ud af Baadens Skrog.

Der var stadig ikke noget større Behov for den illegale Transport, men alligevel holdt jeg ikke op, bl. a. fordi de danske Organisationer bad mig om at blive ved. Man turde nemlig ikke standse alle Ruter, og det viste sig at være rigtigt.

En Aften var jeg meget nær ved at blive taget af Tyskerne. Det var klart Maaneskin, og jeg maa aabenbart have sejlet lige midt i Maanestriben, for de observerede mig og satte efter mig. Jeg slap fra dem, styrede ind under en Bro, hvor jeg gemte Baaden og løb i Land.

Her fik jeg Forbindelse med mine Folk, der havde en Del Passagerer til mig. Det var Officerer — Løjtnanter, Premierløjtnanter og Ritmestre — der skulde over. Dermed begyndte næste spændende Afdeling af den illegale Overfart, Transporten med de danske Officerer.

Jeg turde ikke gaa ud med det samme, Erfaringen havde lige belært mig om, at det var yderst farligt, naar jeg havde Maanen foran mig. Jeg tog derfor de tolv Mænd, Officerer og Sabotører, med mig hjem, og næste Morgen Klokken fem startede vi. De kom godt over.

Fra den Dag transporterede vi Officerer hver Nat. Der var alle, lige fra Løjtnanter til Generaler, mange havde Koner og Børn med, fordi de ikke turde udsætte dem for Gestapos eventuelle Repressalier.

En Aften startede jeg mod Sverige ret tidligt om Aftenen. Jeg havde kun syv Passagerer om Bord og blev derfor temmelig ærgerlig, da man bad mig om at komme tilbage Klokken elleve for at hente et Par til. Jeg sagde, at dem kunde jeg lige saa godt tage med med det samme. Men man svarede mig, at det vilde vedkommende ikke. Det var en meget højtstaaende Person, og han ønskede at være alene.

Jeg stillede saa igen Klokken elleve ved Landgangsbroen. En meget høj, imposant Herre kom ned imod Baaden sammen med en mindre. Jeg kikkede paa dem og spurgte, hvem det var. Der blev svaret, at det ikke interesserede Skipperen. Jeg blev vred og svarede, at fik jeg det ikke at vide, vilde jeg overhovedet ikke sejle mere i Aften.

Saa talte den høje Herre selv.

»Det er Knutzon.«

»Hvilket Knutzon?«

»Generalen.«

Saa jeg havde ikke mere at skulle have sagt. Efter Ordre fra

højeste Myndigheder skulde *General Knutzon* og hans Adjudant til Sverige.

Vi startede imidlertid, og da vi var midtvejs, gav jeg Generalen Rygetilladelse. Han aandede lettet op og sagde, at saa maatte vi have noget at styrke os paa, hvorefter han trak en halv Flaske Snaps med Angostura op af Lommen. Den gik paa Omgang til os alle tre. Generalen og hans Adjudant kom vel over Sundet og fungerede siden i Sverige ved de danske Polititropper.

Som Gestapos Kurs i Danmark blev skrapper og skrapper, og man med Rette kunde frygte Repressalier, begyndte de forskellige Flygtninge i Sverige at blive nervøse for deres Familier i Danmark. De opsøgte mig paa min Bopæl i Sverige, og spurgte, om jeg ikke kunde skaffe dem deres Koner og Børn over. Jeg fik deres Adresser, som jeg lod gaa videre til Organisationerne i Danmark, og to-tre Dage efter stod deres Paa-rørende paa svensk Jord.

Da jeg en Aften lagde til ved Broen, kom en af mine Medarbejdere hen til mig. I Armene havde han en temmelig stor Pakke, som han behandlede med den yderste Forsigtighed. Jeg spurgte, hvad der var i, og han sagde, at det saamænd var et otte-Maaneders Barn, der skulde afleveres til Forældrene i Sverige. Jeg lagde Pakken ved Siden af mig paa Maskinkassen, og Barnet havde det tilsyneladende godt. Vi dampede af og kom til Sverige. I Tolden gik jeg hen og lagde Pakken til Told-eftersyn uden at sige noget. Ubeskrivelig var Tolderens Forbavselse, da han lukkede Pakken op og saa Indholdet, et Spædbarn.

Jeg selv savnede min Familie meget, jeg saa dem saa sjældent. En Gang imellem blev Længselen for stor, og saa tog jeg til Danmark, uden at nogen vidste det, lagde til ved en Bro, anbragte Baaden helt inde under den, saa den var skjult, og løb hjem for at vække min Kone og Børnene. Og selv om Klokken var mange, var de altid glade for at blive vækket. For overhovedet at komme ind maatte jeg dog først op paa Loftet og banke i Gulvet. Jeg blev hos dem en Time eller to og maatte saa tilbage igen. Lydløst gik jeg ned til Baaden og sejlede ud igen.

Paa en saadan Udflugt havde jeg en meget ubehagelig Oplevelse. Jeg laa midtsunds og spejdede efter tyske Patruljebaade. De var slet ikke svære at finde, for enten var de ved at ryge Cigaretter, eller ogsaa tændte de netop en, eller de legede med Blinklysene. De lærte aldrig at dy sig, saa man kunde næsten altid se, hvor de opholdt sig og sætte Kursen derefter. Baadene laa i de fleste Tilfælde i en indbyrdes Afstand af 1000—1500 Meter. Man kunde nemt smutte igennem.

Det lykkedes mig ogsaa denne Gang. Jeg gik ind til Kysten, fik Folk om Bord og vilde sejle tilbage, da en tysk Patrulje fangede mig i sin Projektørs Straaler og signalerede til de andre Patruljebaade.

Nu begyndte en veritabel Jagt. Alle Baadene satte efter mig med Projektørerne mod mig, men de løsnede ikke et Skud. Ikke alene fulgte de mig, medens vi var paa dansk Territorium, de gik helt ind under Sverige — saa langt ind, at jeg var lige ved at gaa paa Grund.

For ikke at røbe mit Opholdssted maatte jeg lade være med at tage til Helsingborg og gik i Stedet for Nord paa til Vigen

Havn, hvor jeg blev liggende i en Time. Endelig var Tyskerne væk, og jeg kunde fortsætte til Stationen i Helsingborg.

Næste Dag klagede jeg til de svenske Marinemyndigheder. Det var fuldkommen latterligt, at naar man endelig havde Brug for de svenske Patruljebaade, fandtes de ikke inden for Miles Rækkevidde.

Fra den Aften sejlede de svenske Patruljebaade ud og lagde sig midtsunds samtidig med, at jeg startede fra Helsingborg til Danmark. De har ofte ydet mig stor Hjælp. En Gang fik jeg Maskinskade og maatte ro over Sundet. Midt ude kom de mig til Undsætning og tog mig paa Slæb til Helsingborg.

I Slutningen af November Maaned blev den tyske Kontrol skærpet endnu mere. De tyske Patruljebaade laa nu med kun 1000 Meters Mellemlum ud for de Steder, hvor vi plejede at gaa ind, og vi blev nødt til at vælge andre Anløbssteder.

Først forlagde vi Sejladsen til Nord for Kronborg omtrent ved U-Baadsspærringen, siden blev den flyttet nærmere til Helsingør. Jo nærmere Kronborg, jo mindre Kontrol havde Tyskerne.

Vi sejlede næsten hver Nat til Marienlyst Badehotel, hvor jeg laa og manøvrerede lige under Kronborgs Kanoner. Undertiden tog Turen frem og tilbage kun 35 Minutter, undertiden op til baade to og tre Timer.

En af de allersidste Dage i November var Tyskerne igen lige ved at tage mig.

Jeg var paa Vej til Helsingborg, da jeg opdagede, at Tyskerne havde lagt sig i en Ring uden for Bundgarnene og spærrede mig Vejen til Sverige.

Jeg havde kun een Udvej, at gaa paa tværs af alle Bundgarnene. Hver Gang jeg mødte et Bundgarn, gav jeg ekstra Gas og slog Skruen fra. Jeg passerede ca. fjorten Bundgarn uden at blive hængende og naaede paa den Maade Nord for Gilleleje ind over Kattegat og til Kullen. Derfra sejlede jeg langs Svenskekysten til Helsingborg, og det tog mig en 5 Timers Tid.

III

I Begyndelsen af December fik jeg gennem Folkene paa Færgen Besked om, at jeg skulde holde mig klar til at tage hjem saa hurtigt som muligt. Jeg vidste ikke hvorfor, men maatte naturligvis parere Ordre.

Klokken otte om Aftenen kom en Lodsbaad fra Helsingør løbende ind i Råå Havn. De skulde øjeblikkelig have fat i mig og ringede derfor til Kriminalpolitiet, der altid vidste, hvor de kunde finde mig, og i det hele taget var fuldstændig à jour med mine Bevægelser.

De fandt mig ogsaa denne Gang. Jeg tog øjeblikkelig til Råå og kom med Lodsbaaden. Vi var i Helsingør Statshavn Klokken ti. Derfra tog jeg hjem, og næste Morgen opsøgte jeg en af Organisationens Medlemmer.

Han fortalte mig, at de havde fundet en ny Baad i København. Den var ret moderne udstyret, havde elektrisk Lys, Selvstarter og det bedste af det hele, en meget kraftig Motor, der kunde gøre ca. tyve Knob i Timen. Men jeg maatte kikke paa den først.

Ved Middagstid tog jeg til København med Toget fra Humlebæk. I Byen saa jeg paa Baaden og fandt den i alle Maader tilfredsstillende. Den var lang, smal og meget lavt bygget, og om Bord fandtes Redningsbælter, en Redningskrans og to Aarer, saa vi var forberedt paa enhver Eventualitet. Desuden havde denne Baad den store Fordel, at den kun stak 55 cm, saa vi kunde anløbe alle Broer paa Kysten.

Jeg aftalte saa med en af Hovedorganisationerne, at jeg tidlig næste Morgen — Klokken fem — skulde staa ved en bestemt Lygtepæl ved Rundkørslen paa Amagerbrogade. Der vilde jeg blive afhentet, og det var alt, hvad jeg fik at vide.

Paa Slaget fem stod jeg da ogsaa ved den aftalte Lygtepæl og ventede for at se, hvad der nu vilde ske.

Salatfadet kom kørende med fuldt Drøn. Den standsede lige uden for mig, og to Betjente sprang ud.

Gud ved, hvad der nu er paa Færde? tænkte jeg — en Kende nervøs.

Men det saa ud til, at de kendte mig, for de sagde, idet de aabnede Døren: »Vær saa god, Hr. Kiær! Sæt Dem ind.« Folk maa have troet, hvis der ellers var nogen saa tidligt oppe, at de var Vidner til en Anholdelse. Det er Fordelen ved et Salatfad.

Jeg gik roligt ind, og vi kørte lige ned til Burmeister og Wains Havneanlæg, hvor jeg blev sat af paa en lille Bro inde i Bassinet. De tyske Vagtposter ved Porten anede ikke Uråd.

Paa denne Bro skulde jeg blive staaende ganske rolig, jeg maatte ikke røre mig af Flækken, ikke ryge, blot vente paa, at jeg skulde blive afhentet af en Baad. Det var buldrende mørkt.

Jeg stod der ca. $\frac{1}{2}$ Time, saa kom Kystpolitiets store Pa-

truljebaad løbende ind langs Siden. Den standsede et lille Øjeblik, og jeg sprang hurtigt om Bord.

Min Baad var fortøjet paa Politibaadens anden Side. I Natens Mulm og Mørke sejlede vi til Kalkbrænderihavnen, hvor vi lagde til. Men jeg skulde jo have Baaden ud i det fri.

Paa et Kort viste de mig, hvorledes Udsejlingen fra København var, de fortalte mig, hvordan Kullen og Sverige laa i Forhold til Stedet, hvor vi var nu, og hvor de forskellige Sandbanker, jeg skulde passe paa, var beliggende.

Klokken halvseks var det endnu meget mørkt, og jeg maatte hellere stikke af med det samme. Jeg kravlede ned i min egen Baad og forsøgte at starte den. Den vilde ikke, Batteriet var afladet, saa jeg kunde ikke faa Motoren i Gang. Vi prøvede med Haandsving, vi prøvede med alt, men der var intet at gøre udover at lade den gaa ind til et lille Værft.

Vi lagde den ind ved deres Landgangsbro, men uheldigvis kom Værftsfolkene ikke før Klokken otte, og saa vilde det være lyst. Der var imidlertid ikke andet at gøre, og vi satte os til at vente. Jeg fik saa endelig et nyt Batteri sat paa Maskinen, og den arbejdede fortrinligt.

Men hvad skulde jeg gøre? Sejle og udsætte mig for at blive set? Eller vente? Jeg var ikke meget for det sidste. Jeg bad derfor Politiet om at sejle mig uden for Havnen, hvilket de havde Tilladelse til, saa jeg kunde se, hvorledes de tyske Patruljebaade laa, og hvordan de reagerede. Det gjorde vi saa.

Tyskerne kikkede lidt paa Politibaaden, men foretog sig ellers intet. Vi sejlede saa længere ud, og der fik jeg Øje paa seks Patruljebaade, der øjensynlig var for sydgaaende. Vi tog ind igen,

og Politimændene sagde, at jeg hellere maatte vente til i Morgen.

Det havde jeg imidlertid ikke Spor Lyst til. Jeg kunde lige saa godt gøre det med det samme, nu vidste jeg jo, hvor de tyske Baade laa. Jeg sprang ned i min egen Baad, startede Motoren og sejlede langs Kajen.

Da jeg naaede Havneløbet, gav jeg den fuld Gas. Den fløj af Sted, det var en Fornøjelse at sejle med den. Tyskerne be-
tragtede mig i Kikkerten, men de foretog sig intet.

Jeg sejlede først stik Nord forbi Skovshoved Havn. Klokken ti om Formiddagen naaede jeg Vedbæk og vilde derfra stikke tværs over Sundet. Jeg satte Kursen mod Landskrona, jeg kunde se to af de tyske Patruljebaade ligge under Hveen.

Da jeg kom ud i Sejlrenden, saa jeg, at der paa svensk Ter-
ritorium laa svenske Patruljebaade, og at der nordfra kom en norsk Damper, der var armeret.

Jeg holdt Kursen lige ind paa Nordmanden og strøg akkurat uden om dens Skrue. De to tyske Patruljebaade sejlede nu lige imod mig, de var kun fem Hundrede Meter borte. De svenske Patruljebaade nærmede sig ogsaa, de kunde øjensynlig se, at jeg trængte til Hjælp.

Tyskerne signaliserer Stop til mig og rettede deres Maskin-
geværer mod mig. Jeg dukker skyndsomst ned i Baaden og sætter Farten yderligere op. Demarkationslinien passeres, og jeg har Kurs lige mod den svenske Baad. Saa opgiver Tyskerne.

Da jeg naaede Svenskerne, forlangte de, at jeg skulde komme om Bord og vise mine Papirer. Jeg havde ingen, forklarede jeg dem, men sagde, at mit Navn var Kiær fra Helsingborg.

Den ene Svensker sukkede lettet.

»Saa har vi sandelig været heldige. Det var netop Dem, vi var ude efter.«

Jeg gik om Bord i min egen Baad igen og naaede Helsingborg Klokken 12^{1/2}. De svenske Told- og Militærmyndigheder havde været meget nervøse for mig. De havde ventet mig allerede Klokken 8 om Morgen, da jeg ogsaa efter Aftalen skulde have været der. Da jeg stadig ikke kom, troede de til sidst, at jeg var blevet taget i Sundet. De var meget lettede over at se mig igen.

De svenske Toldmyndigheder fulgte mig altid i Kikkerter, naar jeg var ude, og de var hver Gang nervøse for, hvordan det skulde gaa mig.

Med denne dejlige Baad var jeg godt stillet. Jeg var de tyske Baade langt overlegen i Hastighed, og jeg kunde tillade mig at stryge lige klods op ad Patruljebaadene ved den danske Kyst. Deres Baade kunde højst sejle 12 Knob, saa det var ingenting i Sammenligning med, hvad min kunde præstere. Herefter kunde jeg sejle, omtrent som det passede mig.

En Aften skulde jeg ind til et nyt Anløbssted. Signalet skulde være to Lys i to Tagvinduer, og dem holdt jeg meget ivrigt Udkik efter. Resultatet var, at jeg glemte at tage mig i Agt og løb lige ind i et Bundgarn. Skruen fik fat i Garnet, og jeg hang uhjælpelig fast.

Jeg forsøgte at naa ind under Skruen og rive Garnet af, men det vilde ikke lykkes mig. Jeg saa ingen anden Udvej end at smide alt Tøjet, kravle udenbords og dukke ned under Baaden og derfra forsøge at befri Skruen for Bundgarnet.

Det tog mig ca. tyve Minutter, og Vandet var iskoldt. Bag-

efter blev jeg dejlig varm, undtagen om Benene, hvor Blodet ikke vilde komme i Cirkulation igen. Først to Timer senere kom jeg tilbage til Sverige.

Noget af det farligste ved Sejlads med smaa Baade om Vinteren er Isslag. Mange Gange var jeg bange for, at Baaden skulde kæntré, og var nødt til at sætte Farten ned til to-tre Knob i Timen. En Trøst var det dog, at Tyskerne slet ikke kunde gaa ud.

En Aften havde jeg forskellige Ting i min Forretning i Helsingør, som jeg skulde ordne. Da jeg kom til Anløbsbroen, satte jeg derfor Motoren i Staa, hvad jeg ellers aldrig plejede at gøre. Jeg spadserede til Helsingør, hvor jeg gennemsaa mine Papirer. Derpaa gik jeg tilbage til Baaden.

Men da jeg vilde starte Motoren, nægtede den at fungere. Og der stod jeg og de fjorten Mennesker, jeg skulde have med til Sverige. Der var tre Kvinder og elleve første Klasses Sabotører.

Vi rodede lidt med Motoren, men det nyttede ingen Ting. Jeg sendte derfor Bud til Helsingør for at faa en Baad til at slæbe os over. Det blev bestemt, at det skulde være Lodsbaaden, og efter en halv Times Forløb skulde den være paa Vej ud til mig. Selv maatte vi saa ro ud paa dybt Vand.

Sabotørerne hjalp mig med at ro. Først efter en halv, maaske en hel Time saa vi noget til Lodsbaaden. Vi roede stadig udefter og naede efterhaanden ud paa den anden Side af Fyrskibet. Der kom Lodsbaaden. Den gik indenom og laa og blinkede. Vi signaliserede tilbage, men vi turde ikke overdrive det af Frygt for at henlede Tyskernes Opmærksomhed paa os.

Om Lodsbaaden derfor virkelig ikke saa os, ved jeg ikke, men den blev i alle Tilfælde ved med at gaa bagom os og kom overhovedet ikke op paa Siden af os. Jeg maatte derfor give Sabotørerne Ordre til at ro, og det gjorde de. Vi sad to Mand ved hver Aare, og vi roede to Timer over Sundet. Især den ene Mand var utroligt udholdende; skønt Baaden var tung at trække, nægtede han at lade sig afløse. Da vi naaede Helsingborg, sad hans Hænder i det blodige Kød. For at pynte lidt paa det fik han femogtyve Kroner for veludført Arbejde.

Pludselig midt i December Maaned blev Svenskerne meget modvillige over for al illegal Transport, baade med Personer og Post. Men vi var nødt til at fortsætte, det maatte saa blot ske inden for en lille Kreds. Jeg fik derfor et meget intimt Samarbejde med de tre Musketerer, og de hjalp mig paa alle tænkelige Maader.

De tre Musketerer var fire svenske Politifolk, Politiintendant Frieberg, Overkonstabel Palm og Konstablerne Olson og Feelt. Havde jeg ikke haft dem, kunde jeg ikke have lavet saa meget effektivt Arbejde, som jeg gjorde.

Hver Gang jeg var i Bekneb for et eller andet, ringede jeg blot til en af de tre Musketerer. Han telefonerede øjeblikkelig videre til de andre, de kom, og saa drøftede vi Sagen. De gjorde alt, for at jeg uhindret kunde sejle frem og tilbage, jeg skulde altid have Lov til at passere Tolden og bringe illegale Ting i Land.

Undertiden skete det, at jeg skulde bringe Spioner tilbage til Danmark, hvad Svenskerne ikke kunde give deres Tilladelse til. Jeg snakkede saa med de fire, der altid sagde: »Kiær, der er

andre Maader at komme ud af Landet paa end gennem Tolden.« Saa vidste jeg Besked, og Spionerne blev taget om Bord fra en Bro paa Svenskekysten med de svenske Myndigheders uofficielle Tilladelse.

Julen nærmede sig, og jeg maatte hjem for at fejre den sammen med min Kone og mine Børn. Den 22. lagde jeg op og sagde, at nu vilde jeg hjem til Danmark. Om Natten sejlede jeg, men forinden lovede jeg dog de tre Musketerer, at jeg vilde komme tilbage og begynde igen efter Jul.

Jeg fik fat paa en Baad, og den 22. om Aftenen sejlede jeg fra Höganäs og gik i Land i Snekkersten Havn. Aldrig har jeg været saa glad for en Jul i Familiens Skød som for denne. Min Medarbejder skulde blive i Sverige Julen over, da Organisationen ikke ønskede, at han tog hjem. De ønskede heller ikke, at jeg skulde tage hjem, men jeg gjorde det alligevel.

Næste Morgen satte jeg mig i Forbindelse med mine Folk i Helsingør, og vi blev enige om, at det var Synd for den stakkels Mand i Sverige, der gik saa alene, naar han havde Kone og Børn hjemme. Han skulde ogsaa have Lov til at komme hjem til Jul.

Jeg sendte Bud over med Færgen, at han skulde komme hjem, hvis han kunde. Han kunde laane en Overbetjentuniform og tage med Færgen hjem. Halvanden Time senere spadserede han i Polituniformen lige forbi Gestapo og i Land.

Jeg blev hjemme første og anden Juledag. Tredie Juledag tog jeg til Sverige sammen med min Medhjælper og en Franskmand, der var rømmet fra Tyskerne. Vi sejlede Klokken otte om Morgenen i en Fiskerbaad fra Espergærde Havn.

Da vi var kommet et godt Stykke ud, opdagede jeg pludselig,

at to tyske Patruljebaade var paa Vej Syd paa. Jeg spurgte Skipperen, om han havde set dem. Næh, det havde han ikke. Jeg spurgte, hvad han saa i Alverden stod der for, og gav ham Ordre til at løbe ind til Snekkersten Havn.

Franskmanden, min Medhjælper og jeg selv sprang i Land og gemte os i et Skur. Man kunde aldrig være sikker paa, om ikke Tyskerne gik i Havn for at kontrollere. Da vi havde ventet i en Time, var de tyske Baade naaet til Hveen, men vi kunde alligevel ikke tage af Sted med det samme. Jeg var ganske klar over, at tyve Minutter senere vilde de vende og komme tilbage. Gik vi ud nu, vilde vi uvægerlig sidde i Saksen.

En Times Tid senere kom de ganske rigtigt tilbage og passerede Snekkersten Havn, og først da vovede vi os ud. Vi startede og satte Kursen mod Råå Havn. Omtrent midtsunds gik Motoren i Staa.

Skipperen forsøgte at starte den paa alle mulige og umulige Maader, men det lykkedes ikke. Vi blev saa nødt til at hejse et lille Sejl og forsøge at komme frem ved det.

Vi var lige akkurat kommet ud i Sejlrenden, da en Konvoj paa syv tyske Hurtigbaade kom imod os. Vi var høneangste, og vi kunde ikke gøre Spor andet end at vente paa, hvad der vilde ske. Vi hev derfor Pilke frem og gav os til at fiske efter Torsk, medens Tyskerne passerede ikke to Hundrede Meter fra os. Først efter seks Timers Forløb naaede vi Råå Havn, normalt vilde den Tur tage en tre Kvarters Tid. Det er første Gang, jeg har sejlet med en Fiskerbaad, og det blev ogsaa sidste.

Da jeg kom tilbage til Sverige, var Situationen endnu ikke helt afklaret. Svenskerne var stadig meget modvillige over for

den illegale Transport, men alligevel sejlede jeg en enkelt Tur nu og da.

Den 28. December fik jeg den Besked fra de svenske Myndigheder i Stockholm, at den eneste Rute, der maatte gaa fra Helsingborg, og som var anerkendt som illegal, var Kiær-Ruten. Jeg var lykkelig.

Der blev straks sendt Besked til Danmark med Kystbetjentene, at jeg samme Aften vilde anløbe Marienlyst Havn. Da jeg kom dertil, havde de anlagt en helt ny Bro, der gik saa langt ud, at der ikke var Chance for at gaa paa Grund. Det var desuden dejlig tæt inde paa Kronborg i umiddelbar Nærhed af de tyske Kanoner. Jo nærmere, des bedre. Jeg benyttede Marienlyst Anløbsbro ca. tre Gange hver Nat, og det er den bedste Bro, jeg har haft.

Jeg aftalte en Dag med vore Folk, at tre af Politimændene skulde tage med mig til Sverige for at fejre Nytaarsaften. Jeg kunde ikke lide at være alene netop den Aften. Jeg sejlede derover for at hente de tre, og jeg havde min Medhjælper med.

De havde imidlertid faaet Betænkeligheder, og jeg *vilde* have en med. Saa stod der tilfældigvis en ung Mand, en Arkitekt, som tit havde hjulpet os, inde paa Stranden. Han var festklædt, i ulastelig Smoking, for han skulde paa Hotel Øresund og fejre Nytaarsaften med sin Familie. Men en Gæst skulde vi have med, og derfor gav jeg min Medhjælper Ordre til at tage ham.

Han gik i Land, tog den unge Mand og bar ham om Bord, skønt han sparkede og slog om sig med Armene. Han brugte en forfærdelig Mund, indtil vi var kommet et Stykke fra Land, saa begyndte ogsaa han at føle Spændingen ved en

illegal Overfart, og Resultatet blev en dejlig Nytaarsaften i Sverige, der varede til Dagen efter Nytaarsdag. Saa først kom han tilbage til Danmark.

Undertiden maatte vi forandre Taktik af Hensyn til Gestapo. Mine Folk turde efterhaanden ikke mere lade deres Passagerer gaa med Kufferter og Bagage til Anløbsstederne, fordi Gestapo blev ivrigere og ivrigere. Men saa fandt vi paa en snild Udvej.

Vi tog ganske simpelt en Tredie Klasses Billet til Helsingborg, indskrev Tøjet ved Toldeftersynet som almindeligt Rejsegods og lod det afgaa til Sverige. Hvis de Mennesker, der kom til Sverige med mig, havde afleveret deres Tøj ved Middagstid i København, stod det paa Tolden i Helsingborg, naar de kom der ved Syv-Tiden.

Den Trafik gik i tre Uger, saa fandt Gestapo ud af det og stjal fjorten Kufferter, der aldrig siden er kommet for Dagens Lys.

Den femte Januar skulde jeg som sædvanlig lægge til ved Marienlyst. Jeg var taget af Sted i god Tro og laa og lurede i Sundet for at se, hvor Patruljebaadene befandt sig. Pludselig ser jeg to Baade, der er gaaet uden om mig for at afskære mig Tilbagetoget til Sverige. De satte Kursen direkte mod mig. Jeg havde to Spioner om Bord, og de skulde og maatte i Land.

Jeg gav Motoren Gas, alt det, den kunde tage, og styrede direkte mod Land. Jeg var paa det Tidspunkt ca. 1200 Meter ude, men kunde ikke komme ned til Marienlyst, fordi jeg ikke vilde røbe mit Anløbssted for Tyskerne. Jeg løb derfor noget nordligere og satte Baaden for fuldt Pres ind mod Kysten. Det skete saa hurtigt og grundigt, at Baaden gik paa Grund,

og de to Spioner, der stod ved Rælingen, fik Overbalance og styrtede i Vandet.

De kom hurtigt op igen og løb i Land. Jeg standsede Motoren og skyndte mig efter dem, dog først efter at have fjernet Nøglen. Vi løb alle tre til Marienlyst, hvor jeg var lige ved at blive skudt af en af vore egne Kystbetjente, som ikke kunde genkende mig.

Jeg fortalte, hvad der var sket, og vi løb tilbage til det Sted, hvor jeg havde sat Baaden paa Grund. Vi ønskede at se, hvad Tyskerne vilde foretage sig. Vi var fem Mand. De, der skulde have været med mig tilbage til Sverige, blev transporteret til Helsingør og sendt over med Færgen, hvor de laa skjult i Jernbanevognen.

Gudskelov kunde de tyske Patruljebaade ikke gaa ind til det Sted, hvor Baaden laa, fordi de stak for dybt. Men hele Tiden holdt de Baaden i deres skarpe Projektørlys. Efter at have ventet en Time, uden at der skete noget, blev Tyskerne kede af det og stak nordpaa.

Jeg raabte til mine Folk: »Nu er Baaden fri, der er en Chance for, at vi kan redde den.« Vi sprang øjeblikkelig i Vandet uden at give os Tid til at tage Tøjet af, og i Løbet af en Time havde vi faaet Baaden fri, vendt den om og Motoren startet.

Jeg turde ikke efterlade de fire Mand paa Kysten. Maaske havde Patruljebaadene nu tilkaldt Hjælp paa Landjorden. Der kunde komme Patruljer paa Vejen, og jeg gav derfor de fire Ordre til at springe op i Baaden og sejle med mig til Sverige.

Paa denne Maade reddede vi vor gode Baad, og vi benyttede Lejligheden til at faa en glad Aften i Helsingborg. Næste

Aften blev de igen landsat i Danmark, og jeg tog alene tilbage.

Da jeg havde gennemført halvtreds Ture, fejrede vi vort Jubilæum ved at spise dansk Restaurationssmørrebrød og drikke dansk Øl og Snaps til. Jeg bestilte det Dagen i Forvejen, næste Aften fik jeg det om Bord i min Baad, og saa holdt vi Gilde i mit Værelse i Helsingborg. Paa samme Maade fejrede vi vor roo. Tur med Mad fra »Sundkroen« i Helsingør.

Paa alle disse spændende Ture havde jeg aldrig nogensinde tænkt paa, at der eventuelt kunde være Minefare. Men en Aften blev jeg nødt til det. Knap ti Meter foran mig fik jeg pludselig Øje paa noget sort flydende. Jeg kunde ikke se, hvad det var, men jeg følte instinktivt, at det var farligt. Jeg drejede Baaden kraftigt om og passerede ikke halvanden Meter fra løsrevet Mine.

Passagererne og jeg var ærlig talt rystede. Havde vi ramt den, var vi blevet pulveriserede.

Men Tyskerne frembød nu alligevel de værste Farer. En Gang havde jeg fem Spioner med til Danmark fra Sverige. Vi laa et godt Stykke ind paa dansk Territorium for at finde de tyske Patruljebaade. Det skete lettest ved at lægge Mærke til Cigaretgløderne eller Lysglimtene fra Baadene. Det var vi saa optaget af, at vi først i sidste Øjeblik bemærkede en tysk Patruljebaad, der passerede nogle Hundrede Meter fra os. Den maa have fattet Mistanke til os, for pludselig satte den Projektøren paa os og begyndte at skyde.

Vi vendte øjeblikkelig om og lod vor lille Baad løbe, alt hvad den kunde. Tyskerne blev ved med at skyde, til sidst ganske

planløst. De tabte os af Syne, men blev alligevel ved at fyre i alle Retninger. Vi blev overhovedet ikke ramt, men det var ubehageligt nok endda. De fem Spioner, jeg havde om Bord, var klar til at smide alt illegalt i Vandet, men ellers fortrak de ikke en Mine. Det var haardkogte Folk.

En Nat vilde jeg løbe ind til Marienlyst. Jeg havde ikke bemærket, at det var usædvanlig lavvandet, og pludselig stødte jeg haardt paa Grund, skønt der skulde være meget dybt Vand der. Jeg kunde hverken komme frem eller tilbage, og jeg turde ikke lade Motoren trække den ud, fordi det vilde støje for meget.

Jeg blinkede derfor med Lygten, og da de saa, at det var saa langt ude, blev de klar over, at der maatte være noget galt. Der var fire Mand paa Stranden, to Politifuldmægtige og to Kriminalbetjente. De smed straks Tøjet og foer ud i Vandet og skubbede og masede med Baaden. Efter en halv Times Slid var Baaden fri, men jeg kunde ikke komme nær nok ind til Broen og faa mine Passagerer om Bord.

Da jeg derfor kun havde mig selv at tage Hensyn til, aflagde jeg paa Tilbageturen Visit paa Lappen Fyrskib, hvor jeg snakkede lidt med Fyrskipperen. Jeg spurgte ham, om jeg kunde faa Lov til at benytte Skibet til forskellige Ting, og det var han meget interesseret i. Han kedede sig rædsomt derude om Nætterne. Jeg gjorde det for at skabe Kontakt mellem Fyrskibet og Danmark, saa jeg en Gang senere kunde lade Folk gaa den Vej over, hvis det blev nødvendigt.

IV

En tidlig Januarmorgen havde jeg en betagende og tildels uhyggelig Oplevelse. Da jeg sejlede fra Danmark Aftenen før, fik jeg Besked om at vende tilbage med det samme. Det kunde jeg imidlertid ikke, fordi jeg havde en Aftale i Sverige, og vi besluttede derfor, at jeg kom tilbage næste Morgen Kl. 6, medens det endnu var mørkt.

Klokken halvfem startede jeg fra Helsingborg. Jeg var knap kommet ud fra Havnen, før det blæste Luftalarm i Danmark. Et Øjeblik efter drøede seks Hundrede engelske Maskiner lige hen over Hovedet paa mig. De var allerhøjst en 25-50 Meter over Vandoverfladen.

Det var et flot Syn, men jeg var oprigtig talt ikke særlig modig. Deres Opgave var aabenbart at spække Farvandet med Miner, og jeg var temmelig bange for, at de skulde droppe en i Hovedet paa mig. De kunde jo ikke se mig paa Grund af Mørket.

Jeg maa tilstaa, jeg blev saa nervøs af denne kolossale Drønen lige over Hovedet, at jeg stik mod al sund Fornuft satte Farten op, saa meget som min Maskine kunde tage og sejlede lige tværs over Sundet.

Jeg var paa Pladsen tre Kvarter for tidligt, allerede Klokken kvart over fem lagde jeg til og maatte saa vente i Spænding lige til Klokken seks, da mine Medarbejdere kom. Et Par Aftener efter vilde en af de tre Musketerer, Feelt, med mig over Sundet. Han vilde saa gerne se København, og det

syntes jeg ikke, at jeg kunde nægte ham. Han blev i Helsingør Natten over, og næste Dags Morgen kørte han i Bil til København.

To af mine Medarbejdere var med ham, og den Dag blev der overhovedet ikke talt Forretning. De var hele Byen rundt, besøgte alle Forlystelsesstederne og havde vist i det hele taget en dejlig Dag. Om Aftenen Kl. elleve hentede jeg Musketeren igen og bragte ham i god Behold til Helsingborg.

Den tyvende Januar skulde jeg til Marienlyst. Jeg stak i Søen, men opdagede, at Vejen til mit gode Anløbssted var spærret af tyske Patruljebaade. Jeg maatte derfor forandre Planer og tog i Stedet for til Julebæk. Jeg kom i Forbindelse med mine Folk, og vi fik omdirigeret Flygtningene til Broen der.

Der var imidlertid flere, end jeg kunde have i Baaden. Syv maatte blive tilbage i Land, og dem vilde jeg saa hente Klokken elleve samme Aften. Første Ladning kom heldigt over, og jeg vendte tilbage.

De syv Passagerer var lige akkurat kommet om Bord, da der pludselig lyder Raaben og Skrigen inde paa Land. Et Skud falder. Bruun fra Politistationen i Helsingør stod ved Siden af Baaden. To Mand fik Ordre til at kravle ud paa den forreste Del af Baaden, saaledes at Bagenden, der stod delvis paa Grund, kunde slippe.

Det lykkedes til Dels, og det sidste Stykke hjalp Bruun mig. Baaden kom fri, og Bruun sprang om Bord. Jeg traadte paa Selvstarteren, og heldigvis gik den med det samme.

Øjeblikkelig blev der aabnet en morderisk Ild mod os. Aabenbart havde en tysk Patrulje ventet paa at blive nærmere advi-

seret om vor Beliggenhed, og det var sket nu. Inde fra Land haglede Kuglerne ned om os.

Jeg satte al den Fart paa, jeg kunde, og snart var vi uden for Skudvidde. Jeg spurgte straks, om nogen var blevet saaret. Men ingen svarede.

Den ene af de to, jeg havde givet Ordre til at kravle op paa Enden af Baaden, var faldet udenbords. Først kunde vi ikke finde ham i Mørket, men han var heldigvis ikke blevet ramt af Skuddene og gjorde hurtigt opmærksom paa sin Tilstedeværelse, saa vi kunde faa ham trukket op i Baaden.

Den anden var det gaaet værre. Han var blevet ramt af en Ladning og sad og ludede oppe paa Kanten af Baaden. Vi fik ham forsigtigt trukket ned til os og undersøgte ham. Han var ramt af tre Kugler.

Bruun havde været meget heldig. Han var blevet reddet af en Kuffert, som han havde søgt Dækning bag ved. De andre, der havde ligget nede i Bunden, og jeg selv, der havde maattet betjene Baaden og ikke havde kunnet søge Dækning bag noget som helst, var overhovedet ikke kommet noget til.

Vi skyndte os alt, hvad vi kunde og naaede Helsingborg. Her fik vi fat i en Ambulance, der kunde køre den saarede Mand paa Sygehuset. Her maatte han blive i fire Maaneder.

Baaden var temmelig medtaget, og jeg maatte se at faa den op paa Land saa hurtigt som muligt for ikke at risikere, at den sank i Løbet af Natten.

Vi fik den saa trukket op paa Kajen, og tidlig næste Morgen gik jeg ned for at se, hvordan den saa ud. Fire Projektiler var gaaet lige igennem den, og tolv Kugler kunde vi pille ud af Skroget.

Hele Formiddagen gik vi og ventede paa Efterretninger om, hvad der egentlig var sket i Land ved Julebæk. Men der kom ingen Besked med Færgen, og vi blev mere og mere nervøse for, hvad der var sket.

Om Aftenen besluttede jeg sammen med en af de tre Musketerer, Feelt, en Kriminalmand og to andre Folk at tage til den danske Kyst, gaa i Land og se, hvorledes det hele saa ud. Klokkeren fem startede vi. Vi gik paa Sydkysten og landede ved Falcks Villa, hvor vi gemte Baaden under Broen.

Det øsregnede, og da vi endelig ad lange Omveje havde naaet Dr. Finsen i Espergærde, var vi saa gennemblødt, at vi maatte sidde paa Aviser for ikke at ødelægge hans smukke Møbler og fine Tæpper. Herfra ringede vi til en Vognmand, som vi bad om at sende en Vogn, der skulde holde ud for Hotel Gefion i Espergærde. Det viste sig siden at være meget heldigt.

Derefter ringede jeg til Politietaten paa Stella Maris, hvor jeg talte med en af de unge Betjente. Jeg fortalte ham, at jeg var kommet i Land, og at jeg meget gerne vilde tale med ham eller en af hans Kolleger. Jeg fik det Svar, at vi kunde mødes i en Snedkerforretning. Saa vidste jeg Besked.

Vi spadserede ned til Gefion, gik gennem Haven til Strandvejen og fandt Bilen, der ventede paa os. Vi kørte til Helsingør, forlod Vognen i en lille Sidegade og spadserede til det aftalte Mødested.

Ti Minutter efter kom først den ene af mine Medarbejdere, saa den næste, og til sidst var vi fjorten Mand. Nu fik vi at vide, hvad der var sket.

En tysk Patrulje paa seks Mand havde nede paa Stranden

overrasket Kriminalassistent Larsen og en ung Mand. Kriminalassistenten fyrede de paa med det samme, om det skyldtes Nervøsitet, ved jeg ikke, de har nok været bange. Han blev meget alvorligt saaret af et Skud i Maven. Kuglen gik ind foran og ud igennem Ryggen, hvor den lavede et Hul paa ti Centimeter.

Paa Stella Maris hørte Politifolkene Skuddene fra Nordkysten og sendte straks Folk til Stedet. Her fandt de Kriminalassistenten liggende i Sandet, medens Blødet væltede ud af Maven. Fire Tyskere stod bøjet over ham og kikkede.

En Ambulance blev rekvireret af Danskerne, og den saarede Politimand blev straks ført til Øresundshospitalet i Helsingør. Da var Klokkeren tolv om Natten. Man mente ham imidlertid ikke sikker her, og Klokkeren halvto om Natten blev han overført fra Helsingør til Bispebjerg Hospital i København. Næste Aften blev han igen flyttet til et ukendt Hospital, hvor han blev indlagt under falsk Navn. Han kom under en meget kendt Professors kyndige Pleje, og han kom sig efterhaanden af sit uhyggelige Saar. Halvandet Aar senere kom han til Sverige, og nu har han næsten ikke noget Men af Skuddet.

Det var Nyhederne. Saa drøftede vi Sagerne videre og blev enige om, at vi maatte forholde os rolige i hvert Tilfælde en Uges Tid, maaske ti Dage, for at se, hvad Gestapo vilde foretage sig. Den unge Mand, der havde været paa Stranden sammen med Kriminalassistenten, var jo nemlig blevet arresteret, og vi kunde ikke vide, hvor meget de var i Stand til at pine ud af ham.

Det blev derfor ogsaa besluttet, at min Kone og mine to Børn skulde forlade vort Hjem og »gaa under Jorden«. Det gjorde de Klokkeren tre samme Nat. Min Kone var gaet tidligt

i Seng sammen med Børnene og blev vækket ved en stærk Banken, der kom fra Loftet. Hun troede først, at det var mig, men i det samme ringede det paa Hoveddøren. Jeg kunde ikke være begge Steder paa een Gang, saa hun løb hen til Hoveddøren og aabnede den. Der var ingen. Saa bankede det paa Køkkendøren. Det var Beboerne nedenunder. Det var dem, der havde været paa Færde.

De fortalte hende, at Th. Larsen var skudt nede paa Stranden, at jeg vist nok var sluppet godt af Sted, og at hun hellere maatte forsvinde. Men hvor skulde hun tage hen paa den Tid af Natten? De ringede saa til Dr. Finsen og fortalte, at min Kone var syg. Han kom øjeblikkelig og tog baade hende og Børnene med sig. Den næste Maaned flyttede de fra Hjem til Hjem i Københavns Omegn for saa endelig at komme til Sverige.

Medens vi sad i den lille Snedkerforretning og drøftede, hvordan vi bedst skulde klare den nærmeste Fremtid, kommer der pludselig en Overbetjent fra Stella Maris ind ad Døren. Han har to Mand, der meget gerne skulde med til Sverige.

Han fortæller, at disse to Mænd havde faaet Besked om at sætte sig i Forbindelse med et Par forskellige Mennesker i Helsingør, og hvis de ikke traf dem, skulde de blot henvende sig til Kystpolitiet. Det gjorde de, og saa sørgede Politiet for Resten.

Jeg gav Overbetjenten Besked om at sige til de to, at de skulde opholde sig over for Hotel Øresund i den Port, hvor der stod en Hyrevogn. Klokken halvtolv skulde de være der, og ellers skulde de ikke foretage sig noget.

Den Aften var jeg alene om Arbejdet. Aftenen i Forvejen havde Bruun hjulpet mig, men allerede om Morgenens var han

blevet eftersøgt af Gestapo. Han kunde derfor ikke mere arbejde i Helsingør og tog til København, hvor han »gik under Jorden«. Her fortsatte han sit underjordiske Arbejde til August Maaned, da han maatte flygte til Sverige.

Klokken halvtolv gik jeg ind til Hyrevognen. Jeg kunde godt se de to unge Mennesker, og jeg var klar over, hvem det var, men jeg sagde ikke noget. Jeg gik ind til Vognmanden og spurgte ham, om han kunde køre en Tur med mig, og om han vilde tage de to unge Mennesker med.

Det vilde han godt, og han startede Vognen. Udfør Porten stoppede han op. Jeg stikker Hovedet ud af Vognen og siger til de to unge Mennesker: »Spring saa ind.« Den ene tøver lidt: »Men vi har vor Bagage paa Hotellet,« hvortil jeg svarer: »Den kan De faa i Morgen — maaske!«

Min Tvivl viste sig at være berettiget. Gestapo beslaglagde den næste Morgen, og de to saa den aldrig igen.

Vi kørte saa ud til Espergærde Kirke, lod Bilen holde der, stod af og sendte den hjem. Vi spadserede direkte op til Lægen, der havde ringet til mig i Snedkerforretningen og spurgt, om jeg vilde købe to Dunke Benzin.

Det betød i vor Terminologi, at han havde to Passagerer, der meget gerne skulde med over Sundet. Jeg erklærede mig derfor villig til Købet.

Det viste sig at være et Ægtepar, og vi fem marcherede ud ad Strandvejen, til vi ved Falcks Villa fandt Baaden igen. Den ene af de unge Mænd blev i Forvejen beordret ned til Stranden for at se efter, om der var nogle mistænkelige Personer.

Det var der heldigvis ikke. Vi gik om Bord, Motoren blev

startet, og jeg sejlede alene de fire Mennesker til Sverige.

Men det blev ogsaa sidste Gang, jeg sejlede alene. Den forrige Aftens Begivenheder havde belært mig om, at det var alt for farligt. Var jeg blevet ramt af de tyske Kugler, havde Baaden ikke kunnet føres videre. Den vilde være blevet taget med hele sin Ladning af Passagerer, en syv-otte Mennesker, deriblandt et lille Barn paa halvandet Aar.

I Sverige fandt jeg en ganske ung Mekaniker, en vældig flink Dreng, der selv tilbød sin Hjælp. Jeg tog gladelig imod den, og Aftenen efter fik han sin Prøvetur.

Den svenske Politimand, som jeg havde haft med til Danmark Aftenen i Forvejen, var blevet derovre. Han tog en Tur til København for at besøge sin saarede danske Kollega, Kriminalassistent Larsen, og han skulde nu tilbage.

Da vi havde sejlet et Stykke, blev vi udsat for stærkt tysk Søgelys. Der var en ret haard Brænding, og vi sejlede derfor i en stor Bue helt ned til Rungsted. Derfra gik vi op langs Kysten, til vi naaede Falcks Hus. Jeg gik i Land og stillede mig op ved en Sidevej for at vente paa Bilen fra København med den svenske Politimand.

Der gik en halv Time. Der gik en hel. Saa endelig kommer Bilen. Jeg bliver glad. De faar Øje paa mig, men rykker saa pludselig Bilen haardt tilbage, kommer op paa Strandvejen igen og kører videre mod Helsingør. Der stod jeg.

Jeg gaar tilbage til Falcks Hus, temmelig desorienteret. De maa have troet, at jeg er Stikker! Et Øjeblik efter kommer en dansk Politimand, der høfligt spørger mig, om jeg bor herude. »Nej,« svarede jeg, »jeg gaar og kikker efter en svensk Politimand.«

»Ja, men, Gud, saa er De jo Kiær, og vi, som troede, at De var Stikker.« Et Øjeblik efter kommer den svenske Kriminalmand selv, og vi gaar om Bord.

Da vi kun var os selv, sejlede vi for en Gangs Skyld op langs hele Danskekysten for fuld Udblæsning. Vi blev et Par Gange belyst inde fra Land, men der blev ikke skudt paa os. Tyskerne har aabenbart troet, at det var en af deres egne Baade. Det er slet ikke faldet dem ind, at vi kunde være frække nok til at sejle saa nær ind paa Kysten med fuld Udblæsning.

Vi gik helt op til Helsingør og slog saa ind paa Færgeruten Helsingør-Helsingborg.

I otte Dage laa jeg stille i Sverige. Der kom stadig ingen Nyheder fra Danmark ud over, at saa var *den* og nu *den* gaet under Jorden. Efterhaanden var der kun en eneste Mand tilbage af vor Organisation i Helsingør, Politifuldmægtig Sandholt. Han fortsatte til den 15. Maj, saa maatte ogsaa han forsvinde for siden at flygte til Sverige. Han var nu ene Mand om at sørge for Efterretningstjenesten mellem Organisationerne i København og mig.

I Begyndelsen af Februar blev jeg alvorlig nervøs for min Kone og Børnene. Den 3. tog jeg ud til Fyrskibet, hvis Fyrmester havde lovet at hjælpe mig. Jeg havde i Forvejen truffet Aftale med Lodsbaaden om at hente mig der og sætte mig i Land i Helsingør.

Fra Helsingør Havn spadserede jeg hele Vejen over Kongevejen til en Familie i Snekkersten, og om Aftenen tog jeg med Toget fra Nivaa til København. Det var ikke noget behageligt Ophold.

For det første kunde jeg ikke komme i Forbindelse med min Kone. Jeg anede ikke selv, hvor de var, og de af mine Folk, der vidste det, var gaaet under Jorden og vanskelige at faa opsporet. Dertil kom, at jeg var ude for at besøge Kriminalassistent Larsen. Han havde det meget daarligt, og det gjorde et meget stærkt Indtryk paa mig.

Først to Dage efter min Ankomst fik jeg opspurgt min Kone og Børnene. De opholdt sig hos min Svigerinde. Jeg tog derud Klokken ti om Formiddagen, hjalp dem med at pakke deres Ting sammen, og de tog derefter en Bil ud til en Familie i Nærheden af Bellevue Strandhotel, hvor jeg selv boede.

Det gik temmelig hurtigt, og det var aabenbart i sidste Øjeblik, at jeg havde faaet dem opsporet. Samme Aften indfandt Gestapo sig hos min Svigerinde, der havde givet Familien Husly, men da var de heldigvis over alle Bjerge.

Nu havde Tyskerne for Alvor faaet Øje paa mig. Næste Dag tog jeg derfor fire bevæbnede Folk med mig i en Hyrevogn til Hørsholm. Der laante vi en Lægevogn, som vi kørte til Snekkersten i. Vi undersøgte her mit Hjem fra Kælder til Kvist for at rydde den for alt, som Gestapo kunde have Interesse af. Det tog ca. halvanden Time for mig at fjerne alt, hvad der var, og imedens stod de fire paa Lur for at advisere mig i rette Tid. Det blev heldigvis ikke nødvendigt.

Samme Dag havde Tyskerne indkaldt min Husassistent, min Svigerinde, min Svoger og mine Svigerforældre til Forhør paa Wisborg, hvor Gestapo boede. Forhørene varede fra to til elleve Timer, saa blev de alle løsladt igen. De var ogsaa fuldstændig

uskyldige i mine Foreteelser. Men dette viste tydeligt, hvor interesseret Tyskerne var i min Person.

Jeg havde truffet den Aftale med Lodsbaaden, at den 20. Februar skulde den sejle min Kone, mine Børn og mig selv til Sverige. Klokken seks om Eftermiddagen ankom min Kone og Børnene i Bil til Helsingør. Jeg havde ikke fortalt min Kone, at jeg skulde med. Det vilde blot have forhøjet hendes Nervøsitet.

Hun blev derfor noget overrasket, da hun fra en lille Lejlighed i Sct. Annægade gik om Bord i Lodsbaaden og fandt mig der.

Tidspunktet var omhyggeligt valgt. Der var ikke nogen større Risiko for, at vi skulde blive antastet undervejs. Vi startede en Kvart over seks, for mellem Klokken halvseks og syv spiste Gestapo til Middag, og saa var der ingen af dem paa Gaden. Vi havde altid fuld Klarhed over deres Bevægelser og daglige Vaner, og det forbløffede dem meget, da jeg fortalte det under de senere Forhør paa Wisborg. Det imponerede dem, at vi havde lagt Mærke til det. Selv havde de ikke skænket det en Tanke.

To Timer senere var vi i Sverige. Her havde jeg ordnet alt paa Forhaand. Det var lykkedes mig at leje en to Værelses Lejlighed og for første Gang under mit Sverigesophold under mit eget Navn. Indtil da havde jeg boet paa forskellige Hoteller under falsk Navn, dikteret af de svenske Myndigheder.

Naar jeg havde boet en fjorten Dages Tid paa eet Sted, blev jeg ringet op, og der blev sagt: »Kiær, du maa flytte, og denne Gang skal du hedde Petterson!« Saa fulgte jeg naturligvis Parolen. Kun eet Sted har jeg boet fast i fem Uger.

Det viste sig at være en ganske fornuftig Ordning af det svenske Politi. Selv herovre havde Tyskerne deres Efterretnings-system i Orden, men det lykkedes dem ikke at opspore mig, saa længe jeg fulgte de svenske Ordre. Først da jeg lejede Lejligheden i mit eget Navn, fandt de mig igen. Dette fik jeg senere at vide under Forhørene paa Wisborg.

V

Vi turde nu ikke fortsætte Sejladserne mellem Danmark og Sverige paa samme Maade som tidligere. Under mit Københavns Ophold havde vi aftalt, hvordan Flygtningetransporterne skulde ske. Der maatte et endnu mere intimt Samarbejde i Gang med Organisationerne i Danmark, eftersom mine egne Folk enten var blevet taget af Tyskerne eller ogsaa var flygtet til Sverige, hvor de efterhaanden kom i Forbindelse med mig igen.

Fra Københavnsorganisationerne fik jeg Ordre til at søge Kontakt med alle Skibe, saavel Dampere som Sejlskibe, der gik paa langs op ad Sundet. Saa kunde vi fra dem hente danske Flygtninge, tage dem om Bord midt i Sundet og stikke til Sverige.

Det blev endvidere ordnet saaledes, at jeg gennem Politiet paa Færgen fik Besked om paa bestemte Tider af Natten og bestemte Steder at modtage saa og saa mange Mand fra Dampere og andre Skibe. Havde jeg Folk, der skulde til Danmark — det var som oftest Spioner — blev de til Gengæld taget om

Bord. Saaledes blev Forbindelsen med Danmark opretholdt, skønt Tyskerne havde gjort et slem Indhug i vor Organisation.

Det var en Sejlads, som man ikke risikerede meget ved. Jeg havde ofte svenske Kriminalfolk med paa de forskellige Smaature, de syntes, at det var morsomt med lidt illegal Afveksling, og jeg var glad for at faa Selskab af Folk, der var vant til i en given Situation at holde Hovedet klart.

Nu kom det os til Gode, at jeg i sin Tid havde aflagt det Besøg paa Lappen Fyrskib og siden oprettet Kontakt med de andre Fyrskibe. De blev benyttet meget som Mellemstation til Sverige og omvendt til Danmark.

Flygtningene blev sat ombord i Fyrskibene fra de danske Skibe sammen med illegal Post, og siden hentede vi dem saa. Undertiden kunde Opholdet baade blive lidt trist og lidt langvarigt, for det kunde vare op til to Døgn, før jeg fik Besked om, at de var landsat der.

Men denne Omorganisation af Flygtningetrafikken betød dog ikke, at jeg nu aldrig satte mine Ben paa dansk Jord. Jeg kom undertiden derover med Spioner, der *skulde* til Danmark, og det var naturligvis altid paa egen Risiko. Det blev nemlig somme-tider lidt trist kun at sejle i svenske Farvande uden Spor af Spænding eller Fare.

Naar vi saadan var ude paa mere »uofficielle« Ture, benyttede jeg Broer paa hele Danskekysten fra Gilleleje til Bellevue Strandhotel. Især det sidste Sted kom jeg ofte.

Havde jeg særlig raske Folk med, spurgte jeg dem, om de vilde i Land ved Helsingør. Det var nemlig langt det hurtigste. Som Regel svarede de, at de turde godt vove det, selv om det

vilde blive endnu mere ubehageligt for dem at blive grebet af Tyskerne end for andre Flygtninge.

Saa satte jeg dem i Land ved Søndre-Mole, kun halvtredsindstyve Meter fra de tyske Vagtposter, der som sædvanlig ingen Ting saa. Danskerne havde præcis halvandet Minut til at løbe op i Byen i, og væk var de. Det gik altid godt. Jeg har ogsaa prøvet at sætte dem i Land ved Helsingør Strandpromenade, og der er aldrig blevet taget nogen.

En Aften skulde jeg paa en ganske almindelig Tur. Der skulde komme Folk fra Danmark med et Skib noget sønden for Hveen ud for Barsebäk, og jeg skulde til Gengæld af med et Par Spioner.

Jeg skulde først møde dem Klokken to om Natten, saa jeg besluttede at faa en Tur ud af det og starte allerede Klokken ni. En af de tre Musketerer vilde meget gerne med, saa kunde vi fiske paa Vejen ned.

Det var meget fint Vejr, næsten blikstille, vi pilkede en Del og fangede temmelig mange Torsk. Efterhaanden var vi naaet ned ud for Landskrona, hvor der er meget grundet, og samtidig begyndte det at blæse en Del.

Sigtbarheden blev ogsaa daarligere, og pludselig gik vi paa Grund. Det lykkedes os dog at komme løs igen. Vi regnede med, at vi her fra Landskrona nok kunde se Barsebäk og paa den Maade finde Kursen igen. Men der havde vi forregnet os. Det var umuligt at se Barsebäk.

En stor svensk Dampers laa i Nærheden, vi kunde lige skimte den, og vi skyndte os at sejle op paa Siden af den. Der kunde vi nok faa at vide, hvad Kurs vi skulde holde til Barsebäk.

De var ogsaa meget hjælpsomme. Vi skulde bare sejle Syd-Sydøst. All right, ingen af os studsede over den Retning, ikke en Gang den ene af Spionerne, der var helbefaren Sømand.

Kompasset blev stillet, og vi begav os paa Vej. Vi sejlede og sejlede, men der var aabenbart langt til Barsebäk.

Langt om længe, vi havde vist da sejlet en Times Tid efter at have faaet Kursen af den svenske Damper, faar vi Øje paa et ret stærkt Lys forude.

»Naa,« sagde jeg glad, »der har vi vist Barsebäk Fyret.« Den helbefarne nikkede samtykkende, og glade var vi. Norden om os var der et ret højt, rødt og grønt Lys, det maatte være Indsejlingen til selve Barsebäk.

Vi havde god Tid, saa vi besluttede at sejle lidt ind i Havnen. Vi løb ind, undrede os lidt over, at der ikke laa et Skib paa tværs af Havneindløbet, som der ellers gjorde i alle svenske Havne, men fortsatte frejdige og uden Mistanke. Men det blev endnu mere mystisk. Ikke en svensk Soldat eller noget svensk Politi var til at faa Øje paa.

Vi anede stadig intet andet, end at vi var i Barsebäk, og vi lagde absolut ikke Skjul paa noget. Lanterneerne var tændt for fuldt Blus, vi bandt Baaden og gik i Land. Vi var efterhaanden blevet temmelig forkomne og løb derfor lidt frem og tilbage for at faa lidt Varme i Kroppen.

Vi kom op paa en fin Strandpromenade. Der var stadig ikke et Menneske at se, hverken Politi eller Militær, og vi var egentlig temmelig forargede over, at Sveriges Kyst ikke blev bedre forsvaret.

Medens vi i Ro og Mag løb langs Strandpromenaden for at

faa Blodomløbet i Gang, fik vi pludselig et skarpt Lys i Ansigtet. To Mand i kendte Uniformer stod foran os. Det var danske Politibetjente.

Jeg blev temmelig forbløffet over at se dansk Politi i Funktion i Sverige, saa jeg spurgte maabende:

- Jamen, hvor i Alverden er vi henne?
- De er i Skovshoved Havn.
- Fra hvilken Politistation er De da?
- Fra Hellerup Politistation.

Det var noget overraskende, men samtidig beroligede det sidste Svar mig meget. Jeg var sikker paa, at de Politibetjente kunde jeg stole paa. De gjorde saa Honnør og gik videre.

De to Spioner var meget glade for at være kommet hjem paa denne smertefrie Maade. Vi havde hele Tiden ment os i svenske Farvande og havde slet ikke faaet Tid til at føle nogen Form for Nervøsitet.

De to Danskere fik nu nye Instrukser, improviseret paa Stedet. De skulde spadsere ind ad Vejen til Klampenborg, til de naaede Bellevue Strandhotel. Der skulde de gaa ind og blive der om Natten. De kunde blot hilse fra mig, saa skulde Opholdet ikke koste dem en Øre, men de maatte være ude af Hotellet inden næste Morgen Klokken ni. Bellevue var et fast Tilholdssted for Sabotører og Spioner.

Desværre kunde vi ikke slippe af med den illegale Post, vi havde med til Danmark, saa den maatte vi tage med til Sverige igen. Paa Vejen ned til Baaden blev vi standset af en tredie Betjent.

Baaden laa med Lys ude i Havnen.

Han spurgte os, hvad vi havde at gøre her.

»Vi har vor Baad liggende derude.«

»Er det det tyske Politi?«

Jeg svarede rask ja og saa gik vi videre. Under vor rolige Slentren fik jeg hvisket til den svenske Kriminalmand: Kast Fortøjningen foran, saa tager jeg Bagenden.

Betjenten fulgte stadig efter os. Da vi naaede Baaden, sagde han:

— Maa jeg se Deres Papirer?

— Dem kan De hente paa Shellhuset, raabte jeg og sprang samtidig med Svenskeren ned i Baaden. Motoren blev startet med det samme, og vi sejlede saa hurtigt vi kunde ud af Havnen.

Lysene fik Lov til at brænde, til vi var naaet et godt Stykke uden for Havnen. Hvis vi mødte tyske Patruljebaade, hvad der var højst sandsynligt, vilde de maaske saa antage os for en af deres egne.

Den Teori holdt tilsyneladende Stik, for lidt efter stødte vi som ventet paa en tysk Baad. Den observerede ogsaa os, lyste paa os, men skød ikke. For at bedyre vore reelle Hensigter ændrede vi Kurs lidt. Vi vendte Næsen igen mod Danskekysten og fulgte den nordpaa til Rungsted. Derfra sejlede vi direkte til Helsingborg, og ingen ubehagelige Hændelser afbrød os.

I Marts Maaned modtog jeg to store Kufferter fra Stockholm med et højst kompromitterende Indhold. Der var to komplette Udstyr af tyske Uniformer, dertil baade Legitimationspapirer og Brystplader, naturligvis kun fremragende Efterligninger. Desuden var der en Del tyske Mark, mange danske Penge og en hel Stabel Instruktioner til forskellige Personer. Disse to

Kufferter anmodede man mig om at tage med til Danmark.

Jeg var ikke begejstret for den Opgave. Jeg havde ikke Lov til at bringe den Slags Ting til Danmark for Svenskerne, og de var saa hjælpsomme, at jeg nødig vilde bringe dem i nogen Vanskelighed.

Men jeg gjorde det selvfølgelig alligevel. Instruktionerne, Pengene og de falske Papirer maatte jeg skjule paa mig selv, saaledes at Tolderne kun saa Kufferterne med de tyske Uniformer. Dem fik jeg Lov til at tage med mig.

Min lille, unge Mekaniker sejlede mig saa ud til Fyrskibet, hvor jeg gik om Bord med samt mine to Kufferter. Han sejlede tilbage, og jeg overnattede paa Fyrskibet.

Aldrig har jeg været saa søsyg om Bord i min egen Baad, som jeg var den Nat. Jeg var slet ikke vant til den Slags Rullen, som dette forankrede Skib foretog, og jeg var helt ødelagt.

Næste Dags Formiddag kom den danske Lodsbaad og tog mig med. Jeg blev landsat i Helsingør Statshavn og gik straks op paa »Hotel Øresund«, hvor jeg fik et Værelse samt den Søvn, jeg ikke havde faaet om Natten. Her blev jeg til Mørkets Frembrud.

Jeg havde faaet nye Medhjælpere i Helsingør i Stedet for dem, der dels var gaaet under Jorden og dels taget til Fange. To af disse nye blev sendt om Bord paa Lodsbaaden for at hente de to Kufferter, som jeg havde ladet blive om Bord. De skulde bringes til en Læge i Byen.

Men det var ikke min eneste Opgave i Danmark. Samme Aften kørte jeg i Bil til København. En af Københavnsorganisationerne havde opsporet en meget hurtigtgaaende Baad, der

gik femogtredive Knob i Timen. Pengene var omtrent bevilget til Købet af den, og jeg vilde meget gerne overtage den. Med den kunde jeg lave omtrent, hvad det skulde være i Sundet.

Det var en dejlig Baad, men desværre fik jeg den ikke. I sidste Øjeblik satte forskellige af Organisationerne sig imod det, og først paa et langt senere Tidspunkt blev den overgivet til en anden Rute. Den gennemførte min Ide med Piratjagt i Sundet. Jeg skulde paa daværende Tidspunkt have startet de store Vaabenleverancer til Danmark og havde faaet Sveriges uofficielle Tilladelse til at være armeret.

Jeg havde saadan set ikke mere at gøre i København og vilde gerne tilbage til Sverige. Jeg tog saa en Damper fra Københavns Frihavn og sejlede til Malmø. Det skete paa den Maade, at jeg Klokken elleve om Formiddagen stille og roligt gik om Bord med mine Papirer, Penge og illegale Post, blev præsenteret for første Styrmand og gik ind i hans Kahyt.

Her skulde jeg blot forholde mig i Ro, til Damperen skulde gaa. Lidt før to kom det sædvanlige Gestapobesøg, to Tyskere, ledsaget af to danske Betjente. Baaden blev undersøgt, men jeg havde ventet at gaa Ram forbi.

Pludselig blev Døren til Styrmandens Kahyt aabnet. Jeg sad og drak et Glas Øl. Det var en af de danske Betjente. Han spurgte, om jeg skulde med til Sverige.

— Næh, sagde jeg, det skal jeg ikke.

— Jamen, saa maa De gaa fra Borde nu.

— Jeg venter bare paa min Fætter, 1. Styrmand. Han kommer om et Øjeblik.

Betjenten gik for at hente sin Kollega, og et Øjeblik efter

kom de begge ind. Den var gal. Jeg tænkte: Jeg kan lige saa godt lægge Kortene paa Bordet med det samme. Saa længe de ikke vidste, hvem jeg var, vilde de formodentlig smide mig i Land igen. Fik de det at vide, vilde de i værste Tilfælde overgive mig til Gestapo. Var de venligsindede, fik jeg Lov til at slippe med til Sverige.

Jeg bad dem lukke Døren, da jeg havde noget vigtigt at sige dem. Jeg fortalte dem, hvem jeg var, viste dem mit Passerkort til samtlige svenske Statshavne og gjorde dem opmærksom paa, at de, hvis de var interesseret i det, kunde tjene en Del Penge ved at anmelde mig.

Det var de heldigvis ikke.

— Men laver De Numre med os, saa skal det ikke gaa Dem godt, lovede de mig.

Jeg fortalte dem, at de kunde ringe til Politifuldmægtig Sandholt paa Helsingør Politistation, der kunde de faa mine Ord bekræftet. Det lod de det være godt med, og da Landgangen gik, og Færgen sejlede ud af Københavns Frihavn med Kurs mod Malmø, var jeg om Bord og trak Vejret lettet.

Jeg skulde imidlertid ikke længere end til det svenske Fyrskib. En lille Jolle kom ud til os, og jeg maatte ad en Rebstige kravle ned ad Skibssiden til den lille Jolle. Det var slet ikke behageligt at hænge og svæve i denne lille usikre Rebstige tilsyneladende uendelig højt over Vandoverfladen, men jeg kom da ned.

Jollen bragte mig over til Fyrskibet, hvor jeg siden blev afhentet af den svenske Lodsbaad. Den bragte mig til Malmø, og derfra rejste jeg videre til Helsingborg, hvor min Familie var meget glade for at se mig igen — og jeg for at se dem.

Redaktør Rønne blev nu ogsaa tvunget til at flygte til Sverige. En skønne Dag stod han i Helsingborg med sin Kone og sit ene Barn. Et lille Barn paa otte Maanedes havde de maattet lade blive tilbage i Danmark, og især Fru Rønne var naturligvis fortvivlet over at skulle være skilt fra sit lille Barn, som hun ene og alene kunde give den rigtige Pleje.

Der var altsaa ikke andet at gøre. Vi maatte se at faa Barnet over. Jeg sendte Bud med Politifolkene paa Færgen til Politifuldmægtigen i Helsingør, om han ikke vilde se at faa fat i Barnet og Barnevognen. Det hele skulde han bringe til Lægen, der skulde give Barnet en Indsprøjtning, saa det sov fast. Dernæst skulde Barnevogn og Barn emballeres godt med Papir og Sækkelærred og sendes som almindeligt Rejsegods til Helsingborg.

Fire Timer senere stod vi ved Færgen igen og modtog Barnet, der sov trygt i sin solidt emballerede Vogn. Gestapo havde heldigvis ingen Mistanke fattet.

En skønne Dag fulgte Efterspillet til Historien med de tyske Uniformer i Kufferterne, som jeg bragte til Helsingør. En Læge fra Stockholm kom til Helsingborg i Følge med to Tjekkere, som partout skulde over Sundet, og det skulde ske inden en bestemt Dato. I Følge deres Rapporter skulde de nemlig have været med de tyske Orlogstog ved Paasketid sydpaa.

De var ude paa en meget farlig og meget vigtig Ekspedition, efter Sigende skulde de senere til Hitlers Hovedkvarter. Jeg lagde Hovedet i Blød, for paa daværende Tidspunkt havde jeg ikke mere Forbindelse med Land. De kunde ikke tale Dansk, men nok lidt Svensk, som de havde lært sig selv. Jeg var nødt

til selv at bringe dem til Danmark for i Helsingør at overgive dem til en Mand, der kunde føre dem til den Læge, hos hvem deres Kufferter med Uniformerne var henstillet.

Jeg gik til de svenske Myndigheder og spurgte, om jeg maatte tage dem med til Danmark. De svarede, at det var umuligt, hvortil jeg beklagende trak paa Skuldrene og sagde, at saa maatte jeg desværre sende dem tilbage til Stockholm.

Men lidt senere kom en af de tre Musketerer med en Bemærkning til mig: »Der findes jo andre Maader at faa dem ud af Landet paa, Kiær.« Saa vidste jeg Besked. Jeg kunde med de svenske Myndigheders uofficielle Tilladelse tage dem med fra Kysten.

Min Medarbejder i Helsingborg fik Besked om at tage til Danmark. Han skulde tage vor Overbetjentuniform paa, sejle over med Færgen og sætte sig i Forbindelse med Lodsbaaden, der skulde tage midtsunds til et bestemt, nærmere aftalt Sted. Jeg vilde saa tage ud til det samme Sted, aflevere Tjekkerne til Lodsbaaden, der skulde tage dem med tilbage og overgive dem til min Overbetjent.

Alt gik godt — i Begyndelsen.

»Overbetjenten« kom til Danmark og fik truffet Aftalen med Lodsbaaden. Den skulde gaa ud samme Aften Klokken otte og møde mig midtsunds.

Uheldigvis blev der Luftalarm, og Lodsbaaden maatte vente med at gaa ud. I tre Timer laa jeg og ventede, og til sidst maatte jeg vende tilbage. De to Tjekkere blev sat af paa en Badebro i Sverige, og de fik Besked om at vende tilbage til deres Hotel og afvente nærmere Ordre.

Næste Dag fik jeg Besked med Færgen. Lodsbaaden vilde samme Aften forsøge at gaa ud paa samme Tid og til samme Sted. Vi starter igen. Uheldigvis falder den ene af Tjekkerne i Vandet og bliver pjaskdrivende vaad, men vi faar ham dog op igen.

Vi gaar ud midtsunds og faar denne Gang Kontakt med Lodsbaaden. De to Tjekkere kommer heldigt om Bord, og Lodsbaaden stiler mod den danske Kyst. Jeg er meget spændt og følger langsomt efter for at se, hvordan det spænder af.

Ud for Kronborgpynten bliver Lodsbaaden pludselig indfanget af Projektørerne fra en tysk Patruljebaad. Tyskerne maa være blevet mistænksomme, for jeg kunde lige se, at de gik om Bord.

Efter hvad jeg siden har hørt, blev Tjekkerne øjeblikkelig fundet. Lodsbaaden fik saa Ordre til at sejle direkte til Helsingør, og Tyskerne fulgte lige i Kølvandet. Da de kom ind, blev de to Lodsmedarbejdere og Tjekkerne arresteret og indsat paa Wisborg.

Tjekkerne havde overhovedet ingen Papirer, ingen svenske Penge, intet svensk Pas. Alt laa i de to fatale Kufferter hos Helsingør-Lægen. De forsøgte at klare sig som svenske Statsborgere, men den gik ikke. Det sidste, jeg ved om dem, er, at de blev sendt til et tysk Fængsel ved Berlin, og de er vist nok ikke blevet skudt.

De to Danskere kom til Horserød og siden til Frøslev, hvorfra de først blev løsladt ved Krigens Slutning. Men inden de blev taget, havde de udført et fortrinligt Arbejde i den illegale Transport med Flygtninge. Min »Overbetjent« i Land anede i

Tide Uraad og slap bort fra Tyskerne. Han gik derefter under Jorden i Danmark, til han blev deporteret til Tyskland ved Politiaktionen den 19. September.

VI

Jeg sejlede nu jævnlig om Natten ud til Dampere, der passerede Sundet enten for nordgaaende eller sydgaaende og fik hver Gang Passagerer og Post med tilbage. Disse Ture var ganske ufarlige for mig, og jeg tog derfor heller ikke i Betænkning ofte at tage svenske Kriminalfolk med mig. De tog det som en hel Forlystelse.

Saaledes gik der et Par Maaneder. I Begyndelsen af Maj tog jeg en Tur til Stockholm. Af den danske Legation her blev jeg udnævnt som deres illegale Skipper i Helsingborg. Det betød i Praksis en hel Del. Jeg fik en skriftlig Ordning paa alle mine Forhold, saavel vedrørende Lønning som Medarbejdere, Baaden i Sverige og Danmark og flere andre Smaating. Det var jeg meget glad for.

Den 11. Maj hentede jeg elleve Passagerer fra et Kontaktskib ud for Höganäs foruden en hel Del Post. Ved Daggrø kom vi heldigt tilbage til Helsingborg.

Det blev min sidste Tur, men det vidste jeg ikke.

Den 12. Maj skulde jeg selv til Danmark. Min lille Mekaniker skulde sejle mig over for derefter alene at føre Baaden tilbage til Sverige.

Den svenske Kystbevogtning raadede mig fra at rejse. I deres Kikkerter kunde de se, hvor tæt de tyske Patruljebaade laa. Men jeg ønskede at komme af Sted, jeg havde travlt, og det var vigtigt, at jeg kom til Danmark.

Klokken halvti om Aftenen sejlede vi fra Helsingborg. Jeg havde en Haandtaske med mig med et højst kompromitterende Indhold: Kurérpost, en Del Kommissioner, som skulde udføres i Danmark, Tøj, ca. 300 amerikanske Cigaretter og Shag-tobak til Kriminalassistent Larsen, der stadig laa meget syg paa et Hospital i København.

Jeg har altid sejlet paa mit Instinkt, og det er sandsynligvis derfor, det hidtil var gaet mig godt.

Den Aften sagde mit Instinkt mig, at jeg skulde sejle sønden-om ned mod Rungsted, men jeg fulgte det ikke. Jeg var nemlig bange for den unge Mand, der skulde sejle alene tilbage. Fra Rungsted skulde han sejle hele tre Kvarter i dansk Farvand, altsaa i Risikozonen, og det vilde jeg ikke udsætte ham for.

Nord for Kronborg behøvede han kun at sejle syv Minutter i dansk Farvand, saa kunde han sejle ned langs Svenskekysten paa svensk Territorium. Havde jeg blot fulgt mit Instinkt.

Vi sejlede imidlertid op i Nærheden af Undervandsbaadsspærringen, hvor vi laa og lurede paa de tyske Patruljebaade for at se, hvor de var stationeret. Mellem Kronborg og Undervandsbaadsspærringen laa Tyskerne med en indbyrdes Afstand af kun 6-7-800 Meter.

Det saa ikke godt ud, og jeg vendte om for at gaa midtsunds igen. Jeg vilde derved opnaa at komme ud paa svensk Territorium og uden om U-Baadsspærringen. Derefter vilde jeg gaa

yderligere nordpaa og løbe ind Nord for Gilleleje, hvor Risikoen var betydelig mindre.

Jeg havde imidlertid knap faaet vendt Baaden, før jeg pludselig fik Øje paa fire tyske Patruljebaade, der kom lige imod mig.

To styrede direkte mod mig, de to andre gik bagom mig og afskar mig fra Danmark. Jeg havde endnu en Chance, at gaa lige tilbage til Sverige.

Da dukker der endnu to Tyskere op. De var gaaet uden om og ind paa svensk Farvand. Jeg kunde ikke komme tilbage til Sverige.

Til højre kunde jeg ikke komme, der var to Patruljebaade, foran var ogsaa to, bagved to til, og dertil kom saa alle de fast stationerede. Til venstre var U-Baadsspærringen.

Den turde jeg slet ikke løbe imod. Den var fyldt med Miner, og blev jeg hængende, vilde vi blive sprængt i Luften. Der var ikke andet at gøre end at tage Risikoen.

Min eneste Chance var at slippe imellem to Baade og saaledes komme til Sverige. Jeg drejede Baaden brat til højre og satte fuld Speed paa. Den lille Mekaniker fik Ordre til at smide sig ned i Bunden af Baaden og klemme sig saa flad han kunde. Under Vandoverfladen var der ikke megen Chance for, at han skulde blive ramt.

Tyskerne aabnede øjeblikkelig Ilden. Hverken min lille Hjælper eller jeg selv blev ramt. Men pludselig standsede Motoren, det værste der kunde ske. Sandsynligvis blev den ramt af en Kugle, og der var ikke mere for mig at gøre, lukket inde som jeg var i en Trekant.

Saa fik jeg virkelig travlt. Medens Kuglerne fløj om Ørerne paa mig, skulde jeg finde Tid til at smide min Kuffert med alle mine dejlige Ting over Bord samt min Revolver og min Tegnebog. Nogle faa Sekunder efter var de oppe paa Siden af mig, og det første, de gjorde, var at fiske min Tegnebog op, den havde desværre ikke naaet at synke.

Fire Mand bevæbnet til Tænderne med Haandgranater og Maskinpistoler sprang ned i Baaden til os. Først og fremmest undersøgte de os for Vaaben, men fandt naturligvis ingen. Jeg kom derefter over i den tyske Patruljebaad.

Deres Opførsel var umaadelig korrekt. De talte Tysk til mig, men jeg lod, som om jeg ikke forstod det. Den ene af dem, en Søofficer, sagde saa, idet han pegede hen i Bagenden af Baaden: »Sit down, please,« hvortil jeg svarede: »Thank you.«

Klokken var ca. halvtolv, og Patruljebaaden havde endnu et Job at udføre. Vi sejlede rundt i Sundet for at kontrollere alle de Patruljebaade, der laa der. Det var ganske interessant at se paa nært Hold, men jeg vilde hellere have undværet det.

Først Klokken fem om Morgenen løb vi ind i Helsingør Havn, hvor Gestapo stod og ventede mig. Da jeg kom ind i Toldbygningen, sagde Gestapo Juhl til mig: »Vi ventede Dem, Kiær,« hvortil jeg svarede, at det glædede mig.

Lidt efter kunde jeg ikke dy mig, men spurgte ham, hvorfra han vidste, at jeg vilde komme paa Nordkysten i Aften. Han sagde blot, at det vidste de. Havde jeg blot fulgt mit Instinkt! Eller maaske var det blot en Tilfældighed, at de fandt mig, og de vilde blot prale af deres Dygtighed.

Imidlertid — det spillede ingen Rolle nu. Jeg var fanget, og

det benyttede de sig af. Jeg blev straks belagt med Haandjern, nogle modbydelige Fyre, der havde Takker indvendigt. Bare jeg bevægede Hænderne en lille Smule, strammede disse Takker automatisk ind i Haandleddene.

Mit foreløbige Bestemmelsessted var Gestapos Hovedkvarter i Nordsjælland, *Wisborg* i Helsingør.

Denne Villa havde min Svigerfader ejet nogle Aar i Forvejen, saa jeg kendte den ud og ind. Da jeg kom inden for Døren, blev jeg ført oven paa i et Forhørslokale, hvor jeg maatte lægge alt mit Tøj. Det blev endevendt, og jeg selv blev undersøgt paa Kryds og paa tværs. De skar mit Slips og min Flip op, Foret i mit Tøj blev endevendt, selv mine Gummihæle brækkede de af. De vilde vel sikre sig, at jeg ikke havde Spionsager eller skjulte Vaaben eller Gift paa mig.

Endelig var det overstaet, og jeg kunde trække mig tilbage til Privatlivets Fred. Det skete i en lille bitte Celle i Kælderen, Maalene var en Meter og firs paa den ene Led og een Meter paa den anden.

Da jeg kom derned, hoppede jeg straks op i Sengen og satte mig med Ryggen mod Væggen. Jeg faldt øjeblikkelig i Søvn, men blev hele Tiden vækket, fordi Gestapo ustandselig aabnede Døren og kikkede ind til mig.

Tyskerne var vist meget forbløffede over en saa total Mangel paa Nerver, som min trygge Søvn syntes at tyde paa. Men jeg var blot dødtræt, for jeg havde ingen Søvn faaet i to Døgn. De Fanger, de plejede at have, var altid meget nervøse, og de mente, at jeg var en af »de store«, som maatte have noget ekstra at frygte.

Det var Lørdag Morgen, den 13. Maj.

Hele Lørdagen sad jeg i Kælderen. Haandjernene var ikke blevet fjernet, og jeg kunde ikke bevæge mig, uden at de skar ind i Haandleddene. Det var meget ubehageligt. Mad fik jeg meget lidt af, og det, jeg fik, var daarligt tilberedt. Jeg havde ikke faaet Lov til at klæde mig af, og vasket kunde man ikke blive. Lørdag Aften flyttede de Lænkerne fra Ryggen, og Hænderne blev samlet foran paa Maven; i seks Døgn havde jeg Hænderne lænket.

Søndag Morgen blev jeg hentet op til Forhør.

De havde i min Tegnebog, der desværre ikke havde villet synke, fundet Skrivelsen fra Legationen i Stockholm, det var jeg siden meget glad for, men desuden havde de taget en lille maskinskreven Seddel. Havde de forstaaet den, kunde der være sket store Ulykker.

Der stod noget om, hvorfor Redaktøren ikke havde modtaget de sidste Forsendelser af Konservesdaaser og forskellige andre Indpakninger, som f. Eks. Skurepulver, Sunlight Spanner og deslige. Der stod ogsaa forskellige Navne og Oplysninger om Smaabeløb, der skulde udbetales til Redaktøren for forskellige illegale Bøger og Skrifter.

I Virkeligheden var Sedlen beregnet paa den unge Kontormand Bruun fra Helsingør, der nu arbejdede under Jorden i København. Jeg opdagede senere, at Gestapo var helt vilde efter at faa fat i ham. De begyndte at forhøre sig om Seddelen.

Hvad var det for noget Vrøvl med de Konservesdaaser? Og hvem skulde have den Seddel? Og Skurepulver, hvad betød det? Navnene paa de forskellige Mennesker paa Seddelen var

naturligvis ikke skrevet fuldt ud, men kun angivet ved Forbogstaverne. Dem vilde de ogsaa vide Betydningen af.

Men jeg kunde intet fortælle om dem. Saa blev de rasende. Jeg blev smidt op paa et Bord paa Maven, og mine Ben bundet til Bordbenene. Saa tog de fat med Kniplerne. Det gjorde vanvittig ondt, det var næsten ikke til at holde ud.

Men da det ikke førte til noget Resultat for Tyskerne, holdt de op efter nogen Tids Forløb. Jeg tillod mig nu at bemærke, at det var en køn Maade at behandle en dansk Officer paa, det blev de noget betænkelige ved at høre, de kikkede lidt paa hinanden, saa sendte de mig tilbage til Kælderen. De sagde, at nu kunde jeg sunde mig til næste Dag, saa jeg var klar over, hvad der ventede mig.

De fortsatte ogsaa troligt med at prygle mig. Den samme Ceremoni blev trofast gentaget baade Mandag, Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag. Anden- og Trediedagen var de værste, men da den tredie Dag var gaaet, mærkede jeg ikke mere.

Een Mand blev jeg nødt til at angive paa Wisborg. Det var en lille Mælkehandler i Snekkersten, som stod opført paa den famøse lille Seddel. Der stod Mælkeforhandler J. i Snekkersten. De spurgte, hvem han var. Jeg svarede, at jeg ikke kendte ham.

»Det er Løgn! De maa kende ham, naar De har boet i Snekkersten i tyve Aar.«

Dette skete om Mandagen. Saa slog de ham op i Telefonbogen, det var ikke særlig vanskeligt, og Tirsdag Morgen kom de farende ned i min Kælder og slæbte mig med op i Forhørslokalet, som jeg efterhaanden kendte temmelig godt.

Der stod den lille Mælkehandler.

— Er det Hr. J?

Det kunde jeg ikke nægte, og saa vendte jeg mig om mod Mælkehandleren og sagde: »Du kan lige saa godt bekende alt, (jeg vidste, at han ikke vidste noget), saa slipper du for Tortur.«

Denne Beskyldning, at Gestapo skulde anvende Tortur, for-tørnede dem meget. Jeg fik omgaaende af Gummikniplerne i Ryggen og blev sparket paa Hovedet ned af alle Trapperne.

Derpaa tog de fat paa at bevise mine Ords Rigtighed over for Mælkehandleren. Han fik en voldsom Omgang Klø, men han sagde ikke noget, for han vidste intet.

To Gange om Dagen fik jeg Klø, og helt lade være med at svare og tale Sandhed kunde jeg ikke. Saa maa man finde et eller andet forholdsvis neutralt, og jeg havde jo Skrivelsen fra Stockholm. Den hjalp mig bort fra mere farlige Emner.

Jeg fortalte dem alt, eller næsten alt. Alle Navne var fingerede, og hvad de ikke kunde kontrollere om Forholdene i Sverige, digtede jeg selv om paa. Der var en dansk Læge oppe i Stockholm, og ham gjorde jeg til Hovedmand i hele Komplottet. Han sad deroppe og disponerede over alle de mange, mange illegale Penge, der var til Disposition, ca. tre Millioner Kroner.

De labbede det i sig som sød Mælk. Hvis den Doktor nogen Sinde var kommet tilbage til Danmark, havde han faaet en smuk Modtagelse. Men jeg gik ud fra, at han var i Sikkerhed deroppe og ikke vilde vende tilbage. Det var heldigvis ogsaa Tilfældet.

Saa spurgte de mig ud om Bruun, den unge Kontormand,

samt om en vis Postmester i København. Jeg sagde, at jeg ikke vidste, hvor Bruun opholdt sig, han levede under Jorden og skiftede Opholdssted hver 8.-10. Dag. Jeg havde ikke besøgt ham siden den 8. Februar og vidste følgelig ikke, hvor han befandt sig nu. Det var ganske vist ikke sandt, men det vidste de ikke.

»Men De maa jo paa en eller anden Maade kunne komme i Forbindelse med ham?« spurgte de paa Tysk.

Da jeg officielt ikke talte det Sprog, men brugte Tolk, havde jeg noget længere Tid til at tænke mig om i, og jeg fandt hurtigt paa en Plade.

»Jo,« sagde jeg, »over Færgeruten København-Malmø« (jeg turde ikke nævne Forbindelsen Helsingør-Helsingborg for ikke at henlede Tyskernes Opmærksomhed paa den) »har jeg sendt en Besked til den unge Mand, der paa daværende Tidspunkt kaldte sig Per Olesen. Han skulde opsøge mig paa Bellevue Strandhotel i Slutningen af Ugen. Der vilde jeg bo under Navnet Grosserer Jørgensen.«

Det lød meget sandsynligt, syntes Tyskerne, og det var naturligvis ogsaa Meningen. De havde i min Tegnebog fundet mit falske Legitimationskort, der netop lød paa Jørgen Jørgensen, Repræsentant.

I de næste Dage nævnte Tyskerne ikke Per Olesen, og jeg regnede ud, at det var, fordi de var sikre paa at fange ham. I to Dage havde de en Mand siddende paa Hotellet for at arrestere ham. Men han kom ikke — af den simple Grund, at der naturligvis aldrig havde eksisteret nogen Aftale mellem ham og mig.

Men efterhaanden blev det svært for mig at holde rede paa alle mine falske Forklaringer, og jeg blev nødt til at skrive dem ned. Til det Formaal »organiserede« jeg noget Papir og en Blyant, og hver Gang jeg kom tilbage fra et Forhør, skrev jeg det op for bedre at huske det. Derpaa rev jeg Papiret itu og kastede det i Toilettet, naar jeg kom derud.

Tyskerne kørte stadig løs med disse Konservesdaaser og andre Emballeringer og var tilsyneladende meget interesseret i, hvad de skulde bruges til. Jeg trak paa Skulderen og sagde, at jeg ikke vidste det. Saa blev den ene rasende og raabte:

»Det er til Sprængstoffer.«

Det var det ganske rigtigt, men det kunde jeg ikke indrømme. Det var Emballering til Sprængstof, der siden skulde kastes ned i Danmark.

Tyskerne var gennemgaaende godt underrettede, selv om Ting, der foregik paa den svenske Side af Øresund. Deres Efterretninger var blot ca. fire Dage forsinkede.

Mandag den 15. Maj sagde de til mig:

»Hvor var De henne den 11. om Aftenen, Kiær?«

»Det ved jeg virkelig ikke, jeg kan ikke huske det.«

»De sejlede fra Helsingborg Kl. halvti og kom hjem ved Daggry.«

— Ja, det er for Resten rigtigt, indrømmede jeg, men jeg vilde ikke sige, hvor jeg havde været henne, da jeg paa den Maade vilde prisgive det Rederi i København, der havde sendt Kontaktskibet til os. Jeg sagde i Stedet for, at jeg havde ligget i Søen sønden for Hveen ud for Landskrona. Men de vidste Sandheden.

»Det passer ikke, Kiær. De laa ud for Höganäs, og De kom i Land med elleve Passagerer, tre Spioner og otte andre.«

Det var fuldstændig rigtigt, men det indrømmede jeg ikke. De pryglede mig for at faa mig til at gaa til Bekendelse, men det lykkedes dem ikke.

Dagen efter blev jeg kaldt op igen til Forhør, og de gik straks til Sagen.

»Kiær, De havde en brun Lædertaske med Dem, den Aften vi tog Dem. Hvor er den?«

Jeg svarede, at den selvfølgelig var blevet smidt udenbords.

»Hvorfor i Alverden gjorde De det?«

Jeg svarede, at jeg havde Ordre til, at ingen Post med Kommissioner maatte falde i Tyskernes Hænder, og en Ordre skal altid adlydes, hvis det overhovedet er muligt. Det maatte de vel vide som Officerer.

Saa spurgte de mig, hvad der havde været i den Taske. Der havde været en Del Post, jeg kendte ikke dens Indhold, endvidere noget Tøj og nogle Billeder af mine Børn, som mine Svigerforældre skulde have haft, endelig noget Tobak og nogle Kommissioner.

At jeg ogsaa havde Kurérpost og en Rapport til Frihedsraadet i Danmark, nævnede jeg ikke. Det kunde have haft uoverskuelige Følger, hele Frihedsraadet kunde have været osporet, om de havde fisket den Kuffert op.

Om Onsdagen havde jeg overstaaet Smerterne ved Kløene, og saa fandt Tyskerne paa noget nyt. De tog min Madras og mine Tæpper fra mig og satte mig paa Vand og Brød. Jeg fik en ganske tynd Skive om Morgenens og en Kop Vand og den

samme Ration om Aftenen igen. Det var hverken til at leve eller dø af. Det var hundekoldt i Kælderen, det var kun Majmaaned, og jeg frøs ganske forfærdeligt. Det varede 4 Dage.

En Aften kom tre Gestapofolk ind i min Celle og sagde, at jeg skulde i Forhør. De havde alle tre Maskinpistoler med. Jeg blev ført op og lukket ud af Hovedindgangen, de fulgte efter og sagde saa:

»Værsgo', nu kan De godt gaa!«

Jeg var klar over, at nu var der virkelig Fare paa Færde. Jeg havde kun een Chance, og den benyttede jeg mig af. Jeg sagde:

— Jeg har ingen Interesse i at gaa. Hvis De har Interesse i at skyde mig, saa kan De gøre det forfra og ikke i Ryggen.

Det lod de sig tilsyneladende forbløffe af, og jeg blev igen lukket ned i Cellen.

Næste Dag spurgte jeg paa højere Sted, hvad Meningen havde været med den Forestilling. Jeg fik bare det lakoniske Svar: »Ordre fra Shellhuset«. Jeg kunde saa ikke lade være med at bemærke, at hvis de virkelig ønskede at skyde mig, kunde de lige saa godt have gjort det i min egen Celle og havde ikke behøvet at ulejligge mig op i Gaarden.

Men naturligvis havde det hele kun været en tom Trusel for at faa mine Nerver endnu mere paa Højkant.

Heldigvis fjernede de dog derefter mine Lænker. Nogen Form for hygiejniske Foranstaltninger fandtes ikke. Jeg blev aldrig hverken vasket, redt eller barberet. Børste Tænder maatte jeg heller ikke, og efterhaanden lignede jeg en Vildmand. Mine

Saar blev aldrig rensset, og jeg maatte beholde det samme blodgennemvædede Tøj paa.

Den 21. Maj kom der et Omslag i deres Holdning. Formodentlig har de da opgivet at faa mere ud af mig, og de havde vist nærmest lidt Respekt for mig. Jeg fik mine Tæpper og min Madras igen. Den 23. Maj spurgte jeg, om det egentlig ikke var meget rimeligt, om en dansk Officer fik Lov til at vaske sig og blive barberet.

I fjorten Dage havde jeg ikke været vasket, nu gav de mig allernaadigst Lov til det. Jeg kom ovenpaa i Badeværelset og fik et dejligt Styrtebad, det bedste, jeg har faaet i mit Liv. Jeg lagde mit Undertøj, der var helt stift af Blod, og fik friskt Undertøj paa, som min Familie havde afleveret paa Wisborg sammen med nogle Cigaretter og noget Konserves. Det sidste nød Tyskerne dog selv.

Jeg spurgte, om jeg ikke maatte give min Svigerinde mit snavsede Tøj med næste Gang, hun kom ud til Villaen. De svarede, at det Undertøj skulde de nok selv tage sig af. De har øjensynlig ikke brudt sig om at faa deres Behandlingsmetoder publiceret altfor meget.

Da jeg havde været i Bad, blev jeg hentet ind til en lille Samtale. Nu var det nemlig ikke mere Forhør. De spurgte, om jeg vidste dette eller hint, og sagde jeg Nej, gjorde de ikke noget Forsøg paa at tvinge det ud af mig.

I Samtalens Løb saa jeg mit Snit til at stjæle (med et pænere Ord kaldte vi det at »organisere«) en Æske Cigaretter, en halv Pakke Tobak og en Æske Tændstikker paa Chefens Bord. Hvor jeg nød det i min Celle bagefter!

De fik meget sjældent Oplysninger om noget som helst. Jeg opgav kun fingerede Navne paa Folk, som jeg vidste ikke kunde komme til at undgælde for det, Nogen skulde jo have Skylden.

De spurgte mig ud om min Sejlads. Mærkelig nok interesserede det dem overhovedet ikke, hvor mange Ture jeg havde gjort eller hvor mange Mennesker, jeg havde bragt over. Derimod spurgte de mig om, hvad Slags Mennesker det var. Jeg sagde, at jeg aldrig havde set dem, det hele foregik altid i Mørke. Kun nogle meget faa Mennesker satte sig senere i Forbindelse med mig.

Til den Dag jeg blev taget, havde jeg lavet 142 Ture til Danmark og 30 Ture midtsunds til Kontaktskibe eller paa anden Mission. Jeg havde sat ca. 1400 Mennesker fra Danmark til Sverige og ca. 300, hovedsageligt Spioner, fra Sverige til Danmark.

Men det interesserede slet ikke Tyskerne, og de fik det heller aldrig at vide. De spurgte mig, hvor jeg gik ind, og jeg fortalte dem med en vis Tilfredsstillelse, at det som Regel foregik lige for Næsen af dem. For tre Uger siden havde jeg f. Eks. sat Folk i Land paa Søndre Mole, og der var ogsaa kommet nogle i Land i Nordhavnen.

De nægtede at tro det, men jeg fortalte dem, at jo mere frækt man sejlede, desto sikrere var det. De spurgte ogsaa, hvordan min Kone og mine Børn var kommet over. Jeg fortalte, at vi var sejlet fra Statshavnen.

»Hvor turde De dog benytte den Havn, Kiær?« Og saa fortalte jeg dem noget, de ikke havde tænkt paa.

»De maa da vide, at naar Gestapo har Spisetid, nemlig mel-

lem Klokken halvseks og syv, saa er der ikke én af dem paa Gaden, og det benyttede vi os af.«

Det forbløffede dem en Del, og det syntes, som om de efterhaanden respekterede mig.

En Dag kom de med et generøst Tilbud. Hvis jeg vilde fortælle dem, hvem den meget omtalte Postmester i København var, skulde jeg faa min Frihed. Jeg sagde, at jeg desværre ikke kunde tage imod deres ærede Tilbud, hvor gerne jeg end vilde. Jeg anede nemlig ikke, hvem han var.

I Virkeligheden var Postmesteren Kontorchef i et af de store Rederier i København, og hver Gang jeg havde været i København, havde jeg været sammen med ham. Men havde Gestapo faaet fat i ham, havde de ogsaa haft hele Frihedsraadet.

Efterhaanden blev Tyskerne lidt mere menneskelige, men Kosten var det meget sløjt med. Jeg spurgte, om jeg ikke maatte faa Lov til at faa lidt Konserves og lidt andre Lækkerier ind. Det kunde maaske nok lade sig gøre, svarede de.

Paa det Tidspunkt vidste jeg ikke, at de allerede havde modtaget den Slags Ting til mig. Jeg fik saa to smaa Daaser Leverpostej, det var alt af den Sending, som min Svigerinde havde sendt til mig.

VII

Det var naturligvis ikke Meningen, at jeg skulde blive siddende paa Wisborg, men antagelig beholdt de mig saa længe,

fordi de haabede at faa fat paa Bruun, Postmesteren eller nogle af de andre, saa de gennem dem kunde faa Beviser for min formodede Spionagevirksomhed.

De forsøgte ogsaa at bluffe mig, men uden større Held. En Dag sagde de, at nu havde de taget Politifuldmægtig Sandholt, han sad i Kælderen ved Siden af mig og havde indrømmet alt. Et Øjeblik holdt mit Hjerte op med at slaa, saa havde de alligevel faaet fat i Sandholt, men jeg svarede blot, at naar Politifuldmægtigen havde tilstaaet, saa maatte det vel passe. Han var vant til at huske, og det var jeg ikke.

Nogle Dage senere kom de ind med et Fotografi og spurgte mig, hvem det forestillede. Jeg trak paa Smilebaandet og sagde, at det kunde de spørge Modellen selv om, han sad jo i Cellen ved Siden af mig. Det forestillede Sandholt, og jeg var lykkelig, for saa var Fuglen aabenbart fløjet.

Undertiden kom de ogsaa og fortalte mig, at nu havde den og den tilstaaet det og det. Jeg bad saa om at se Rapporterne. Fik jeg Lov til det, blev jeg nødt til at indrømme lidt, men fik jeg ikke Lov, kunde jeg roligt sige, at det var Løgn og svare benægtende.

Omkring den 5. Juni hentede de mig. Jeg skulde interneres i Horserød, og det glædede jeg mig til. Jeg havde i de Uger, jeg havde siddet paa Wisborg, overhovedet ikke faaet frisk Luft.

Under skarp Bevogtning blev jeg i Bil kørt til Horserød-Lejren. Trods de maskinpistolbevæbnede Mænd rundt omkring mig var det en dejlig Tur. Jeg nød at indaande den friske Luft.

Saa blev jeg læsset af i Horserød og stod og kikkede mig lidt om for at sondere Terrænet, men kun et Kvarter senere

kom Gestapofolkene tilbage. »De maa med tilbage igen, Kiær, her er ikke Plads til Dem.«

»Der maa da sagtens kunne være Plads til mig ogsaa i en saa stor Lejr,« tillod jeg mig at bemærke.

Men de svarede bare:

»De maa da vide, Kiær, at De skal i Enecelle. De ved meget mere endnu, og De ved ogsaa, hvilke Folk, der sidder i Lejren. De kender dem udmærket, for De har jo været i Forbindelse med de fleste af dem paa en eller anden Maade, ikke sandt?«

Jeg svarede ikke, og saa blev vi kørt tilbage til Wisborg igen, hvor jeg blev sat ned i den Kælder, som jeg efterhaanden kendte ret godt.

Nøjagtig en Maaned efter, at jeg var blevet taget ude paa Sundet, nemlig den 12. Juni, blev jeg om Eftermiddagen hentet op og kørt til Vestre Fængsel. Det var ikke nogen behagelig Tur, i den forløbne Maaned havde jeg næsten ikke været i frisk Luft, og jeg havde ikke haft saa meget som een Gaardtur. Mine Ben rystede derfor saadan under mig, at jeg næppe kunde gaa ud til Vognen, og jeg var under hele Turen meget træt.

Paa Vestre fik jeg desværre igen Enecelle. Det varede dog ikke længe, før jeg fik Selskab i min Ensomhed. Fredag den 16. Juni Klokken fire om Eftermiddagen blev Celledøren aabnet, og uden et Ord blev to Mænd skubbet ind. Det var en Amtmand og en Politimester fra Jylland, der havde siddet arresteret i Kolding en Maaned.

Seks Dage senere slap Amtmanden imidlertid ud igen paa en Henvendelse fra Kronprinsen. Saa var vi alene tilbage,

Politimesteren og jeg, og vi havde et ualmindelig godt Kammeratskab i Vestre Fængsel. Vi forstod begge at indordne os under de bestaaende og ikke særlig spændende Forhold.

Da jeg blev afleveret i Vestre, fik jeg at vide, at jeg ikke havde store Chancer for at se Dagens Lys igen. Den ene Gestapomand sagde til mig, at det vilde vare mindst fem Aar, før jeg saa min Kone og mine Børn igen, og en anden sagde: »De maa være klar over, Kiær, at det her slipper De ikke fra med Livet. De bliver simpelthen skudt.« Det var meget opmuntrende at høre.

Vi sad nu baade Dag og Nat og ventede paa at blive kaldt ud. Man vidste aldrig, hvornaar Turen kom til en selv. Næsten hveranden Morgen kom de af vore Kammerater, der var tjennende Aander i Fængslet, og hviskede — de maatte naturligvis ikke tale til os — at nu var der skudt tre Mand i Nat. Og et Par Dage efter lød det: Fem Mand skudt i Nat.

Saa snart vi havde faaet at vide, at der var blevet skudt nogle af vore Kammerater om Natten, skyndte vi os at ringe paa Klokken for at komme paa Toilettet. Vi fik nemlig aldrig at vide, hvem der var blevet skudt, og det kunde være livsnødvendigt at vide det.

Paa Toilettets Fliser kunde man læse Navnene paa de Mænd, der om Morgenen havde maattet lade deres Liv for den Sag, de var gaet ind for. Efterretningstjenesten var godt underrettet i Fængslet.

Vi kunde skrive Breve fra Celle til Celle. Vi puttede dem i Tændstikæsker og lod vore tjenende Medfanger smide dem ind til de andre.

Fængselsbetjentene derinde var tyske Politisoldater, og de fleste af dem nogle store Slamberter. Een af dem havde jeg dog stor Nytte af. Jeg kendte ham kun under Navnet Fritsemand, og han var enestaaende, i det mindste over for mig.

Han skaffede mig illegale Breve ud af Fængslet, og han skaffede mig et haardt tiltrængt Supplement til min Madration. Naar jeg gav ham to Smørmærker, købte han et Pund Smør, og jeg delte saa med ham. Og han købte Lagkage ude i Byen og smuglede med ind til mig.

Han var straalende, og han løb en stor personlig Risiko. Var hans smaa Affærer blevet opdaget, vilde han uden Tvivl være blevet skudt omgaaende.

Naar han havde Vagt, har jeg mange Gange staaet oppe ved Døren til Toilettet — jeg maatte selvfølgelig være meget forsigtig for ikke at bringe Manden og mig selv i Ulykke — og snakkede med mine forskellige Kammerater, efterhaanden som de indfandt sig.

En Morgen manglede et Skilt paa Døren ved Siden af min. Jeg spurgte en af de tjenende Medfanger, hvad der var blevet af min Nabofange. Han svarede:

»Jeg ved det ikke bestemt, men der gaar Rygter om, at elleve Mand skal være blevet skudt ved Roskilde under et Flugtforsøg.«

Det lød meget ejendommeligt, og jeg fik derfor fat i Fritsemand og spurgte, hvad der var blevet af de elleve Mand.

»De er skudt i Shellhusets Kælder.«

Gennem denne Tysker blev jeg saaledes en af de første »udenforstaaende«, der blev klar over denne Forbrydelse, som kom til at betyde saa uendelig meget.

Den 29. Juni blev der paa een Gang skudt otte Mand i Kastellet, og det var den direkte Anledning til de store Strejker. Først kom Jern- og Metalindustrien, den 30. kom Byggefadene med, og til sidst udbrød den store Generalstrejke, der for første Gang rigtig manifesterede vor Stilling over for Udlandet.

Saaledes kom disse Mænd, der paa det modbydeligste blev myrdet, selv i Døden — og paa Grund af den — til at tjene Sagen.

Vi var glimrende underrettet om, hvad der skete ude i Byen, først gennem Efterretningstjenesten og siden gennem personlige Erfaringer.

Den 1. Juli blev der lukket for Vandet, og der var ikke paa nogen Maade sørget for os. I to Døgn fik vi ikke Lov til at smage en Draabe Vand, og naturligvis kunde der ikke være Tale om, at vi fik noget andet at drikke. I halvandet Døgn fik vi heller ikke Spor at spise.

Alligevel var vi glade for Generalstrejken.

Det er nemlig ganske givet, at Tyskerne vilde have fortsat med de uofficielle Henrettelser, som de var begyndt, og det vilde være blevet værre og værre. Vi var ganske givet blevet skudt. Nu havde Tyskerne faaet lidt Skræk i Blodet, og det tog dem et halvt Aar at komme over Chok'et. Først saa begyndte de Henrettelserne igen. Men da var jeg i hvert Tilfælde forlængst borte — i Tyskland.

Efter de to første Dages totale Mangel paa Levnedsmidler af enhver Art kom der nogle Dage, hvor vi fik lidt at spise. Men det var saare langt fra tilstrækkeligt, og vi sultede.

Først den sjette Juli Klokker seks om Aftenen var vi mætte

for første Gang siden den 29. Juni, og i Almindelighed havde Fangerne ikke kunnet ty til andre Stimulanser som Tobak eller Læsning. Alt var blevet taget fra os.

Selv havde jeg overhovedet ikke hverken Ryge- eller Læsetilladelse, men da Amtmanden og Politimesteren indfandt sig, hjalp det paa det. De havde Tilladelse til begge Dele, og det nød jeg ogsaa godt af.

Ellers maatte vi finde paa alt muligt for at faa Tiden til at gaa, og det var svært. De Mennesker, der paa daværende Tidspunkt sad i Vestre Fængsel, var Folk, der var vant til et travlt optaget og oftest meget spændende Liv, og det var svært at finde Beskæftigelse.

Vi gjorde rent efter alle Kunstens Regler. Aldrig har Vestre Fængsel vist set en saa eksemplarisk ren Celle som vor. Alt blev vasket hver Dag, Væggene straaede, Vinduerne ligesaa, og Møblerne — de faa, der var — var fuldstændig hvidskurede.

Saa spillede vi forøvrigt ogsaa Skak. Spillet havde vi selv fremstillet af noget Pap, som vi havde fundet paa Toilettet. Der var nok, baade til Brædt og til Brikker. Alene det at lave Spillet gav Beskæftigelse. Desuden spillede vi Kort. Til det Brug havde vi fundet noget brunt Indpakningspapir.

Efterhaanden fik vi det helt rart. Den 11. Juli fik vi Ryge- og Læsetilladelsen tilbage, det var dejligt. Paa det Tidspunkt var Politimesteren og jeg alene tilbage i vor Celle, og vi fremstillede os et Par dejlige Chesterfieldstole. Det havde Politimesteren lært af en Medfange, da han sad i sin Arrest i Kolding.

Vi lavede dem saaledes: en Madras blev bukket sammen som

Sæde, og Rygstødet fabrikeredes af et Tæppe. Man sad yndigt i dem.

Jeg havde faaet en Del Tøjpakker, som min Svigerinde havde sendt ud til Vestre Fængsel, og den 20. Juli fik jeg udleveret mit Ur og mine forskellige Effekter, som Gestapo havde taget fra mig ved Visitationen paa Wisborg. Det havde jeg egentlig ikke drømt om. Der manglede da ogsaa noget. Af de 85 Kroner jeg havde haft paa mig, da jeg skulde have været i Land, var kun de fem tilbage, og der manglede et Kongemærke i Guld. Det havde Chefen taget til eget Brug, sagde man, da jeg gjorde Vrøvl.

Jeg skrev da til min Svigerinde, om hun vilde være saa venlig at gaa ind paa Wisborg og sige, at jeg manglede et Kongemærke i Guld blandt de af mine Ejendele, jeg havde faaet udleveret fra Wisborg. Det gjaldt blot om ikke at finde sig i noget og endelig ikke lade dem tro, at man var bange for dem.

Kongemærket fik jeg da ogsaa, men Pengene var sporløst forsvundet, dem kunde de desværre ikke fremskaffe.

Den 27. Juli rejste Politimesteren, og det var et haardt Slag for mig. Jeg havde været vant til at omgaaes en dejlig Mand, og vi var blevet virkelig gode Venner. Nu var jeg helt alene igen. Men før Politimesteren rejste, overlod han mig 21 Pakker Tobak og lidt Penge, og det hjalp mig til at holde Humøret oppe. Med denne Tobak kunde jeg klare mig i meget lang Tid, naar jeg satte mig selv paa en fornuftig Ration. Jeg var ogsaa nødt til det, for nu forsvandt jo baade Rygetilladelse, Læsetilladelse og Avishold.

Da jeg tidligere under Forhørene paa Wisborg skulde op-

give mit fulde Navn, turde jeg ikke fortælle, at jeg var af engelsk Afstamning. Jeg var bange for, at det kun vilde stille min Sag endnu daarligere.

Jeg forvanskede derfor mit sidste Mellemsnavn Andrew og kaldte mig Anthon i Stedet. Da jeg skrev til min Kone i Sverige, skrev jeg mit fulde Navn bagpaa Kuverten, saadan som jeg skulde. Men desværre lagde hun ikke Mærke til den lille Ændring, og da hun svarede, skrev hun mit rigtige Navn Andrew.

Det vakte omgaaende Opmærksomhed i Vestre Fængsel, og jeg blev kaldt ned til Forhørslokalet. Hvad skulde det betyde? spurgte de. Den var lidt vanskelig at klare, men jeg fandt straks paa en besynderlig Forklaring, som de hoppede paa. Jeg havde fem Navne ialt, og jeg brugte dem aldrig, kunde daarligt nok selv huske dem. Hvordan kunde de saa forlange, at min Kone skulde kunne? Hun maatte have taget Fejl.

Og saa lod de mig gaa igen.

Det var dejligt at faa Breve, men det var næsten endnu bedre, naar man fik Lov til at modtage Besøg. Kort Tid efter, at jeg havde faaet Brev fra min Kone, kom min Svigerinde. Hun havde en omfangsrig Madpakke med. Der var baade Jordbær og Tobak i den, men desværre fik jeg intet af det. Vagten beslaglagde det hele og gav selvfølgelig intet til mig.

Derimod havde jeg Held til at stjæle en syv-otte Pakker Tobak fra hendes Taske. Min Svigerinde havde heldigvis været saa forudseende ikke at lægge alt i Pakken, der saa afledte Opmærksomheden fra Tasken.

Naturligvis kunde vi ikke faa Lov til at være alene. Under hele Besøget var der en Tolk til Stede, men alligevel var det

en stor Dag for mig. For det første at tale med et Medlem af Familien, dernæst at faa lidt Tobak. Det sidste betyder uendelig meget, naar man er udsat for et saa stort psykisk Tryk, som vi var i Vestre Fængsel.

Ca. tre Uger senere kom min Svigerinde paa Besøg igen. Jeg var meget langt nede, for jeg havde været udsat for mange Ubehageligheder. Jeg beklagede mig over, at jeg ikke havde Ryge- og Læsetilladelse, og hun lovede at gøre et Forsøg paa at skaffe det.

Det lykkedes hende ogsaa, men først i sidste Øjeblik. I den Tid jeg sad i Vestre Fængsel, var min Svigerinde en hyppig, omend sikkert ikke nogen særlig velkommen Gæst i Shellhuset. Hun blev ved at bearbejde dem, og hun fik saa trumfet igennem, at jeg kunde ryge og læse.

Nogle Dage efter fik hun Lov til at komme paa et ekstra Besøg. Jeg fik baade Tobak og nogle dejlige Bøger, og jeg begyndte at blive lidt mere tilfreds med Tilværelsen.

Men det viste sig hurtigt, at der havde været en ganske bestemt Grund til det ekstra Besøg.

Da jeg samme Aften gik til Køjs Klokken halvti og lige var faldet i Søvn, kom Vagten pludseligt farende. Brutalt rev han Døren op og raabte:

»Staa op, klæd Dem paa og pak Deres Ting sammen!«

Jeg ved ikke hvorlænge, jeg havde sovet, men min første Tanke var: Saa, nu er Turen kommet til dig, som du har ventet saa længe.

Paa den anden Side. Hvorfor skulde jeg saa have mit Tøj med mig? Det lød mystisk.

Jeg fik fat paa Fritsemand, heldigvis havde han Vagt den Aften.

»Naa, Frits, er det nu min Tur?«

»Nej, De skal blot til Frøslev.«

En Sten faldt fra mit Hjerte. Trods alt, man er ikke saa modig. Jeg havde da siddet i Vestre Fængsel i tre og en halv Maaned.

Efter en ikke særlig behagelig Tur i Lastvogne ankom vi næste Dag til Frøslev, og der havde vi det egentlig meget godt.

Vi havde dansk Forplejning, og den var ualmindelig god. Vi holdt selv Justits. En dansk Officer var Lejrkommandant inden for selve Lejren, og det var paa daværende Tidspunkt Kaptajn Ploug.

De tyske Ordre lød paa, at man skulde arbejde ti Timer om Dagen. Det kunde godt lyde lidt voldsomt, der var bare næsten ingen, der rettede sig efter dem. Nogle gjorde det dog for Motionens Skyld.

Andre meldte sig til Arbejdstjenesten, som foregik inden for Pigtraaden. Tyskerne var glade, naar der blot meldte sig et tilstrækkeligt stort Antal, der vilde arbejde. Hvad der siden skete, opdagede de ikke.

Saa snart Fangerne var kommet ud til Arbejdsstedet, gik de ganske roligt hjem igen og havde det vældig hyggeligt i Barakkerne. Af et Arbejdshold paa tyve blev der som Regel kun en fem Stykker igen, og det var ikke meget alvorligt Arbejde, der blev præsteret.

Tyskerne blev saboteret paa den mest elskværdige Maade. Redskaber blev knækket ustandselig, Grøfter blev gravet op og

lempeligt dækket til igen. Masser af Numre blev lavet, og Tyskerne var godt klare over det, men kunde ikke standse det.

Selv fik jeg et meget behageligt Job. Jeg skulde gaa rundt i Lejren med et lille Stykke Papir og tælle Inventar op. Hvad Nytte det skulde gøre, ved jeg saamænd ikke. Hvem skulde stikke af med en Køje eller andre Eksemplarer af det grimme Bohave?

Men jeg kunde gaa temmelig frit omkring i Lejren, og jeg traf mange af mine gamle Kammerater, bl. a. en Mand ved Navn Malling, som jeg tidligere havde haft en Del at gøre med.

Det første, jeg sagde til ham, da jeg kom til Frøslev, var, at jeg vilde flygte, saa snart jeg kunde se mit Snit dertil. Det vilde absolut ikke have været svært. Men han sagde, at jeg ikke skulde gøre det.

En Flugt vilde maaske resultere i, at Tyskerne foretog Repræssalier over for mine Kammerater, maaske vilde de skyde en halv Snes Stykker, og efter mange Drøftelser frem og tilbage opgav jeg saa Planen. Trods det, der siden fulgte efter, fortrød jeg ikke, at jeg ikke flygtede.

VIII

Da jeg havde været i Lejren i sytten Dage, blev vi en Morgen purret af Tyskerne. Klokkeren var kun halvfjerde, og vi anede ikke, hvad der skulde foregaa.

Jeg boede den Gang i Barak Nummer fjorten, og vi stod alle-

sammen opstillet i den lange Gang. Et Øjeblik efter kom en lille Afdeling Tyskere ind. De stillede sig op med en lang Liste i Haanden og begyndte at raabe Navne op.

»Erling Kiær!«

Det første Navn, de overhovedet nævnede, var mit. Det gav et helt Gip i mig, jeg var fuldstændig klar over, at nu var det forbi. Jeg skulde uden Tvivl henrettes. Da jeg passerede Malling, kunde jeg ikke lade være med at hviske til ham: »Saa skulde jeg alligevel være flygtet.«

Men han rystede blot paa Hovedet.

Efterhaanden blev vi et helt lille Selskab. Der blev raabt en tredive, femogtredive Stykker op fra Barak 14, og jeg blev mere rolig. Der maatte være noget andet paa Færde, for skyde saa mange paa een Gang var vist alligevel mere, end selv Tyskerne turde gøre.

Vi blev saa i sluttet Trop ført til en Samlingsstue uden for Pigtraaden, og vi saa, at vi ikke var de eneste. Der var en Masse af mine Kammerater fra de andre Barakker. Ialt var vi 198 danske.

Det var den 15. September.

Vi blev snart klar over, at vi skulde ud paa en Rejse, og det gik efterhaanden ogsaa op for os, hvad Rejsen gjaldt. Vi skulde deporteres til Tyskland. Men hvad dette Fremtidsperspektiv rummede, anede vi ikke den Gang.

Det danske Køkkenpersonale havde været tidligt paa Stikkerne for at sørge saa godt for os som muligt. De havde lavet en dejlig Morgenmad og smurt nogle omfangsrige Madpakker. Men al den rare Mad saa vi overhovedet ikke noget til.

I de berygtede store Lastbiler blev vi kørt til Padborg, hvor vi omgaaende blev stuvet ind i tre Kreaturvogne. Godt tresindstyve Mand i hver, og vi fik hverken Vand eller noget som helst andet med. Vognene blev plomberet efter os. Saa var vi sikre paa, at vi skulde til Tyskland.

Alligevel var vi i ret godt Humør, vi regnede ganske bestemt med, at Krigen vilde være forbi allerede i Oktober Maaned, saa den Maanedes Tid eller halvanden kunde vi godt tage med.

Lidt hen paa Eftermiddagen begyndte Toget at sætte sig i Bevægelse sydpaa. Vi passerede Kiel og kørte langsomt af Sted ind i Tyskland. Efter flere Timers Kørsel kunde vi høre, at Sirenerne blæste Luftalarm.

Toget standsede øjeblikkeligt, og de store engelske Maskiner kom et Øjeblik efter rasende over Hovedet paa os. Et Øjeblik efter kom de første Bombenedslag. Det drøned, og Kreaturvognene rystede og skælvede.

Vi var ikke modige.

Næste Morgen fortsatte vi, vi kendte endnu ikke Maalet for Rejsen, men det fik vi ogsaa tidsnok at vide. Hele Dagen kørte vi lidt frem og saa lidt tilbage, og først hen under Aften naaede vi Hamborg. Der blev igen blæst Luftalarm.

Det var endnu værre end Aftenen i Forvejen. Bomberne raslede omkring os, og Vognene var lige ved at vælte. Tyskerne løb omkring som forvirrede Høns for at søge Dækning, men ingen tænkte paa os. Eller rettere sagt, de var aldeles ligeglade med os. Vi fik Lov til at blive siddende — eller staaende — i vore smaa Kreaturvogne.

Vi var dog ikke mere kede af det, end at vi gerne vilde se,

hvad der gik for sig. Ved Hjælp af rustne Søm fik vi lavet Kikhuller i Brædderne, saa vi kunde komme til at se ud. Og Synet var behageligt.

Der var ikke meget tilbage af Hamborg. Kun hist og her stod nogle Fabriksskorstene og svajede, og enkelte Mure viste, at her havde der en Gang for ikke saa længe siden levet Mennesker. Det eneste, der tilsyneladende ikke var ramt i Hamborg, var Villakvartererne. Her havde der kun været nogle enkelte Bombenedslag.

Endelig kom vi videre. Skønt det, der ventede os, sikkert ikke var behageligt, vilde vi dog gerne have en Ende paa denne Transport. I to og et halvt Døgn havde vi hverken faaet vaadt eller tørt. Vor Nødtørft havde vi maattet forrette i et Hjørne af Kreaturvognen, selvom der var tre Damer i den Vogn, jeg befandt mig i. Under saadanne Omstændigheder kan man ikke holde paa Formerne.

Tredie-Dagen ved to-Tiden naaede vi Koncentrationslejren Neuengamme. Vi tumlede ud af Vognene og blev »hjerteligt« modtaget af en Flok brutale Gestapoer med Blodhunde og Maskinpistoler, fuldkommen som om vi var den værste Flok Forbrydere og Banditter, og det var vi naturligvis ogsaa efter deres Maalestok.

Alle, der kom til Tyskland den 15. September, var udelukkende Spioner eller indblandet i lignende Affærer.

S. S.'erne modtog os med Haan og sagde, at nu skulde vi saagu' nok faa Kærligheden at føle. Det tog dog ikke Humøret fra os.

Saa snart vi blev ført ind i Lejren i Neuengamme, maatte

vi først aflevere vore Kufferter. Vore Værdigenstande blev taget fra os og lagt i smaa gule Kuverter. Nydeligt og ordentligt. Penge, Armbaand, Ure, alle Guldgenstande og Fyldepenne blev omhyggeligt sorteret og lagt hver for sig.

Derefter blev vi ført over i en anden Bygning. Her sad i Forvejen en halv Snes Medfanger, Italienerne og Polakker. Allerefter blev vi kronraget fuldstændigt. Det var en mærkelig Forandring. Vi saa pludselig allesammen saa gamle ud. Saa blev vi sluppet ind ad en Dør til et Afklædningsrum, hvor vi skulde klæde os af til Skindet.

Vort Tøj pakkede vi sammen i smaa Byldter, der blev bundet sammen med Sejlgarn og desuden forsynet med en Mærkeseddel, hvorpaa vor nye Identitet, vort Krematoriummærke-nummer, blev paaskrevet.

Næste Del af Ceremonien var en fuldstændig Barbering over hele Kroppen og Indsmørelsen af en modbydelig Salve, der stak og sved i Huden, der var blevet ømfindtlig af den haardhændede Behandling. Paa den anden Side af Badet fik vi udleveret stribet Fangetøj: Et Par Bukser, en Frakke og en Linnedskjorte. Forvandlingen fra et civiliseret Menneske til blot et Nummer i en Lejr var fuldkommen.

Jeg var den første Dansker, der fik Lov til at mærke S. S.'ernes Brutalitet i Neuengamme.

Da jeg klædte mig af i Badet, forsøgte jeg at smugle et Hundrede danske Kroner med igennem. Maaske jeg en Gang kunde faa Brug for dem til en Bestikkelse. Men en Medfange opdagede mig og meddelte omgaaende det passerede til en S. S.'er.

Tyskøren kom farende hen til mig. Jeg fik et voldsomt Slag

paa Siden af Hovedet, saa jeg faldt omkuld, udmattet som jeg var efter Rejsen. Jeg rejste mig omgaaende op igen, vi Danskere er ikke vant til at lade os slaa omkuld.

Saa snart jeg var kommet paa Benene, fik jeg en Lussing til. Jeg røg hen ad Gulvet. Op igen. En paa Siden af Hovedet. Omkuld. Det gentog sig ialt seks Gange, til jeg var helt bedøvet. Saa først blev jeg liggende, og Slyngelen var tilfredsstillet.

I Skræderiet fik vi syet vore Numre i Tøjet. Mit Nummer var 50414.

Endelig langt om længe fik vi noget at spise. For første Gang smagte vi i en af de uhyggelige Spisebarakker Lejrens Kost. Den var ikke særlig varieret, men bestod i al den Tid, vi var der, i Vand og Kaalrabisuppe.

Vi spiste ikke meget, selvom vi trængte til noget efter i tre Døgn at have sultet. Det var ikke den Kost, vi var vant til fra Frøslev.

Derefter fik vi anvist vore Sovebarakker, og vi gik omgaaende til Køjs. To i hver Køje og kun nogle tynde snavsede Tæpper til at dække vor Elendighed.

Tidlig næste Morgen blev vi vækket og delt i to Hold. Det var jo ikke noget Rekreationsophold, vi var paa, vi skulde bestille noget. Mit Hold afgik til Westphalen med Kreaturvogne, og i Stedet for at være 50 Mand i hver Vogn var vi oppe paa 85. Vi sad som Sild i en Tønde og kunde overhovedet ikke røre os.

Ved Afgangen fik vi udleveret et halvt Rugbrød og et lille Stykke Pølse, og vi fik at vide, at det skulde strække til de to Døgn, Turen til Westphalen vilde tage. Den kom imidlertid

til at vare tre Døgn, og vi fik ikke Spor at drikke i den Tid, ikke saa meget som en Draabe Vand.

Ved Aftenstid den tredie Dag naaede vi Porta i Westphalen, som var vort Bestemmelsessted. Vi ventede nu at blive ført til Lejren, men det var der ikke Tale om. Vi maatte tilbringe Rejsens fjerde Nat i Jernbanevognene. Det var stegende hedt, og der var absolut ikke Plads til, at vi kunde ligge ned og sove.

Om Morgen blev vi saa sluppet ud af Jernbanevognene og stillet op i fire Kolonner. Paa alle Sider omgivet af stærkt bevæbnede S. S.'er og Blodhunde marcherede vi ind til Lejren, der laa ca. een Kilometer derfra, inde midt i Byen.

Vi forsøgte at samtale lidt paa Vejen og kikkede interesserede paa Omgivelserne. Men det maatte vi ikke. Saa snart S. S.'erne fik Øje paa det, lod de Gummikniplerne danse over Rygstykkerne paa os. Den tyske Justits var traadt i Funktion.

Lejren viste sig at være en ret stor Sal, hvor Sengene stod stillet ovenpaa hinanden i flere Lag. Her skulde vi sove, fjorten Hundrede Mand.

Der var ikke mere Plads i Salen end en smal Gang, Udenomsbekvemmelighederne var en Plads paa 50×60 Meter, men vi havde saadan set heller ikke Brug for mere. Naar vi kom hjem fra Arbejde, var vi saa dødtrætte, at vi kun tænkte paa een Ting, at komme i Seng og sove.

Vi fik anvist Sengepladser — vi skulde ligge to Mand i hver. Der var ikke noget, der hed Madrasser, dem maatte vi organisere, og vi fik kun eet tyndt Tæppe pr. Seng, og det skulde to Mænd saa dele. Overgangen var temmelig brutal, men selv dét vænnede vi os til.

Vi skulde arbejde en tolv-fjorten Timer i Døgnet, og det paa en yderst elendig Kost. Om Morgenen fik vi ca. et Hundrede Gram Brød, Middagen var en Slat Roesuppe, Aftensmaden var igen et Hundrede Gram Brød. For at sætte lidt Kulør paa Tilværelsen fik vi om Søndagen en lille Klump Honning, kunstigt naturligvis.

Det var svært at udvinde den tilstrækkelige Energimængde af disse spartanske Maaltider, men der gjaldt ingen Pardon. Hvis man drev blot et eneste Øjeblik, fo'r øjeblikkelig en S. S.'er over En og klæde En med Gummiknipler.

For den mindste Forseelse blev man idømt en Straf paa 25 Slag i den bare Hale af Gummiknipler. Naar man havde faaet ca. seks Slag, sad Huden i det blodige Kød og saa var der endda nitten Slag tilbage.

Klokken fire om Morgenen blev vi kaldt op. Efter halvandet Minuts Forløb skulde vi have Tøjet paa, men det var saamænd heller ikke saa vanskeligt, for vi sov med det paa. Dels var man for træt om Aftenen til at klæde sig af, dels kunde man ikke faa sig selv til at ligge i de beskidte Senge uden Tøj paa.

Alligevel kunde det knibe med at vaagne med det samme, og var man ikke hurtigt nok ude af Sengen, susede Kniplerne over os igen. Det var ikke S. S.'er, der uddelte dem, men tyske Medborgere, som var vore Medfanger.

Hele Justitsen blev opretholdt af tyske Mordere, Sædelighedsforbrydere, Tyve og Bedragere, det værste Udskud fra Fængslerne. Jo mere brutale og kyniske de var, jo højere stod de i S. S.'ernes Gunst. Vi kunde altid mærke, naar S. S.'erne

kom ind i Lejren, i samme Øjeblik haglede Slagene ned over os og ramte baade skyldige og uskyldige.

Jeg har ikke een, men mange Gange set, hvorledes Russere og Polakker har faaet Klø, til de var halvdøde, for næsten ingenting. Det mindste de fik, var 25 Slag, allerede ved det sekstende flød Blodet ud af Næsen paa dem, og de var næsten bevidstløse.

Klokken seks afmarcherede vi til vor Arbejdsplads. Vi lavede Grubearbejde ude i Skiferbjergene, og vi sled som smaa Heste med Tipvogne, som vi skulde lade og losse for Cement og Murværk.

Inde i Skiferbjergene lavede Tyskerne Fabrikker, som var bombesikre. Herinde drev Vandet ned fra Loftet, og de fleste Steder stod der en halv Meter Vand over Gulvet. Vi var altid gennemblødte og iskolde, og det krævede et Jernhelbred at overleve den Behandling.

I disse Omgivelser gik vi i ca. otte Maaneder, det samme Arbejde Dag ud og Dag ind. I Begyndelsen sang vi vore danske Fædrelandssange, som Tyskerne ikke forstod. De troede, naive som de var, at det var Sange med samme Tendens som deres egen »Wir fahren gegen Engeland«, saa vi fik Lov til at blive ved med at synge dem.

Det varede dog kun i tre Uger, saa havde vi hverken Humør eller Fysik til at synge. Vi kunde se, at Krigen ikke vilde slutte i Oktober, og satte vor Lid til November.

En efter en blev vi syge. Den første Dansker, der blev alvorligt angrebet, var vor Lejrkommandant fra Frøslev, Kaptajn Ploug. Efter fire Dages Forløb døde han, og det gjorde et meget stærkt Indtryk paa os.

Men vi blev mere kyniske, det var man nødt til. Flere og flere blev syge, og ingen fik ordentlig Pleje. Eller rettere sagt, vi fik overhovedet ingen Pleje. Den almindelige Sygdom var Dysenteri. Patienterne blev ganske forfærdelig tynde og kom til at ligne det, vi kaldte Muselmænd, Skeletter.

Saa længe man havde Selvopholdelsesdriften og Viljen til at komme hjem igen, kunde man klare sig, men gik Humøret tabt, var man dødsdømt paa 5-6 Dage. Blev man først syg og afpillet, blev man forfulgt af sine Medfanger. Man blev sparket, slaet omkuld, trampet paa og i det hele taget udsat for alle de Mishandlinger, der kan ske et Menneske. Man blev slap, reagerede ikke saa kvikt mere og kom derfor ikke hurtigt nok af Vejen, naar Slynglerne lod Slagene regne ned over en, og det skete ofte. Og var man ikke vaagen, stjal ens Medfanger vore smaa Brødrationer fra os. Saa havde man i hvert Tilfælde slet ingen Chance mere.

En Overgang døde der i Porta en Dansker hver tredie Dag. Det var oftest unge Mennesker i Alderen fra tyve til tredive Aar. Ligene blev smidt sammen i Bunker, og naar der var tilstrækkelig mange af dem, blev de kørt bort paa en Ladvogn og begravet i en Fællesgrav. Det lugtede ofte ganske forfærdeligt, for i Porta havde vi ikke noget Krematorium. Det var Lejren for lille til.

Hvis man blev syg, skulde man mindst have 39° i Feber og helst mere, for saa kunde man være saa heldig at komme paa Lazarettet. Ikke fordi det var særlig behageligt, men saa skulde man da ikke arbejde saa længe.

Der var altid overfyldt paa Lazarettet, og man laa to-tre

dødssyge Mennesker i den samme Seng. Man fik ikke Hjælp fra Tyskernes Side; kun hvis man var saa heldig at have en Kammerat, der var i Bedring og kunde hjælpe en, fik man lidt Pleje.

Mange var saa sløje, at de ikke kunde forlade Sengen for at forrette deres Nødtørft. Alt maa ske i Sengen ved Siden af deres Kammerater. Det forhøjede naturligvis ikke Chancerne for Helbredelse.

I Begyndelsen fik vi syv Cigaretter om Ugen, senere gik Rationen ned til tre om Ugen, og til sidst fik vi slet ingen Ting. Tobakken brugte vi til at købe Mad for, vel at mærke dem, der kunde lade være med at ryge, dem, der havde Vilje til at komme hjem.

Vi købte Mad enten af vore Medfanger eller den tyske Civilbefolkning, som vi kom i Forbindelse med i Gruberne. Een Ration Brød kostede to Cigaretter, og for een Cigaret kunde man faa en Middagsration.

Jeg har altid været en meget stærk Ryger, jeg konsumerede indtil tredive Cigaretter om Dagen, men i Tyskland kunde jeg holde op. I de otte Maaneder, jeg var i Porta, røg jeg kun ti Cigaretter og tre Cigarer, som jeg fik hjemmefra til Jul.

Resten af min Tobak brugte jeg til at leve for. Hvis en Mand havde meget stærk Nikotinhunger, solgte han sin Mad for at faa Cigaretter. De første tre-fire Dage sultede han meget, men derefter trængte han kun til Cigaretter. Efter fjorten Dages Forløb var han Muselmand og Dødens sikre Bytte.

Vi fik sendt en Del Røde Kors Pakker fra Danmark, men vi saa sjældent ret meget til dem. S. S.'erne stjal dem, og det

eneste vi fik, var en Smule Knækbrød og en halv Rulle Kiks. Hvordan en Røde Kors Pakke saa ud, opdagede vi først i Neuengamme.

Men for dette Knækbrød og Kiksene fik vi igen Brødrationer, som der var mere Fyld i.

Ved Juletid fik de fleste af os en Pakke hjemmefra. Min Kone havde fra Sverige sendt Marmelade, 100 Chesterfieldcigaretter, Bolcher og Kager. Jeg fik Lov til at kaste et Blik paa Pakken og fryde mig over min Kones Betænksomhed. Men jeg fik kun 40 Cigaretter, et Glas Marmelade og ti Bolcher ud af den. Resten stjal S. S.'erne. Saadan gik det Gang paa Gang.

En anden Gang fik jeg en dejlig stor Tøjpakke med uldent Undertøj, et Halstørklæde, en Pullover, Træskostøvler og Sæbe. Eet Stykke Sæbe og en Tandbørste kunde der blive til mig af den Portion. Senere stjal jeg dog mine Støvler tilbage for at sælge dem for Brød.

IX

Saa kom Vinteren. Den var hundekold, og der blev overhovedet ikke fyret i den Sal, der var vort »Hjem«. Vi fik ikke udleveret flere Tæpper, og af Klæder havde vi kun en Frakke, et Par Bukser og en Linnedskjorte. Om Natten laa vi og krøb sammen for at varme hinanden.

Om Morgenen ved Fire-Tiden blev vi jaget ud i Kulden uden ret meget Tøj paa. Først og fremmest skulde vi vaskes,

og det foregik ved atten Vandhaner med iskoldt Vand til samtlige 1400 Mennesker. Det blev ikke til meget Hygiejne, i Særdeleshed ikke, da man bagefter var tvunget til halvvaade at rende rundt i Kulden.

Ved Juletid var vi efterhaanden allesammen blevet meget afkræftede. Jeg selv var heldig, jeg havde faaet Vand i Hovedet, saa jeg saa tyk og fed ud, selvom jeg havde tabt tredive Pund. Saa man først daarlig ud, blev man pint af de andre, og saa var man færdig.

Paa Arbejdspladserne lærte vi hurtigt af Russerne, hvordan man skulde bære sig ad, hvis man ikke vilde slide sig Sjælen ud af Kroppen. De stod og holdt Udkig, naar S. S.'erne passerede. Saa snart det skete, kom Skovlene i Arbejde i et usandsynlig hurtigt Tempo, men naar de igen var gaaet, hvilede Russerne ud. Og hele Tiden var der uden Aftale en to-tre Mand paa Vagt for at se, hvornaar den næste Patrulje kom.

Vi fra Danmark frøs ganske forfærdeligt paa Grund af det vaade Arbejde i Gruberne. Derimod syntes Kulden ikke at genere Russerne synderligt. De krøb sammen, bankede Hænder en Gang imellem, men i det store og hele klarede de sig godt.

Blandt de 1400 fandtes saa godt som alle europæiske Nationer repræsenteret. Der var Hollændere, Belgiere, Fransk-mænd, Spaniere, Grækere, Italienerne, Tjekkere, Polakker og Tyskere.

De bedste Kammerater, vi havde i Lejren, var Russerne, det vil sige, de rigtige Russere. Der findes inden for Russerne forskellige Folkeslag, Kirgisere og Ukrainere, som er det rene Tyvepak og brutale over for deres Kammerater — hvis man

kan kalde det for Kammeratskab. Men de rigtige Russere var storartede Fyre.

De næstbedste var Belgierne og derefter Tjekkerne. Hol­lændere og Franskmænd brød vi os ikke saa forfærdelig meget om, men maaske har vi været uheldige. Der er braadne Kar i alle Lande.

Der blev stjaalet ganske forfærdeligt fra os. Hvis man ikke passede meget paa, kunde man være aldeles sikker paa at faa stjaalet sin Tobak. De har præsteret at tage Tobak fra mig, som jeg havde gemt inden for min Uldvest (den havde jeg »organiseret«). Tyvene skar ganske simpelt Vesten op, uden at jeg mærkede det.

Havde man noget i sin Bukselomme, der var værd at stjæle, og Tyven ikke kunde faa fat i det ved ren og skær Finger­færdighed, skar han blot et Hul i Tøjet og fiskede Værdi­genstandene ud den Vej.

Jo mere afkræftede vi blev, jo sværere blev det for os at værge os mod Tyverier. Jeg har været med til at slæbe vore Kammerater tilbage fra Arbejdspladsen til Lejren, hvor de fuldstændig livløse blev afleveret til Lazarettet. Som oftest saa vi dem ikke mere i levende Tilstand. Af de 198 Kammerater, der den 15. September afgik fra Frøslev, døde de 87 i Lejrene. Det var omtrent 50%, og i næsten alle Tilfælde var Dysenteri og Lungebetændelse Dødsårsagen.

I Begyndelsen af Januar gik der Rygter om, at vi skulde flyttes fra Lejren, og vi var lykkelige. Der var næsten ikke til at holde ud at være i Porta.

Imellem Jul og Nytaar gik jeg og skrantede, og Nytaarsaften.

var jeg rigtig syg. Om Aftenen spadserede jeg hjem, det var en Tur paa ca. otte Kilometer, og aldrig har en Strækning forekommet mig saa lang. Jeg gik lige hen paa Lazarettet. De tog min Temperatur og konstaterede, at jeg havde 39,5, nok til at blive indlagt paa.

Jeg vilde imidlertid hellere vente til næste Dag, fordi jeg gerne vilde fejre min Nytaarsaften sammen med Kammeraterne. De gav mig saa nogle Piller, som jeg skulde tage inden jeg gik i Seng.

Jeg var klog nok til at smide dem væk. Sandsynligvis vilde de blot have holdt Feberen kunstigt nede, jeg kunde ikke være blevet indlagt, og mine Chancer for at komme mig havde været lig Nul.

Næste Morgen gik jeg saa paa Lazarettet igen og havde nu en Feber paa 40 Grader. Det viste sig at være Lungebetændelse. Jeg kom til at ligge i Seng sammen med en dansk Kaptein, som var meget alvorligt syg og lige saa svag som jeg. Han kunde overhovedet ikke klare sig selv.

Sin Nødtørft maatte man forrette i Gaarden, selvom man havde Lungebetændelse og høj Feber. Der skulde en Jernkonstitution til, men den havde jeg heldigvis. Efter ti Dages Forløb blev jeg udskrevet, efter Sigende rask, men naturligvis var jeg meget svag.

Hadde jeg ikke faaet de Cigaretter fra min Kone i Sverige, var jeg sikkert ikke kommet levende hjem. For dem købte jeg Brød, en lille Smule Skinke og ekstra Madrationer, og saaledes blev jeg nogenlunde af med Sygdommen.

Det blev stadig ringere og ringere med Maden. Den 15. Ja-

nuar maatte jeg sælge min Pullover for tre Kilo Brød og en ekstra Madration i otte Dage. Det var en Kamp for at skaffe sig den ekstra Mad. I Begyndelsen havde Kammeratskabet mellem os danske været upaaklageligt, men efterhaanden som Kræfterne aftog, blev vi Egoister.

Vi tænkte kun paa os selv, det var Livet og Hjemmet, det gjaldt. Hvis vi var blevet fjorten Dage længere i Porta, vilde mindst fyrretyve af mine Kammerater til være døde. De var allerede da mærket af Døden.

Det, der tog mest paa os i Porta, var Appellerne. Vi kunde faa Lov til at staa Ret, stillet op i Geledder, i baade tre og fire Timer, og det, hvadenten det sneede eller regnede. Mange af mine Kammerater fik deres Knæk der. Adskillige faldt om i Geledderne og fik Lov til at blive liggende, til Tyskerne fandt for godt at afslutte Appellen. Saa kunde vi enten bære de faldne ud til Ligdyngen eller paa Lazarettet.

Hver eneste Aften havde vi en Kamp af den anden Verden med vore Medfanger om Tæppet. Nominelt var der eet Tæppe til hver Seng, altsaa til to Mand. Men i Realiteten var der det ikke. Vi brugte nemlig Tæpperne til at lave Fodlapper af, da vi ingen Strømper havde.

Det var forbudt, og blev vi grebet i at gøre det, vilde vi paa Stedet have faaet de femogtyve Slag, der paa dette Tidspunkt af vort Fangenskab var ensbetydende med Døden.

Man »organiserede« Tæpperne, enten ved at stjæle dem fra Medfangerne, naar de sov, eller ved at købe dem af Overfangerne. Disse pæne Herrer havde nemlig den Overenskomst med Ukrainerne og Polakkerne, som stjal alt, hvad de orkede,

at de kunde faa Mad for at udlevere de stjaalne Tæpper til dem.

En stor Plage for os var Lusene og Lopperne, der fandtes i Myriader. Blev man bidt af Lopper, kunde Saarene ikke læges, og man saa ofte Ben og Arme, der sad i eet blodigt Saar. Lus havde vi undertiden saa mange af, at de sad i tykke Kager, som vi med en Kniv kunde skrabe af. Efterhaanden vænnede man sig til det og blev aldeles ligegyldige over for den Slags Tildragelser.

Een Gang om Ugen blev vor Kronragning holdt vedlige. Det vil sige, det skete paa den Maade, at den ene Uge blev vi klippet saaledes, at kun Siderne af Hovedet blev maskinklippet, og vi fik en Slags Hanekam. Den næste Uge fjernedes Hane-kammen, saa vi fik en umaadelig bred Skilning. Det var nu Tyskernes Form for Humor.

Naar vi skulde have vor Middagssuppe, fandtes der ikke mere end syv Hundrede Madskaale, og vi var fjorten Hundrede, der skulde spise. Vi maatte saa spise af de snavsede Skaale, som vore Medfanger lige var blevet færdige med. Det var modbydelig uappetitligt.

Allerede midt i December var de mest syge og afkræftede blevet sendt paa Sygetransport til Neuengamme, og disse Transporter fortsatte i Januar, Februar og Begyndelsen af Marts. Vi regnede det for en Lykke at komme til Neuengamme, hvor vi havde hørt, at man fik sine Røde Kors Pakker i ubeskaaret Tilstand. Men det var nu kun et Faatal af de syge, der klarede sig i Neuengamme.

De fleste af dem var Skeletmennesker og Muselmænd, og Størstedelen havnede i Krematorierne.

Vi var efterhaanden kommet hen i Februar Maaned, og stadig gik der Rygter om, at vi skulde flyttes. Det var det eneste Lyspunkt i vor Tilværelse, for alting blev værre og værre.

Vore Madrationer blev mindre og mindre. Der var een Tønde Kartofler til fjorten Hundrede Mennesker, daarlig nok en lille Bid til hver. Der kom ikke mere Gryn i Suppen, det var Vand kogt paa Roer og intet som helst andet.

De var særlig slemme mod os Danske. Jeg ved ikke hvorfor, men maaske fordi vi var for dannede og individualistiske til de Mennesker. Vi var ofte baade gule og blaa i Hovederne efter Slag af Gummikniplerne, men vi blev ikke kuert af den Grund. Tyskere derimod er og bliver Tyskere, ligegyldigt hvormange Aar de har siddet i Fangenskab.

Der var iblandt os en Tysker, der havde siddet i Koncentrationslejr i tretten Aar, og som derfor skulde have faaet nok af det nazistiske Styre. Da en Gang en engelsk Flyvemaskine blev skudt i Brand, raabte og skreg han af Begejstring og Glæde, medens vi maabende saa til. Han var Lejrchef, og han var Skyld i mange af mine Kammeraters Død.

Sammen med to andre danske diskuterede jeg ofte Chancerne for et Flugtforsøg. Vi vilde forsøge at naa igennem Frontlinien for at komme over paa allieret Side. Vi var meget opsatte paa det, man anede jo ikke, hvad der ventede En i Lejren. Maaske vilde vi til sidst blive skudt.

Paa den anden Side var det meget risikabelt at flygte. Vi var meget afkræftede og vidstø ikke, om vi kunde gennemstaa de Strabadser, som en Flugt vilde udsætte os for. Hvis vi blev

fanget igen, kunde vi vente at blive hængt. Straffen for Flugt var først en femogtyve-tredive Slag og bagefter Strikken.

Jeg har en Gang overværet en saadan Eksekution. Forberedelserne foregik i den smalle Gang, der var mellem Sengene i Salen. Bagefter blev Strikken lagt om Halsen paa de ulykkelige, og deres Kammerater blev beordret til at trække dem op, altsaa en regulær Kvælningsdød.

Da de kom til sidste Akt, vendte vi Danskere os om, men de andre syntes, at det var et Skuespil, der var værd at overvære, og de stod og saa paa det med Interesse.

I Februar Maaned forsøgte adskillige Russere, Polakker og Franskmand at flygte. En Del blev skudt under Forsøget, og deres nøgne Lig blev fremlagt til Parade, saa vi kunde se, hvor de var ramt. Nogle var grufuldt lemlæstede og saa forfærdelige ud. Ganske enkelte lykkedes det at holde sig skjult, og vi hørte ikke mere til dem. Forhaabentlig er de naaet frem.

Mange, mange døde, men til Gengæld kom der saa ogsaa undertiden nye Tilførsler af Fanger. En Gang kom der f. Eks. seks Hundrede jødiske Kvinder til Porta. De skulde arbejde i Phillips Fabrik, som Tyskerne havde stjaalet i Holland og ført hertil, hvor hele Anlægget med Maskiner og det hele var opstillet.

Disse Kvinder havde været undervejs fra Polen i elleve Døgn i aabne Kreaturvogne, og de saa forfærdelige ud, da de endelig naede frem. Adskillige er sikkert døde, hvor mange kunde vi ikke faa at vide, men det har ikke været noget ringe Antal.

Endelig den 15. Marts saa det ud til, at noget godt vilde

ske. Der gik stærke Rygter om, at alle Danskere — de faa, der var tilbage — skulde samles i Neuengamme.

Den 20. Marts om Morgenen fik vi Besked paa at blive hjemme fra Arbejde og holde os klar til Afrejse, og vi fik udleveret to smaa Brødrationer og ellers intet.

Hele Dagen ventede og ventede vi, men der skete ingenting.

Først næste Morgen blev vi stoppet ind i Jernbanevogne og afsendt til Neuengamme. Det er en Strækning paa ca. 225 Kilometer, og det tog os ca. fire Døgn.

Ustandselig bombarderede Englænderne Jernbanenettet. Engang var vi helt oppe ved Hamborg og maatte tilbage omtrent til Porta igen for at komme over paa et andet Sidespor. Vi var dødsensangste for, at Tyskerne skulde opgive deres Forehavende og sende os tilbage til Lejren.

Men endelig gik det da fremad igen, og selvom vi forlængst havde opbrugt vor Brødration og ikke havde det særlig behageligt, var vi dog glade, for nu gik det mod Neuengamme.

X

Da vi kom til Neuengamme, blev det opklaret, hvorfor vi var blevet reddet ud fra Porta, hvor Døden havde været de fleste af os vis. Det var paa Svensk Røde Kors' Foranledning, og vi mærkede straks en kolossal Forskel i Tyskernes Behandling af os og Nordmændene.

De andre Fanger i Lejren blev stadig behandlet lige brutalt og med samme Ligegyldighed for Menneskeliv, vi andre fik det ganske godt.

De første Dage, vi var i Neuengamme, skulde vi arbejde, men vi vilde ikke. Vi fandt paa alle mulige og umulige Undskyldninger, og indvilgede vi endelig i at gaa ud til Arbejdspladsen, bestilte vi ingen Ting. Overfangerne, der før havde været saa høje i Hatten og kløet og mishandlet os for at faa os til at arbejde, maatte nu selv til det.

De turde nemlig ikke komme hjem til S. S.'erne og fortælle, at de havde saa lidt Myndighed over Fangerne, at de ikke en Gang kunde faa os til at arbejde. De vilde saa sandsynligvis blive sat fra Bestillingen eller afstraffet korporligt, og det var de meget bange for.

Men det bedste ved at komme til Neuengamme var nu alligevel at faa Røde Kors Pakkerne, som vi havde hørt saa meget om, men aldrig set eller nydt godt af.

Det var som at være i den syvende Himmel. Vi spiste omtrent Døgnet rundt — ubegribeligt at vore udsultede Maver kunde holde til den Overbelastning. Det gik ogsaa galt for enkelte af os, men Hovedparten kunde tage det.

Samtidig fik vi Masser af Cigaretter og anden Tobak, og da vi nu ikke mere behøvede at tænke paa Maden, kunde vi tillade os at ryge hele Beholdningen. Det var skrap Kost i Begyndelsen. Jeg selv havde i syv Maaneder bogstavelig talt intet røget, alt var gaaet til at købe Mad for.

Vi havde det godt efter det lange Ophold i Helvedes Forgaard, Porta. Jeg var saa heldig at komme med i en Pakke-

kommando, der havde med Uddelingen af Røde Kors Pakkerne at gøre, baade med danske, svenske og private Indpakninger.

Efter en tre-fire Dages Forløb blev vi ikke mere betragtede som Fanger, men derimod som Internerede. S. S.'erne kunde overhovedet ikke mere styre os, og de blev tvunget til at se igennem Fingre med alle vore Overtrædelser.

Vi gad nu ikke en Gang at staa ret, naar de tiltalte os, en Forsømmelighed, der blot een Maaned i Forvejen vilde have skaffet os femogtyve Slag af Gummikniplen. Hvor frække vi nu blev, fremgaar bedst af følgende.

Da jeg gik en Dag og spadserede rundt i Lejren og kikkede mig om, kom jeg hen i Nærheden af Krematoriet, der naturligvis var forbudt Omraade. Jeg løb alligevel Risikoen, gik hen og kikkede ind i en lille Bygning, der stod i direkte Forbindelse med Krematoriet.

Hvad jeg fik at se, var chokerende. Der laa i Hundredevis af Lig, stablet ovenpaa hinanden i flere Lag. Magre, afpillede og misfarvede døde Kroppe. Nogle polske Fanger havde aabenbart faaet til Opgave at sørge for, at de blev smidt ned i den uhyre Ovn.

De var ikke glade for at røre ved Ligene og havde derfor nogle store Kroge, som de huggede i dem, og slæbte dem paa den Maade hen til Ovnen.

Et Par Dage senere havde vi en anden uhyggelig Oplevelse. Vi Pakkefolk havde ganske roligt organiseret et varmt Bad hver tredie Dag; det syntes vi nok, at vi kunde tillade os efter i otte Maaneder at have levet i et ubeskriveligt Svineri, og som vi nød det Bad.

Men en Dag, da vi var ovre i Badstuen, saa vi Lejrkommandanten, to af hans nærmeste underordnede, en Del højere S. S.'er og en Læge gaa ind i Fængslet. Det var en lille Bygning, der laa for sig selv ved Siden af Badstuen.

Efter ti Minutters Forløb kom de ud igen og stod nu og kikkede ind af en aaben Dør. Vi kikkede diskret med og fik Øje paa seks Kroppe, der hang og dinglede. Det var en Eksekution af Russere. Da de havde hængt i tyve Minutter, blev de skaaret ned, og deres Medfanger blev beordret til at slæbe dem ud og bære dem til Krematoriet.

Medens jeg var dernede, saa jeg en Dag en Kolonne af danske Schalburgfolk blive ført uden for Muren. Et Minut efter lød en Maskingeværssalve, og de sytten eksisterede ikke mere. De var alle Desertører.

De første Dage i Neuengamme sov vi i en Træbarak, der var bestemt for syge, og der var fyldt med Muselmænd, Skeletfolk. Jeg stod en Dag og saa ca. otte Hundrede af disse ulykkelige Mennesker passere Revue for S. S.-Lægen.

Det var et forfærdeligt Syn. De kunde knap nok slæbe sig af Sted. De bestod ikke af andet end Ben, overtrukket med Hud, deres Laar var ikke tykkere end mit Haandle, og de saa ud, som om de blot ønskede at faa Lov til at være i Fred. Intet mere kunde afficere dem.

S. S.-Lægen maa aabenbart være blevet enig med sig selv om, at disse otte Hundrede var ganske uduelige til Arbejdstjeneste, for de blev allesammen sendt til Gaskamrene i Belsen.

En af mine Kammerater, der havde været i Belsen, fortalte mig, hvordan det gik for sig. De arme Mennesker fik udleveret

et Haandklæde og et Stykke Sæbe, og de troede, at de skulde i Bad. Saa snart de kom ind i Baderummet, blev der aabnet for Gassen. En skrækkelig Panik opstod, men Dørene var hermetisk lukkede. Det kunde tage lige fra tolv Minutter-til en halv Time, før Døden indfandt sig. Det ahang af, hvor mange Kræfter de havde. Derefter blev de slæbt til Krematoriet og brændt.

En anden bestialsk Bedrift oplevede jeg selv i Neuengamme. Den ene Ende af Lazarettet var Afdeling for Jøder, og her var bl. a. en Masse smaa Børn, som de brugte som Forsøgskaniner. De blev indpodet med alle mulige Sygdomme, blev opereret uden Narkose og i det hele taget mishandlet paa den grusomst tænkelige Maade.

En anden Kammerat var kommet til Neuengamme fra et Fængsel uden for Berlin. Han havde siddet der i syv Maaneder og hver Dag ventet paa Døden og spekuleret paa hvilken Maade, den vilde komme til ham. Der, fortalte han, blev Folk henholdsvis skudt, hængt og udsat for Faldkniv. Kældereren, hvor dette sidste foregik, flød i levret Blod, og der stank, saa det næsten ikke var til at komme frem.

Skønt vi jo i Sammenligning med Porta havde det rigtig godt i Neuengamme nu, tog alle disse Oplevelser ganske forfærdelig paa Nerverne, og vi var lykkelige, da vi omkring den 19. April fik at vide, at vi skulde flytte, da Fronten ikke var ret langt borte. Englænderne stod kun fire Kilometer fra Neuengamme.

Det svenske Røde Kors og danske Rutebiler skulde komme ned for at hente os og føre os til et ubekendt Sted. Næste

Morgen Klokken seks skulde vi være parat til Afgang. Vi var ca. to Tusinde Mennesker.

I Depotet laa stadig over syv Tusinde danske Røde Kors Pakker, som ikke var blevet udleveret. Dem vilde vi ikke for nogen Pris efterlade til Tyskerne. I Løbet af Natten aabnede vi dem allesammen, fjernede Tobak og Tændstikker, og bar dem ud i Gaarden.

Det var umuligt at transportere al den Mad med os, og hver især fik derfor Lov til at tage, hvad han kunde bruge. Resten blev efterladt til de andre Fanger. Tobakken fordelte vi lige-
ligt.

Allerede Klokken seks stod vi efter Ordren opstillet i Gaarden, rejseklare med vore Kufferter og Rygsække og ventede paa at høre nyt fra Rutebilerne.

Først Klokken fire om Eftermiddagen naaede den første frem. Der blev spurgt, om der var tre Hundrede Mand, der frivilligt vilde melde sig til at marchere 110 km, da det var muligt, at de andre Biler ikke kunde naa længere.

Sammen med to af mine gode Kammerater meldte jeg mig. Vore Rygsække tog vi med os, blev de for tunge, kunde vi altid smide noget af det paa Vejen. Heldigvis naaede vi ikke saa langt.

Klokken halvsvy kom alle Røde Kors Bilerne. De kom os egentlig i Forkøbet, for vi havde saa smaat planlagt, naar vi nu kom ud at marchere, at rømme og forsøge at komme over paa allieret Side. Men paa den anden Side var vi temmelig udmattede. Min Kondition var ikke altfor fin. I Løbet af de fjorten Dage, jeg havde opholdt mig i Neuengamme, havde

jeg ganske vist taget paa fra 115 Pund til 148, men det meste af det var sandelig ogsaa Vand i Kroppen.

Vi tog saa af Sted og overnattede i en Skov. Næste Morgen fortsatte vi, men vi vidste stadig ikke hvorhen. Vi spurgte og fik blot det Svar, at de havde faaet Ordre paa at køre i Retning af Neumünster.

Vi stoppede op i alle de tyske Byer, vi passerede, og selv om vi stadig var i vor skrækkelige Fangemundering med Numre paasyet og store gulde Kors malet paa Tøjet, spadserede vi uanstastet omkring. Byerne saa forfærdelige ud, og Folk var ganske apatiske.

De vilde gerne tale med os, men det havde vi ikke Spor Lyst til. Det eneste, vi var interesserede i, var at faa noget Øl. Vi spurgte, om vi ikke kunde købe noget. Men de var slet ikke interesseret i Penge, de vilde have Cigaretter. De vilde betale for dem, hvad det skulde være. En Mand bød mig et Hundrede Mark for ti Cigaretter. Jeg undte ham kun to og fik tyve Mark for dem.

Hen under næste Aften naaede vi Padborg. Det var vidunderligt at se den danske Grænse, og den Modtagelse, vi fik, var enestaaende. Ca. to Tusinde Mennesker stod opstillet for at modtage os. Der var endda kommet nogle helt oppe fra Vendsyssel for at hilse paa os og maaske kikke efter Slægtninge og Venner, der havde maattet gøre Turen til Tyskland. Der blev grædt paa begge Sider.

Derfra tog vi direkte til Frøslev, hvor vi spadserede temmelig frit omkring. Ingen kunde have forhindret os i at stikke af, for der eksisterede ikke Kontrol over, hvem der var med og

hvem ikke. Der fandtes saaledes iblandt os tre Franskmænd og en Belgier, der i sidste Øjeblik var sprunget ind i Røde Kors Bilen.

Da vi kørte ind i Lejren, meldte vi, at vi havde fire illegale Passagerer med, til vor Lejrkommandant, en Kaptajn af Fodfolket. De blev ført ind i Lejren, uden at Tyskerne saa det, og de levede der, uden at Gestapo nogensinde opdagede det.

Der var overbefolket i Frøslev Lejren. Den var bygget til 2500 Mennesker, men vi var nu seks Tusinde. Alligevel var vi ovenud tilfredse, nu havde vi da en Chance for at redde Livet.

Jeg var stadig meget sulten, Røde Kors Pakkerne i Neuen-gamme havde ikke kunnet kurere mig, saa jeg meldte mig som Køkkenkarl. Ganske vist var der tolv Tusinde Tallerkner, der skulde vaskes op hver Dag, men saa var man i Køkkenet og kunde »organisere« lidt ekstra.

Lidt raa Kødrester blev hakket, hakket Løg blev hældt over, en raa Æggeblomme, og vi havde den dejligste Bøf Tartar. Vi havde det dejligt i Køkkenet, vi kunde spise, naar vi havde Lyst, og ud over Tallerknerne var der ikke noget at bestille. De andre skulde have deres Mad paa bestemt Klokkeslet og inde i Barakkens Spisesal.

Seks Dage efter at vi var kommet til Frøslev, fik vi at vide, at vi skulde videre med en Transport med Røde Kors til Sverige. Vi var ikke begejstrede, for vi var klare over, at nu var det kun et Spørgsmaal om Dage, naar det hele var forbi, og vi vilde gerne være hjemme, hvor der foregik noget fremfor i Sverige.

Næste Morgen kom vi saa af Sted med Rutebiler til Korsør.

Det var eet stort Triumftog. Alle Gader i Sønderjyllands Byer og Kolding var fyldte med Mennesker, der sluttede op om Vognene, saa vi næsten ikke kunde komme frem.

Alt foregik ud og ind af Vinduerne trods de tyske Vagtposter, der intet kunde stille op. Vi fik Mad, Kager, Tobak, Mælk og i det hele taget alt, hvad man kunde ønske sig. Selv skrev vi Breve, der skulde sendes til vore Paarørende. Folk var glade for at faa Lov til at ekspedere dem, og de satte selv Frimærker paa.

I Kolding blev vi nødt til at standse i halvanden Time, fordi vi havde en Punktering, og i det Tidsrum blev vi saa overlæst med Mad, at vi overhovedet ikke kunde tage mere. I Odense kunde vi næsten ikke komme frem, og Resultatet var da ogsaa, at vor Vogn ikke naaede at komme med den samme Færge som de andre. Vi var seksogtyve Mand i Bilen, og de sendte saa en ekstra Færge efter os.

Vi havde det dejligt om Bord, fik god Mad og det bedste af det hele, en kold Pilsner, den første danske i otte Maaneder. Det var yndigt.

Vi havde talt om, at vi, saa snart vi naaede Sjælland, vilde forlade Toget for ikke at komme til Sverige. Men vi gjorde det ikke, det svenske Røde Kors havde garanteret for Fangerne, og forlod vi Toget, kunde vi senere risikere at blive draget til Ansvar, og maaske vilde det gaa ud over de fire Tusinde Fanger, der endnu var tilbage i Frøslev.

Vi havde ellers nok af Chancer paa hele Turen over Sjælland.

I Korsør var alt Kaos. Alle Fangerne spadserede rundt hele Natten paa Perronen og i Byen, uden Kontrol og uden Opsyn.

Toget til København afgik først Klokken fem om Morgen. De tyske Fangevogtere forsøgte gentagne Gange at genne os ind i Vognene og faa os til at sætte os roligt ned, men det lykkedes ikke.

I samtlige sjællandske Byer var der sort af Mennesker. Vi spadserede frit og frankt omkring paa Perronerne, og de tyske Vagtposter saa blot til. I Slagelse hørte vi, at Tyskerne havde kapituleret, og denne fejlagtige Oplysning benyttede vi til at faa Tyskerne til at sælge deres Revolvere for Cigaretter. Flere og flere af os sprang af Toget.

I Valby kunde man se et pudsigt Syn. Vi kørte meget, meget langsomt, og omkring Toget voksede Skaren af mærkeligt klædte Mennesker med Rygsække og gule Kryds paa Ryggen.

Paa Hovedbanegaarden var Gestapo mødt op, saa der var ingen Mulighed for at undslippe. Ved Østerport var der sort af Mennesker, og derfra kunde vi have spadseret lige ud i Friheden, om vi havde villet. Men vi fortsatte til Frihavnen og gik om Bord i Malmøbaaden.

Da vi sejlede, blev der vinket til os fra alle de Karreer, vi kunde se. Vi vinkede igen, og vi sang, men vi var ikke glade for at skulle over Sundet.

Da vi kom til Sverige, blev vi først afluset og fik et grundigt Bad. Vort Tøj blev taget fra os, vi fik i Stedet udleveret svensk Militærtøj og blev i Rutebiler kørt til Lönnerup i Nærheden af Ystad, hvor vi blev interneret. Det var os forbudt at forlade Lejren, der var indhegnet.

Naturligvis havde vi det godt, Maden var storartet og rigelig, men vi var i daarligt Humør. Om Aftenen den fjerde Maj

hørte vi Kapitulationsmeddelelsen i Radioen, men vi var saa skuffede over ikke at være hjemme og hjælpe med, at vi blot vendte os om paa den anden Side og sov videre.

Den femte Maj afgik de militære Folk, der havde været med os, til Danmark for at gaa aktivt ind i Kampen. Men jeg meldte mig ikke, for jeg vilde hellere ned til min Kone og mine Børn i Helsingborg, jeg havde ikke set dem i tretten Maaneder.

Vi skulde være interneret i Lejren i ti Dage, saa det kunde vi godt holde ud. Men saa udbrød der Tyfus og Difteri, og Interneringsfristen blev forlænget paa ubestemt Tid. Vi kunde ikke ringe dernede fra, vi kunde overhovedet ikke komme i Forbindelse med vore Paarørende. Det var forfærdeligt, saa vi lavede et vældigt Hus og forlangte i Stockholm at blive hjemsendt.

Vi rykkede og rykkede for en Afgørelse. Tre-fire Gange om Dagen telefonerede vi til dem, og til sidst blev det saa bestemt, at alle vi, der kom fra Tyskland, skulde hjemsendes. Den 16. Maj tog vi af Sted til Malmø.

Jeg maatte tage med til København, derfra til Helsingør, hvorfra jeg saa maatte se at slippe over til Helsingborg. To Tusinde Tysklandsfanger kom den Dag hjem fra Sverige, og endnu en Gang fik vi en rørende Modtagelse.

Jeg blev i København Natten over, tog til Helsingør næste Dag og sov deroppe om Natten. Næste Dags Formiddag gik jeg til Færgen, hvor jeg var vant til at have frit Lejde. Jeg spurgte Kriminalpolitiet, om jeg kunde faa Lov til at passere.

Men ikke Tale om, for jeg havde hverken Pas eller Legitimationspapirer, jeg havde overhovedet intet. Jeg blev rasende, for jeg *vilde* over, og jeg sagde saa til dem, at kunde jeg ikke faa

Lov med Færgen, skulde jeg nok komme over paa anden Vis. Jeg kunde blot tage en hvilken som helst anden Baad. Saa opgav de og gav mig Tilladelsen.

Ved Tolden i Helsingborg blev jeg modtaget af de svenske Myndigheder og min Familie. Det var dejligt at hilse paa alle igen, Tolderne sagde til mig: »Kiær, kunde De se, De skulde aldrig være gaaet over den Aften, de laa altfor tæt.«

Men paa en Maade er jeg glad for, at jeg gik over alligevel. Jeg var aldrig faldet til Ro oven paa det spændende Liv, om ikke jeg havde haft de tretten Maaneder i tysk Fangenskab.

En af de tre Musketerer spurgte mig om, hvordan Sejladsen var gaaet til Sverige, og jeg svarede, som sandt var, at Danskerne havde lavet en syndig Bunke Vrøvl. »Det skal vi nok ordne,« svarede de, men jeg hæftede mig ikke synderlig ved denne Bemærkning.

Jeg blev otte Dage i Sverige sammen med min Kone og mine Børn, de var blevet saa store i Mellemtiden. Vi havde meget travlt med at pakke sammen, saa vi hurtigst muligt kunde komme til Danmark og flytte ind i Huset i Snekkersten igen.

Da jeg kom tilbage til Danmark, kom den danske Kriminalmand hen til mig og spurgte, hvad i Alverden jeg havde sagt til Svenskerne.

»Ikke andet, end at jeg havde Besvær med at komme med Færgen,« sagde jeg uforstaaende, »hvorfor?«

»Jo, for de har ringet til os og sagt, at hvis De ikke fik Lov til at rejse uhindret frem og tilbage, saa ofte De vil, vilde de overhovedet ikke give Tilladelse til nogen som helst Indrejse i Sverige.«

„Den danske Pimpernel“

fortæller —

*

LØJTNANT KIÆR i Snekkersten, den Mand, der gjorde den største personlige Indsats i Øresundstransporterne, og hvis Dristighed skaffede ham Tilnavnet »Den danske Pimpernel«, skildrer i sin Bog »Med Gestapo i Køl vandet«, hvorledes han, uden Kendskab til Teknik og Navigation, kun drevet af en ubændig Trang til at vriste jødiske Landsmænd ud af en djævelsk Fjendes Jerngreb, en Dag satte sig til Rattet i en hurtiggaaende Motorbaad og med Lasten fuld af Jøder drog til Sverige, og trods Søgelys og Maskingeværild — een Gang pillede han 16 Projektiler ud af Baaden — fortsatte dette Arbejde, og i Løbet af otte Maaneder gennemførte ikke mindre end 142 Ture over Sundet, hvorved 1400 danske Flygtninge bragtes frelst i Land paa Sveriges lysende Kyst.

Hvad disse Transporter rummede af dramatiske Episoder, gør man sig vanskeligt noget Begreb om. Naar Bundgarnene vikled sig om Skruen og standsede Baaden, naar en tysk Projektør uventet badede den i et Hav af Lys, naar Motoren pludselig strejkede, og dens hyggelige Tikken afløstes af en Patruljebaads hvislende Fart gennem Mørket, ja, saa vilde vist de færreste føle sig særlig veltilpas. Men Erling Kiær vidste Raad i selv de mest nervepirrende Situationer.

Med Spænding og Harme læser man om, hvordan han en Nat uventet saa sig omringet af seks tyske Hurtigbaade, blev belagt med Haandjern og i Triumf ført til Gestapos skumle Kælder paa Wisborg, hvor han piskedes i Dagevis, til hans Ryg var eet blodigt Kød.

Efter fire Ugers Ophold paa Wisborg overførtes Løjtnant Kiær til Vestre Fængsel, og en skønne Dag gik Rejsen sydpaa — til de tyske Koncentrationslejre. Udførligt berettes der om de umenneskelige Forhold paa Belægningsstuerne, om Pinslerne og Sygdommene, men ogsaa om det uselviske Kammeratskab og den Snedighed, hvormed Tyskerne blev taget ved Næsen.

Til Slut faar vi Skildringen af den uventede og ufattelige Befrielse, da Englænderne kom, Opholdet i Frøslev, Overførelsen til Sverige og Hjemkomsten til Danmark.

*

J. FRIMODTS FORLAG